

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Kulttuuri kulkee mukana

Lastenkulttuurin saavutettavuus ja osallisuus Kuopion alueilla:

Riistavesi, Pyörö ja Saarijärvi-Tiihotar-Kelloniemi

Nina Venäläinen

Kulttuurituotannon koulutusohjelma (240 op)

05 / 2017

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Nina Venäläinen	Sivumäärä 67 ja 25 liitesivua
Työn nimi Kulttuuri kulkee mukana. Lastenkulttuurin saavutettavuus ja osallisuus Kuopion alueilla: Riistavesi, Pyörö ja Saarijärvi-Tiihotar- Kelloniemi	
Ohjaava(t) opettaja(t) Annamari Maukonen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Kuopion kaupunki, Kansalaistoiminnan aktivointiyksikkö, kulttuurisuunnittelija Jonna Forsman	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyö tarkastelee lastenkulttuurin saavutettavuutta sekä harrastusmahdollisuuksia Kuopion asuinalueilla (Riistavesi, Pyörö ja Saarijärvi-Tiihotar-Kelloniemi). Opinnäytetyö perustuu Kulttuuri kulkee mukana -hankkeen toiminnan havainnointiin neljän erilaisen casen kautta. Tavoitteena on selvittää perheiden tyytyväisyyttä alueensa kulttuuripalveluihin ja harrastusmahdollisuuksiin. Opinnäytetyössä kartoitetaan myös taidelaitosten käyttöä sekä kulttuurin käytön esteitä sekä kehittämissuhteita lastenkulttuurin toteuttamiseen alueilla. Lisäksi opinnäytetyö tarkastelee lasten ja nuorten osallisuutta hankkeessa ja Kuopion alueella yleensä.</p> <p>Opinnäytetyö lähestyy kehittämistehtävää tapaustutkimuksen kautta. Aineistoa kerättiin laadullisilla menetelmillä havainnoinnilla ja dokumenttianalysillä. Lisäksi toteutettiin kysely (määrällinen menetelmä) koululaisten vanhemmille.</p> <p>Tilajana on Kuopion kaupunki/ Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue/ Kulttuuriin aktivointi. Opinnäytetyö dokumentoi Kulttuuri kulkee mukana -hanketta näkyväksi ja perustelee sen merkitystä alueella. Opinnäytetyön antaa lisätietoa kulttuurin saavutettavuudesta sekä perheiden harrastamisesta alueilla. Tuloksia ja kehityssuhteita voivat hyödyntää laajemmin mm. aiheesta kiinnostuneet kulttuurituottajat ja kuntien kulttuuriasioiden päättävät tahot.</p>	
Asiasanat kulttuuripalvelut, osallisuus, saavutettavuus, kulttuuriharrastukset, lastenkulttuuri, kulttuuri, vapaaehtois-toiminta	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree programme in Cultural Management

ABSTRACT

Author Nina Venäläinen	Number of Pages 67+25
Title Culture goes along. Accessibility of children´s culture ja participation in Kuopio.	
Supervisor(s) Annamari Maukonen	
Subscriber and/or Mentor City of Kuopio/ Jonna Forsman	
Abstract <p>The purpose of the thesis is to examine accessibility of children´s culture and hobby possibilities in the city of Kuopio. The thesis is based on Culture goes along project which is observed in four different cases (events). The aim was to examine how satisfied families are of cultural services and hobby possibilities in their own area. This thesis also examines the obstacles for using cultural services and how frequently families visit for example museums per year. In addition, the thesis studies the participation of children in the project and generally in Kuopio.</p> <p>The research approach was case study. The qualitative research methods used in this thesis include documentary analysis and observation. Web survey was used as quantitative method. The survey was send to the parents of schoolchildren in these three areas.</p> <p>The subscriber of the thesis is city of Kuopio. The thesis documents Culture goes along project and justifies its importance. It also gives information about what kind of hobbies families have and explains the cultural accessibility in these areas. The results of the thesis can be utilized by cultural managers interested in the subject as well as decision makers of municipalities responsible for cultural topics.</p>	
Keywords culture, cultural hobbies, accessibility, participation, children´s culture, cultural services, volunteer work	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 OPINNÄYTETYÖN TOIMINTAYMPÄRISTÖ	7
2.1 Tilaaja	7
2.2 Kulttuuri kulkee mukana – hanke	8
2.3 Hankkeessa mukana olevat alueet	9
2.4 Tavoite, tausta ja tarve	10
2.5 Kulttuuripolitiikka	13
3 KESKEISET KÄSITTEET	15
3.1 Kulttuuri	16
3.2 Kulttuurin saavutettavuus, saatavuus	17
3.3 Osallisuus	17
3.4 Kansalaisuus, kansalaisaktiivisuus ja vapaaehtoistoiminta	19
3.5 Kulttuuripääoma, sosiaalinen pääoma	22
4 OPINNÄYTETYÖN VAIHEET JA TOTEUTUS	23
4.1 Lähestymistapa ja menetelmät	23
4.2 Kysely koululaisten vanhemmille	25
4.3 Case 1: Tiihotar-Saarijärvi Katutaideteos ”Kotikulmilla”	26
4.4 Case 2: Osallisuusprojekti ”Meidän heimo”	29
4.5 Case 3: Lasten ja nuorten Pakkaspäivät Riistavedellä 2017	31
4.6 Case 4: Jätä jälki – työpaja: perhepäivä, taidetta Pyörön neuvolaan	33
5 KYSELYTUTKIMUKSEN TULOSTEN ANALYYSI	35
5.1 Kulttuuripalvelujen käyttö, saavutettavuus ja esteet	38
5.2 Harrastaminen ja harrastusmahdollisuudet alueilla	41
5.3 Lastenkulttuurin kehittäminen	56
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	59
6.1 Pohdinta	60
6.2 Kehittämisehdotuksia	61
LÄHTEET	68

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö tarkastelee lastenkulttuurin saavutettavuutta sekä harrastusmahdollisuuksia ennalta valituissa Kuopion lähiöissä Riistavesi, Pyörö ja Saarijärvi-Tiihotar-Kelloniemi. Opinnäytetyössä kuljetaan Kulttuuri kulkee mukana –hankkeen matkassa havainnoiden alueilla tapahtuvaa toimintaa ja esitellen sitä neljän erilaisen casen kautta. Opinnäytetyössä toteutetaan myös kyselytutkimus kolmen alueen koululaisten vanhemmille. Kyselyssä on tavoitteena saada tietoa perheiden harrastuksista ja kulttuurilaitosten sekä -palveluiden käytöstä. Tutkimuksella kartoitetaan myös millaisia toiveita lapsilla ja perheillä on kulttuurin saavutettavuuden suhteen ja millaisia kiinnostuksenkohteita harrastustoiminnan ja kulttuuritarjonnan suhteen omalla asuinalueella. Lisäksi opinnäytetyö tarkastelee lasten ja nuorten osallisuutta hankkeessa ja Kuopion alueella yleensä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripoliittinen strategia on valmistunut vuonna 2016. Strategiassa kantavina teemoina ovat demokratia, osallisuus, eri väestöryhmille suunnatut kulttuuripalvelut, saavutettavuus ja monikulttuurisuus. Hallitusohjelmassa kärkihankkeena on taiteen ja kulttuurin osalta saavutettavuuden turvaaminen erityisesti lasten ja nuorten osalta. Tähän pyritään laajentamalla taiteen perusopetusta ja parantamalla koulujen taide- ja kulttuuritoiminnan tarjontaa. Lasten ja nuorten mahdollisuuksia harrastaa taidetta ja kulttuuria koulun tiloissa pyritään lisäämään. Hankkeeseen liittyen OKM on toteuttanut valtakunnallisen kyselyn harrastetuntien sisällöstä. Kyselyssä koululaiset toivoivat lisää harrastetunteja sekä mahdollisuutta käyttää koulun tiloja ja välineitä omaehtoiseen harrastamiseen. Lasten tulee itse saada vaikuttaa harrastetuntien toteutukseen hankkeen aikana (OKM 2017.)

Lasten ja nuorten osallisuuden ja kansalaisuuden edistäminen edellyttää toimijuutta monella eri sektorilla. Toimintaa tukemaan tarvitaan vastuullisia henkilöitä, joilla on näkemystä ymmärtää lapsinäkökulmaa ja viedä sitä eteenpäin. Edistäminen tapahtuu rakenteissa ja strategiatasolla. Tarvitaan kulttuurista muutosta, joka mahdollistaa lasten ja nuorten osallistumisen oman alueen toiminnan suunnitteluun (Kiilakoski ym. 2012, 271.)

Lasten ja nuorten osallisuuden ja hyvinvoinnin tukemiseen tarvitaan rakenteita. Ilman lainsäädäntöä, suunnitelmia, henkilöstöä ja resursseja eivät asiat mene eteenpäin. Osallisuus ei toimenpiteistä huolimatta toteudu, mikäli lapset ja nuoret kokevat ettei heitä kuunnella tarpeeksi. Osallisuutta on Suomessa lähdetty kehittämään lainsäädännön uudistamisella, perustamalla lapsiasianvaltuutetun virka ja luotu erilaisia lasten ja nuorten edustajistoja. Vahvana perustana on, että lasten oikeudet osallistua on tunnustettu lainsäädännössä. Valitettavasti kaikki lapsille ja nuorille annetut mahdollisuudet vaikuttaa ja toimia eivät ole todellisia vaan näennäisiä (Kiilakoski ym, 9-11.)

Kaupunkikulttuuri on muuttumassa, sillä kulttuuriala on oivaltanut että taiteellisen sisällön tuottaminen ei enää riitä vaan kuluttajalle on tuotettava moniaistisia tapahtumia, jotka tuottavat hyvää fiilistä ja yhteisöllisyyttä. Omaehtoinen kaupunkikulttuuri on synnyttänyt uudenlaisia tapahtumia kuten Siivouspäivä ja erilaiset katufestivaalit. Tapahtuman tuottajat ovat vähäisillä resursseilla pärjääviä ja itseorganisoituneita tavallisia kaupunkilaisia. Perinteinen talkootyö on muuttumassa urbaanin asuinympäristön tapahtumien tuottamiseen vapaaehtoistyönä. Kaupungin rooli on muuttunut palvelun tuottajasta enemmänkin omaehtoisen toiminnan mahdollistajaksi. Omaehtoisen kaupunkikulttuurin suosion taustalla lienee ihmisten tarpeesta olla ja toimia yhdessä, sillä urbaanit kulttuuritapahtumat korostavat yhteisöllisyyttä ennen taiteellista sisältöä (Lindholm 2015, 21 - 23.)

Myös lastenkulttuuri on ollut muutoksessa. Lapsuuden laatuun kiinnitetään yhä enemmän huomiota ja lapsen asema on muuttunut lastenkulttuurin objektista lastenkulttuurin subjektiksi eli kohteesta tekijäksi. Lapsi on aiemmin ottanut passiivisesti vastaan sitä kulttuuritarjontaa, jota aikuiset ovat heille tuottaneet. Lastenkulttuuri on muuttunut enemmän osallistavaksi ja toiminnalliseksi. Tarjolla on erilaisia luovia ympäristöjä, jossa voi toteuttaa omaa luovuuttaan ja toimia omien kykyjensä ja taitojensa mukaisesti. Lastenkulttuurin rahoitus on tällä hetkellä riittämätöntä vaikka kulttuuritarjonnan laadun ja ammattimaisen toiminnan perustana tulisi olla riittävät resurssit (Heimo ym. 2007, 15.)

Opinnäytetyötä tehdessä keväällä 2017, on kuntapolitiikassa paljon puhetta taiteesta ja kulttuurista. Tämä johtuu siitä, että menossa on kuntavaalit ja kulttuuri on siitä johtuen voimakkaasti nostettu esiin. Puhutaan taiteen rahoituksesta, taiteen ja kulttuurin tarkoituksesta, hyvinvointivaikutuksista ja saavutettavuudesta. Kulttuuripolitiikka on noussut vahvasti puolueiden ohjelmiin ja yleiseen poliittiseen keskusteluun. Myös Suomi 100 vuotta juhluvuosi nostaa esiin kulttuuria eri muodoissaan. Taiteen edistämiskeskus on julkaissut verkossa blogin, jossa se tuo esille 100 puheenvuoroa taiteesta.

2 OPINNÄYTETYÖN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

2.1 Tilaaja

Tämän opinnäytetyön toimeksiantaja eli tilaaja on Kuopion kaupunki, Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue, Kulttuuriin aktivoinnin yksikkö. Opinnäytetyön punaisena lankana on Kulttuuri kulkee mukana –hanke, joka on alueellisen kulttuuritoiminnan kehittämishanke.

Kulttuurin aktivointi kehittää, tuottaa ja koordinoi lapsille ja nuorille, erityisryhmille ja ikäihmisille tarvelähtöisiä ja ennaltaehkäiseviä kulttuuri- ja taidepalveluja pienryhmätoiminnasta monien tuhansien osallistujien tapahtumiin. Toimintaa toteutetaan yhteistyössä kaupungin omien yksiköiden sekä laajassa verkostossa muiden toimijoiden ja järjestöjen kanssa. Pääpaino on ryhmissä, joissa vaikuttavuus on suurin (Kuopion kaupunki 2015, 8.)

Kulttuurin aktivoinnin tavoitteisiin kuuluvat kaupunkilaisten tasa-arvon edistäminen kulttuurin saavutettavuuden suhteen, ihmisten rohkaiseminen ottamaan vastuuta omasta ja läheistensä hyvinvoinnista, osallisuuden ja aktiivisuuden edistäminen, tuottaa iloa ja oppimista taiteesta ja kulttuurista, sosiaalisen pääoman tuottaminen edistämällä oppimista, verkostojen muodostumista ja yhteisöllisyyttä. Lisäksi tavoitteina on omalta osaltaan auttaa ehkäisemään sosiaalisten ja henkisten ongelmien syntymistä, ohjata hyödyntämään hyvinvointia edis-

täviä palveluita ja kaupungin monimuotoisuuden ja vetovoiman edistäminen (mt.,8.)

Kulttuuriin aktivointi tuottaa tapahtumia, joiden arvoihin kuuluu matalan kynnyksen osallistuminen, osallistaminen, yhteistyöverkostoissa toimiminen, tukea tarvitsevien kohderyhmien huomioiminen ja kaupungin vetovoimaisuuden lisääminen. Vuosittain lapsille ja nuorille tuotettavia tapahtumia ovat Lasten ja nuorten Pakkaspäivät, Hyperhiihtoloma, Supersyysloma, Kiva Kesä ja Nilsiän musiikki- ja tanssileiri. Lisäksi suunnitellaan ja toteutetaan yksittäisiä tapahtumia resursien mukaisesti myös vaikeammin tavoitettaville kohderyhmille laajemmin tavoitettavien lisäksi (mt.,27 – 28.)

Kuopiossa pitkät välimatkat ja kuntaliitosten myötä kasvava palveluiden käyttäjien määrä luovat haasteita palveluiden suunnittelulle ja toteuttamiselle. Asukaslähtöisyys on yksi tärkeimmistä avainasioista toiminnan suunnittelussa. Asiakaslähtöisyyttä ei aina voida ottaa paikallisesti huomioon, joten Kulttuuriin aktivoinnissa tutkitaankin mahdollisuuksia jo olemassa olevien palveluiden soveltamista laajemmalle joukolle. Paikallisten toimijoiden aktivoiminen on avainasemassa palveluiden tuottajina. Resursseja suunnataan jatkossa yhä enemmän paikallisten toimijoiden opastamiseen ja tukemiseen. Kulttuurin aktivointi pyrkii myös pitämään arvokeskustelua yllä, jotta päätöksentekijöille saadaan näkyväksi toiminta, resurssit ja tulokset sekä niiden vaikutukset. Kantava teema ja perustava arvolähtökohta on taiteen ja kulttuurin saavutettavuudessa sekä tasa-arvon turvaamisessa (mt.,35.)

2.2 Kulttuuri kulkee mukana – hanke

Kulttuuri kulkee mukana - hanke on alueellisen kulttuuritoiminnan kehittämishanke Kuopion Pyörössä, Riistavedellä ja Tiihotar – Saarijärvi - Kelloniemi - alueella, jota toteutetaan vuosina 2016 - 2017. Hanketta hallinnoi Kuopion kaupunki/ kulttuuriin aktivointi. Pääkumppaneina hankkeessa on Itäinen tanssin aluekeskus ja Lastenkulttuurikeskus Lastu. Muina kumppaneina mukana ovat Kuopion kansalaisopisto, asukastuvat, Kuopion kulttuurilaitokset, nuorisotilat sekä kulttuuri- ja kaupunginosayhdistykset ja asukkaat. Päärahoittajina hank-

keella ovat Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Kuopion kaupunki (Forsman 2017.)

Yhteisöhanke vie kulttuuria lähelle asukasta ja edistää kulttuurista osallisuutta sekä alueen asukkaiden sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Se tavoittelee myös keinoja kehittää asukkaiden välistä vuorovaikutusta ja voimaantumista sekä yhteisön koheesiota. Toiminta perustuu asukaslähtöisyyteen ja kohdistuu niille kaupungin alueille, joista maantieteellinen tai sosiaalinen välimatka kulttuurin harrastamisen pariin on pitkä (Forsman 2017.)

Hankkeen tärkeä missio on saada myös ei-aktiivisia ihmisiä asukasyhdistys- ja kulttuuritoiminnan pariin. Hanke kehittää kaupungin kulttuurilaitosten ja – toimijoiden yleisötyön malleja kyseisillä asuinalueilla. Jokaisella kolmella alueella toimii kummitaiteilija, joka tekee tiivistä yhteistyötä asukkaiden kanssa. Riistavedellä kummitaiteilijana toimii nukketeatteritaiteilija Paula Vilmi ja Pyörön alueella yhteisötaiteilija Anniina Aunola. Tiihotar-Saarijärvi-Kelloniemi alueen kummitaiteilijana toimii draamakasvattaja Anni Marin (Forsman 2017.)

Hankkeen tavoitteena on kehittää alueellista taide- ja kulttuuritoimintaa ja sen saatavuutta sekä saavutettavuutta valituilla alueilla. Se pyrkii myös parantamaan kulttuuristen perusoikeuksien toteutumista. Tavoitteisiin kuuluu myös elävöittää asuinympäristöä, kehittää yhteisöllisyyttä ja kulttuurista osallisuutta. Hanke auttaa alueen toimijoita ja taiteilijoita verkostoitumaan sekä toimimaan yhdessä. Kulttuurilaitosten yleisötyötä pyritään aktiivisesti kehittämään alueella (Forsman 2017.)

2.3 Hankkeessa mukana olevat alueet

Riistavesi sijaitsee 37 km päässä Kuopion kaupungin keskustasta itään. Riistavedellä on 2250 asukasta. Riistaveden keskus on Melalahti, jota ympäröi useat kylät (Kotasalmi, Ryönä, Vehkalampi, Vartiala, Savulahti, Riistakoski (Rötikkö), Keihäsniemi, Lähemäki, Hieru, Talvisalo, Kivijärvi, Leppäranta ja Pölläkkä). Riistavedelle tyypillistä on, että alueella on runsaasti omakotitaloja ja vapaa-ajan asuntoja. Luonto tarjoaa runsaasti vapaa-ajanviettomahdollisuuksia. Kuopion keskustaan pääsee Joensuun tien bussiyhteyksien ansiosta hyvin. Riistavedellä

on vilkasta yhdistystoimintaa. Siellä toimii parikymmentä aktiivista yhdistystä, jotka tekevät yhteistyötä kyläläisten kanssa. Riistavedellä sijaitsee kolme koulu. Melalahdessa on Riistaveden koulu (luokka-asteet 7-9 sekä esiopetus), Melalahden koulu (luokka-asteet 1-6 sekä esikoulu) ja Vehkalammin alakoulu. Lisäksi Melalahdessa on päiväkoti. Nuorisolle on toimintaa nuorisotila Kormussa (Kuopion kaupunginosat 2017.)

Saarijärvi-Tiihotar alueella asuu noin 3700 asukasta. Tiihotar on rakennettu 1960-luvulla ja Saarijärvi 1970-luvulla. Lähes kaikki asunnot ovat kerrostaloja. Taloudet ovat melko pieniä yhden tai kahden hengen talouksia. Saarijärvi on kävely- ja pyöräilyetäisyydellä keskustasta noin 2-3 kilometrin päässä. Keskustaan kulkee säännölliset linja-autovuorot, joten keskustankin palvelut ovat hyvin saavutettavissa. Alueella on alakoulu ja lapsiperheiden peruspalvelut muutenkin kunnossa. Myös ulkoilu- ja liikuntamahdollisuuksia on runsaasti tarjolla (Kuopion kaupunginosat 2017.)

Pyörö (Petonen) sijaitsee Kuopion keskustasta 10 -12 kilometriä etelään päin. Alueen rakentaminen on aloitettu 1980-luvun lopussa, jolloin se oli asuntorakentamisen pääalue Kuopiossa. Petosen alueella asuu 11 500 asukasta. Petosen keskustana toimii Pyörö, joka on hyvin kerrostalovaltainen asuinalue. Alueen väestön keski-ikä on 33 vuotta eli siellä asuu varsin nuoria asukkaita, joista suuri osa lapsiperheitä. Pyörössä on hyvät palvelut ja alueelta löytyy ala- ja yläkoulut sekä useita päiväkoteja. Liikenneyhteydet ovat hyvät, sillä keskustaan kulkee päivisin linja-autovuoroja kuusi kertaa tunnissa ja keskustaan pääsee helposti myös moottoritietä pitkin, jonka läheisyydessä alue sijaitsee (Kuopion kaupunginosat 2017).

2.4 Tavoite, tausta ja tarve

Opinnäytetyössä muodostetaan yleiskuva lastenkulttuurin saavutettavuudesta sekä harrastusmahdollisuuksista Kuopion alueilla (Riistavesi, Pyörö ja Saarijärvi-Tiihotar-Kelloniemi). Laadullisilla tutkimusmenetelmillä tarkastellaan Kulttuuri kulkee mukana –hanketta neljän erilaisen casen kautta.

Opinnäytetyön tavoitteista muodostettiin tärkeimmät tutkimuskysymykset, joihin lähdettiin etsimään vastauksia. Tilaaja halusi ymmärtää alueen tämän hetkistä tilaa kulttuurin saavutettavuuden ja harrastamisen suhteen. Keskeisimmäksi tutkimuskysymykseksi nousee sen vuoksi miten tyytyväisiä vastaajat ovat alueensa harrastusmahdollisuuksiin ja kulttuuripalveluihin? Mitä alueilla tällä hetkellä harrastetaan ja miten paljon taidelaitoksia ja kulttuuripalveluita käytetään? Lisäksi nostetaan esiin kysymys mitkä ovat kulttuurin käytön esteitä alueilla? Mitä toiveita ja kehitysehdotuksia perheillä on kulttuurin saavutettavuuden suhteen? Tarvitseeko kulttuurin saavutettavuutta parantaa ja miten?

Opinnäytetyössä kartoitetaan alueiden koululaisten ja perheiden mielipiteitä harrastustoiminnasta ja mahdollisuuksista. Alueelliset tarpeet voivat vaihdella sijainnin myötä suurestikin. Esimerkiksi Riistavedellä ei pääse uimaan kuin kesäisin uimarannoilla, kun taas Saarijärveltä on kohtuullinen matka uimahalliin. Sijainti siis asettaa asukkaat eriarvoiseen tilanteeseen kulttuurin ja harrastusmahdollisuuksien saavutettavuuden suhteen. Pitkät välimatkat aiheuttavat ongelmia kuljetusten järjestämisessä. Alueille tulisi löytää matalankynnyksen harrastustoimintaa ja erilaisia kulttuuritapahtumia, joihin voidaan helposti osallistua ilman suuria kuljetusjärjestelyitä tai kustannuksia. Kaupunki ei voi olla rahoittajana jokaisessa tapahtumassa vaan tekijöitä ja rahoittajia tulisi löytää alueilta. Alueen toimijat, kuten järjestöt, yhdistykset ja yritykset ovat tänä päivänä avainasemassa kulttuuritapahtumien tuottamisessa ja rahoittamisessa sekä harrastustoiminnan mahdollistamisessa.

Osallistavan kulttuuritoiminnan tarpeellisuus on tiedostettu Kulttuuriin aktivoinnin strategiassa ja tavoitteissa. Toiminnan osallistavuuden tarve lähtee myös alueiden asukkaiden toiveista saada alueelleen enemmän mielekästä kulttuuritoimintaa, johon voisi osallistua ja jonka suunnittelussa voisi olla mukana alusta lähtien. Kun Kulttuuri kulkee mukana – hanketta lähdettiin valmistelemaan, päätettiin hanke toteuttaa vain muutamilla valituilla asuinalueilla Kuopiossa. Alueet valikoituivat sen mukaan, missä kulttuurin saavutettavuus on esimerkiksi sijainnin mukaan eriarvoisessa asemassa.

Riistavedellä on hankkeen myötä aloitettu yhteistyöverkoston rakentamista toimijoiden välille. Tapahtumia ja kulttuuritoimintaa pyritään tuottamaan niin, että

toimijaverkosto ottaa vetovastuuta suunnittelusta ja toteutuksesta ja kaupunki tukee tarvittaessa. Näin alueelle saadaan tapahtumia, jotka ovat asukaslähtöisiä ja palvelevat sekä tukevat alueen toimintaa sekä osaamista. Toimijaverkoston aktiivinen toiminta vaatii toimintaan osallistuvilta henkilöiltä halua toimia vapaaehtoisesti, omaehtoisesta aktiivisuutta ja kiinnostusta vaikuttaa oman alueensa kulttuuritoimintaan. Avaan myöhemmin luvussa 3 tarkemmin vapaaehtoistoimintaa, kansalaisaktiivisuutta ja kansalaisuutta käsitteinä.

Yhteistyöverkostot ovat tänä päivänä erittäin tärkeitä, sillä kukaan ei menesty yksin. Verkostoitumalla toimijat voivat keskittyä ydinosaamiseensa ja hyödyntää myös toisten osaamista kaikkien yhteiseksi hyödyksi. Verkostoituminen auttaa resurssien hallinnassa, sillä ne tulevat siten parhaiten käyttöön. Yhteisistä toimintatavoista ja pelisäännöistä on hyvä sopia etukäteen. Verkoston tulisi hyödyntää kaikkien mukanaolevien toimintaa tasapuolisesti ja sen tulisi tuottaa jostain lisäarvoa, sillä muuten motivaatiota yhdessä toimimiseen ei ole. Kun verkostoyhteistyö onnistuu, niin parhaimmillaan se synnyttää sosiaalista pääomaa yhteisöihin ja yhteiskuntaan (Harju 2005, 75 – 78.)

Hankkeen myötä on tullut näkyväksi myös ylisukupolvisen toiminnan tarve ja sen lisääminen. Esimerkiksi Riistavedellä Lasten ja nuorten Pakkaspäivillä kehitettiin koululaisten kulttuurivierailua palvelutalossa vanhusten luona sekä kirjastolla eläkeläiset lukivat satutunnilla kirjoja lapsille. Kulttuurin saavutettavuuden parantaminen on koko yhteisön etu ja koskettaa kaikkia sukupolvia. Arkisilla teoilla voidaan tuoda kulttuuri näkyväksi ja lähelle alueen asukkaiden toimintaa ja luoda samalla erilaisilla kokeiluilla alueelle omaa uudenlaista toimintakulttuuria.

Kulttuurilaitoksilla riittää haasteita yleisörakenteensa monipuolistamisessa ja ei-kävijöiden saamisesta kävijöiksi ja aktiivisiksi kulttuurin kuluttajiksi. Ei-tyypillisiä yleisöjä osallistetaan jalkautumalla lähiöihin tekemällä yleisötyötä, järjestetään asiakasraateja ja markkinoidaan kulttuuritapahtumia ja näyttelyitä erikoisella tavalla. Monet museot tarjoavat ajoittain ilmaisia sisäänpääsyjä. On kuitenkin epävarmaa muuttavatko nämä tempaukset yleisörakennetta (Lindholm 2015, 25.) Herääkin kysymys, mikä saa kulttuurin ei-käyttäjän aktiiviseksi kulttuurin kuluttajaksi? Lasten ja nuorten osalta kulttuurin pariin ohjaututaan usein miten

positiivisten kokemusten kautta koulun, harrastuksen tai perheen avustuksella. Onkin tärkeää ohjata lapsia ja nuoria kokemaan kulttuuria myös omalla alueellaan ja auttaa heitä huomaamaan, että kulttuuri on läsnä arjessa monella tavalla.

Tämä opinnäytetyö dokumentoi Kulttuuri kulkee mukana –hankkeen tapahtumia ja toimintaa. Se tuo näkyväksi hankkeen tarpeen ja olemassaolon alueilla. Dokumentoinnilla voidaan saada tietoa hankkeen toiminnasta kirjalliseen muotoon ja sitä voidaan hyödyntää jatkossa muiden vastaavien hankkeiden rahoituksen hakemisessa. Hankkeen dokumentointi ja näkyväksi tuominen voivat myös edesauttaa muita vastaavien hankkeiden kanssa toimivia havainnoitujen esimerkkien avulla löytämään sopivia toimintamalleja oman toimintansa tueksi.

2.5 Kulttuuripolitiikka

Suomessa ylintä kulttuuripoliittista lainsäädäntövaltaa käyttää eduskunta. Kulttuurialan osalta lainsäädännöstä vastaa opetus- ja kulttuuriministeriö, joka valmistelee hallinnonalaa koskevat lait, asetukset ja päätökset. Eduskunnassa valiokunnat ovat keskeisessä asemassa lainsäädäntötyössä, sillä niiden tehtävänä on valmistella eduskuntaan tulevat lakiesitykset. Kulttuuripoliittisten asioiden valmisteluista vastaa sivistysvaliokunta. Kulttuuripolitiikka on yhä enemmän siirtynyt useampia ministeriöitä koskevaksi yleispolitiikaksi. Valtionvarainministeriöllä on oma vahva roolinsa kulttuuripolitiikan alueella valtion talousarvion myötä. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimintaa ohjaavat yleinen lainsäädäntö ja hallituksen tavoitteet, huomioon ottaen hallitusohjelma, hallituksen hanketoiminta sekä muuta hallinnonalaa koskeva kehittämis- ja suunnittelutyö (Kangas ym. 2002, 31,36,39.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön strategiassa kuvataan toimintaympäristön muutoksia ja määritellään kulttuuripolitiikan tavoitteet, toimenpiteet ja kehittämisen tahtotila. Strategia ulottuu vuoteen 2020 saakka. Vuoden 2017 tavoitteisiin kuuluu taiteellisen ja muun luovan työn tekemisen edellytyksien ja tuotannon parantaminen, kulttuurin osallisuuden ja osallistumisen lisääminen kaikissa väestöryhmissä sekä kulttuurin elinvoimaisuuden turvaaminen. Nykyisen hallitusohjelman kärkihankkeena on taiteen ja kulttuurin saavutettavuus, jolla vahviste-

taan erityisesti lasten ja nuorten luovuutta sekä lisätään kulttuuritoimintaa eri tavoin. Huomiota kiinnitetään myös taiteen prosenttiperiaatteeseen. Aiemmin se on kattanut taidehankinnat julkisiin rakennuksiin, mutta hallitusohjelman myötä sitä laajennetaan taiteen ja kulttuurin tarjoamiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa (OKM 2017.)

Valtio ohjailee kulttuuripolitiikkaa omia keinojaan ja organisaatioitaan käyttäen. Valtion kulttuuripolitiikan rinnalle on noussut paikallisesta kulttuurielämästä päättävä maakunnallinen kulttuuripolitiikka. Laki kuntien kulttuuritoiminnasta on tuonut kuntiin kulttuurilautakunnat ja kulttuurisihteerit. Laki on luonut kunnille paikallisen pohjan, jolla toimitaan edelleen. Kuntien talouden kiristyminen on vienyt kulttuuritoimintaa enemmän liiketoiminnan suuntaan (Kukkasmäki 1998,11,20.)

Kuntien tehtävänä on tuottaa peruspalveluita asukkailleen. Näihin palveluihin kuuluvat koulutus-, sosiaali- ja terveydenhuolto, tekninen infrastruktuuri ja kulttuuripalvelut. Kulttuuripalvelujen osalta kunnille kuuluvat taideopetus-, kirjasto-, kulttuuri- ja liikuntapalvelut sekä nuorisotoimi. Kunnissa monipuolinen kulttuuritoiminta nähdään hyvinvoinnin edistäjänä ja alueen omaleimaisuuden rakentajana. Kulttuuri on toimintaa, jonka kautta voidaan kehittää kunnan elinkeinopolitiikkaa, teknologista osaamista ja luoda innovaatioita. (Kangas ym. 2002, 51-53.)

Kulttuuripolitiikka pyrkii ensisijaisesti kulttuurin demokratisoimiseen ja taiteen sekä kulttuurin aseman turvaamiseen. Yhteiskunnalla on vastuu kulttuurin tarjonnan edistämisestä, levittämisestä ja monipuolistamisesta. Tämä on mahdollistunut rakentamalla kulttuurihallintoa ja taiteen apurahajärjestelmiä. Valtio ja kunnat myöntävät toiminnallista tukea kulttuurilaitoksille ja alan yhteisöille. Kulttuuripolitiikalla on tärkeä tehtävä myös kulttuuripalvelujen lisäämisessä ja saatavuuden parantamisessa. Asuinpaikalla eikä sosiaalisella asemalla saisi olla vaikutusta kulttuuripalveluihin osallistumiselle. Näiden kulttuuriesteiden vähentäminen edellyttää, että taidekasvatusta kehitetään ja etenkin varhaisasteen taidekasvatukseen kiinnitetään entistä enemmän huomiota (Kukkasmäki 1998, 12 - 17.)

Kulttuurihankkeet kohdistuvat yhä enemmän erityis- ja vähemmistöryhmiin, lapsiin, nuoriin ja vanhuksiin. Kokonaisvaltainen koordinointi ja tavoitteenasettelu ovat puutteellista vaikka toimintaa on olemassa paljon. Rahoitus hankkeisiin tulee useasta rahoituslähteestä ja sisältyy julkisessa rahoituksessa useaan määrärahaan. Esimerkiksi Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää määrärahoja kulttuurin kehittämishankkeisiin kunnissa, saavutettavuuden edistämiseen ja vammaisyhteisöjen kulttuuritoimintaan. Kunnat tukevat kulttuuriosallistumista erilaisin keinoin (Virolainen 2015, 59.)

Pohjois-Savon maakuntaohjelmaa (2014 – 2017) tarkasteltaessa voidaan huomata kulttuurin olevan todella ohuena esillä. Maakuntaohjelmassa esitellään linjaukset ja toimintakokonaisuudet tavoitteiden vahvistamiseksi. Hyvinvointi ja hyvinvointipalvelut ovat omana kokonaisuutenaan, mutta asia keskittyy enemmän terveydenhuoltoon ja liikuntaan. Kulttuuri yleisesti ja myös hyvinvoinnin tekijänä on tunnut unohtuneen kokonaan. Tulevaisuudessa maakuntauudistus ja sote -uudistus vuoden 2019 alusta tuovat mukanaan paljon haasteita kulttuurin kentälle (Pohjois-Savon liitto 2017.)

3 KESKEISET KÄSITTEET

Opinnäytetyön teoreettisena viitekehyksenä lähdetään avaamaan käsitteitä kulttuuri ja kulttuurin saavutettavuus. Kulttuuria tarkastellaan elämäntapana ja hyvinvoinnin näkökulmasta. Laajasti ymmärrettävää osallisuuden käsitettä tarkastellaan lähinnä sen sosiaalisten ulottuvuuksien kautta. Opinnäytetyöstä on rajattu osallisuuden poliittinen ulottuvuus kokonaan pois. Poliitiikkaa ei voi kuitenkaan kokonaan jättää käsittelemättä, sillä kulttuuriin liittyy voimakkaasti poliittista ohjausta ja mielipiteitä. Käsitteet kansalaisuus, kansalaisaktiivisuus ja vapaaehtoistoiminta kuuluvat viitekehykseen, koska yksi tilaajan toiminnan tavoitteista on kansalaisten aktiivisuuden edistäminen. Samalla se pyrkii edistämään yhteisöllisyyttä ja verkostoitumista, jotka kaikki edistävät sosiaalisen pääoman muodostumista. Asukaslähtöisyys toiminnan suunnittelussa on olennaista ja myös lapsia ja nuoria kannustetaan vaikuttamaan oman asuinympäristön toimintaan.

Lapsia ja nuoria pyritään kannustamaan aktiiviseen osallistumiseen omalla alueellaan esim. jonkun paikallisen yhdistyksen toiminnan kautta.

3.1 Kulttuuri

Kulttuuri on käsitteenä todella monimuotoinen. Sillä voidaan tarkoittaa perinteisiä taiteita ja taideinstituutioita tai laajimmillaan se kattaa elämän, kaikki sen ilmentymät, elämäntavat, tottumukset, teknologian, tiedot ja taidot. Perinteisesti kulttuuri ainakin kulttuuripoliittisessa keskustelussa jäsentyy taiteen kautta (Riukulehto 2001, 6-7.)

Timo Kukkasmäki (1998, 7,11,22) sanoo teoksessaan Kulttuuritoiminnan käsikirja, että kulttuuri käsitetään elämäntapana, joka kattaa laajasti koko inhimillisen elämän eri osa-alueineen. Kulttuurin avulla erotumme muista valtioista, voimme luoda omaa identiteettiämme ja voimme vaikuttaa kansalaisten hyvinvointiin. Kulttuuri on ollut tekijä, joka on vaikuttanut itsetuntoomme ja luonut pohjan suomalaiselle identiteetille sekä vaikuttanut voimakkaasti maamme itenäistymisprosessiin. Euroopan unionin jäsenenä meillä on mahdollisuus erottua muista kansakunnista ja pitää kulttuuria arvokkaana pääomana kansainvälisessä kanssakäymisessä.

Kulttuuria voidaan tarkastella myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Markku T. Hyyppä (2005, 13) toteaa, että kulttuuri on käsitejärjestelmä, jonka puitteissa ihmiset ovat yhteydessä toisiinsa ja muodostavat elämäntapansa. Sillä tarkoitetaan myös yhteisten ajatusten, sääntöjen, määritelmien, sekä tarkoitusten esiintymistä ihmisten elämäntavassa. Kulttuuri siirtyy yhteisön jäseneltä toiselle ja myös sukupolvelta seuraavalle. Kulttuurin ja taiteen tiedetään olevan voimavaroja, joiden tiedetään vaikuttavan terveyteen myönteisesti. Kulttuurin, taiteen ja terveyden yhteyksiä on yhä enemmän ryhdytty tutkimaan sekä hyödyntämään myös käytännössä.

Taikusydän määrittelee uusia kulttuurisia käsitteitä, kuten *kulttuurihyvinvointi*. Kulttuuri ja sen hyvinvointivaikutukset läpäisevät sen mukaan koko ihmisen elinkaaren. Taide ja kulttuuri ovat osa hyvää elämänlaatua ja myös elinikäistä oppimista. Kulttuurihyvinvoinnin näkökulmasta ihminen on aktiivinen toimija.

Ihminen on kulttuurinen ja luova, hän ilmaisee itseään ja kommunikoi muiden kanssa riippumatta minkä ikäinen tai millaiset elinolosuhteet hänellä on (Täi-kusydän 2017.)

3.2 Kulttuurin saavutettavuus, saatavuus

Kun erilaisten ihmisten yksilölliset tavat toimia on huomioitu, voidaan puhua kulttuuripalvelujen saavutettavuudesta. *Saavutettavuus* mahdollistaa osallistu-misen, itse tekemisen ja elämyksiä. Kun tarjontaa on hyvin saavutettavissa, se lisää yhdenvertaisia mahdollisuuksia toimia kulttuurin kentällä. Kulttuuritoimijan tulisi aina toimintaansa suunniteltaessa huomioida moninaisuutta, hinnoittelua, esteettömyyttä, yhdenvertaista asiakaspalvelua ja avointa asennetta. Myös ymmärtämisen esteitä tulisi tarkastella tarjoamalla kielivaihtoehtoja ja huomioida erilaisia oppimistapoja. Myös alueellinen saatavuus on tärkeää yksilön kannalta (Kulttuuria kaikille 2017.)

Kun taiteen ja kulttuurin *saatavuus* lisääntyy, oletetaan myös osallisuuden ja osallistumisenkin lisääntyvän. Kun taiteelle altistutaan kunnan katukuvassa tois-tuvasti, sillä voi olla vaikutusta kunnan taidekäsitykseen (Hautio 2015, 83.)

3.3 Osallisuus

Osallisuus voi olla vaikeasti rajattava käsite. *Osallistuminen, osallisuus ja osal-listumattomuus* käsitteinä ovat monimerkityksellisiä ja osittain käsitteitä käyte-tään samassa yhteydessä ja merkityksessä. *Osallisuutta* voidaan kuvailla yhtei-söllisyydellä ja kuulumisella johonkin yhteisöön tai yhteiskuntaan ja sen toimin-taan osallistumista. *Osallisuudessa* keskeistä on yksilön vaikuttamisesta omaan lähiympäristöön, itseään koskevaan päätöksentekoon ja yleensäkin itseä kos-keviin asioihin. Osallisuus voi sisältää sekä poliittisia että sosiaalisia ulottuvuuksia (Virolainen 2015, 11,18.) Tässä opinnäytetyössä rajaan poliittisen osallisuus-den pois tarkastelusta ja keskityn tarkemmin sosiaalisiin ja kulttuurisiin ulottu-vuuksiin.

Yksilön *osallistuminen* lähtee aina yksilöstä itsestään eli se on tahto- ja motivaatiokysymys. Osallistumalla sosiaalisiin aktiviteetteihin, kuten harrastuksiin tai

yhdistystoimintaan tai yhteiskunnassa erilaisiin toimintoihin, kuten äänestämiseen tai poliittiseen toimintaan, yksilö elää yhteiskunnassa osallistuen ja vaikuttaen. Osallistuminen tuottaa siten osallisuutta ja mahdollisuuden vaikuttaa asioihin. Se antaa myös kokemista, kuulumista johonkin sekä mukana olon tunnetta. Ihminen kokee parhaiten olevansa osallinen omassa elinpiirissään ja yhteiskunnassa, mikäli hän tekee työtä, harrastaa, osallistuu ja vaikuttaa. Sosiaalisena olentona ihminen haluaa kokea osallisuutta eli kuulumista johonkin, mukanaoloa ja vaikuttamista johonkin. Helpoiten osallisuutta koetaan osallistumisen kautta esim. tekemällä vapaaehtoistyötä. Osallisuuden vastakohtana on *osattomuus*, joka viittaa siihen, että yksilö ei ole osallinen joistakin yhteiskunnan asioista, kuten sosiaalisista suhteista tai taloudesta (Harju 2005, 68 - 69.)

Demokratiaoppitunti – kirjassa *osallisuus* määritellään vastuunkantamisella ja saamisella oman, toisten ja koko yhteisön toimintakyvystä. Se on yhteisten asioiden parantamiseen sitoutumista. Osallisuus tarkoittaa muutakin kuin mukana olemista eli mahdollisuutta muuttaa sitä yhteisöä, johon kuuluu. Osallisuuteen kuuluu vahvasti myös oikeus omaan identiteettiin sekä arvokkuuteen olla osana perhettä, ryhmää, yhteisöä, yhteiskuntaa tai ekosysteemiä (Kiilakoski ym. 2012, 15-16.)

Suomessa osallisuus kytkeytyy helposti syrjäytymisen ehkäisyyn. Tässä on kyse osallisuuden edellytyksenä olevien sosiaalisten suhteiden vahvistamisesta. Yhtä tärkeää olisi kuitenkin ymmärtää, että osallisuuden sosiaaliset puolet koskevat kaikkia lapsia ja nuoria tasapuolisesti. Esimerkiksi eri palveluissa kohdaksi tuleminen saattaa rakentaa osallisuuden sosiaalista perustaa ja kokemusta. Tästä syystä kannattaa huolehtia lapsen tai nuoren yhteisöllisistä kuulemisen tunteista sekä antaa vaikuttamisen mahdollisuuksia myös päätöksentekoon. Lasten ja nuorten osallisuuden kokeminen ja sen toteutuminen edellyttää kaikkien hyvinvoinnin ulottuvuuksien huomioimista ja edistämistä (mt.,16-17.)

Kuntien osallisuushankkeet ovat saaneet lähtölaukauksensa sisäasiainministeriön koordinoimasta valtakunnallisesta osallisuushankkeesta, joka toteutettiin vuosina 1998 - 2002. Hankkeen tavoitteena oli luoda lähidemokratiaa eli lisätä kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia paikallistasolla (mt. 2012, 15.)

Käytännössä lasten ja nuorten osallisuutta parantamaan tarkoitetut instituutiot perustuvat edustuksiin kuten oppilaskunnan hallitukset, nuorisovaltuustot ja –neuvostot ja –edustajistot tai lastenparlamentit. Ne toimivat periaatteella, jossa valitaan joukko nuoria, jotka edustavat suurta joukkoa. Näissä ryhmissä toimivat lapset ja nuoret kartuttavat vaikuttamiseen ja vastuunottamiseen tarvittavaa pääomaa. Merkittävin haaste näissä valtuustoissa yms. on, että tasavertainen osallistuminen paikallistason päätöksentekoon on kyseenalaista. Edellytys lasten ja nuorten vaikuttamisen edistämiseksi olisi, että se nähdään osana kunnan strategisia tavoitteita ja kohtaamisia lasten kanssa tulisi huolella suunnitella etukäteen (Eskelinen ym. 2012,71, 83.)

Mielenkiintoisen näkökulman osallisuuden lisäämiseen antaa ajatus siitä, miten voidaan hyödyntää parhaiten lasten ja nuorten asiantuntijuutta, jota heillä luonnostaan on? Hyvä esimerkki vertaisryhmässä toimimisesta on vapaaehtoinen sovittelutoiminta, jota joissakin kouluissa toteutetaan. Sovittelutoiminta perustuu vapaaehtoisuuteen ja osallisuuteen. Sovittelutyössä oppii ennen kaikkea kuuntelemaan, puhumaan ja keskustelemaan, ymmärtämään toisten erilaisuutta sekä tekemään yhteistyötä. Vapaaehtoistyöhön osallistuminen on parhaimmillaan rikas oppimiskokemus, joka mahdollistaa sosiaalisten taitojen kehittymistä (Gellin ym. 2012,131 - 132.)

3.4 Kansalaisuus, kansalaisaktiivisuus ja vapaaehtoistoiminta

Ihmisestä tulee *kansalainen*, kun hän astuu yhteisölliselle näyttämölle ja suuntautuu itsestään ja asuin piiristään pois päin. Oma lähiyhteisö on luonteva paikka vaikuttamiselle ja toimimiselle. Monet toimivat yhdistyksissä, erilaisissa piireissä ja vertaisryhmissä. *Kansalaisuus* on toimimista yhteisöissä ja yhteiskunnassa osallistumalla ja vaikuttamalla sen toimintaan. Aktiivisuuteen ei voida velvoittaa ketään, vaan jokainen määrittelee roolinsa itse. *Aktiivinen kansalaisuus* tarkoittaa ihmisen identiteettiä, osallistumista, kohtaamista ja välittämistä. Identiteetti auttaa ihmistä hahmottamaan viitekehyksen eli oman paikkansa yhteisössä ja yhteiskunnassa. Osallistuminen tuottaa mahdollisuuden vaikuttaa ja olla osallinen. Ihminen tarvitsee toisten ihmisten kohtaamisia, kokemuksia, läheisyyttä ja

mielipiteiden vaihtamista. Välittäminen tuo mukaan inhimillisen ja sosiaalisen ulottuvuuden (Harju 2005, 67 - 69.)

Lasten ja nuorten kansalaisuus tarkoittaa muodollista asemaa, joka turvaa oikeudet ja edellyttää joitakin velvollisuuksia. Toisaalta se nähdään myös toiminnallisesta näkökulmasta, jossa kansalainen toimiessaan yhteiskunnassa saa kansalaisoikeudet ja -velvollisuudet. Toisaalta kansalaisuutta voidaan tarkastella myös kuulumisena johonkin eli yhteenkuuluvuuden kokemukset ovat oleellisia. Lasten ja nuorten kohdalla kansalaisuudessa on paljon kyse siitä miten he itse asemoivat itsensä yhteiskuntaan ja sukupolvien sisäisiin ja välisiin suhteisiin. Lapsi saa syntymässään aseman jonkin valtion kansalaisena. Hänellä on paljon oikeuksia syntymästään lähtien, mutta esim. äänioikeuteen liitetään ikäkriteeri. Kansalaisvelvollisuudet ja – identiteetti siten lisääntyvät iän myötä vähitellen. Lapsi tarvitsee kasvaessaan vuorovaikutusta ja konkreettisia kokemuksia yhteenkuuluvuudesta ja yhteisvastuusta. Kokemuksen pohjalta alkaa kehittyä tietoisuus laajemmasta kansalaisyhteisöstä ja sen yhteisestä edusta (Kiilakoski ym. 2012, 19 - 21.)

Suomessa kaikki ovat juridisesti samanarvoisia. Kansalaisuus voidaan ajatella myös eräänlaisena roolina, jota määrittelee oma aktiivisuus ja se miten oikeuksia käytetään tai vaikutetaan kansalaisena. Aktiivinen kansalaisuus on muuttanut muotoaan vuosien varrella. Nykyään ei enää haluta sitoutua järjestötoimintaan pitkäksi aikaa vaan toiminnan on oltava lyhytaikaista, hauskaa ja helppoa. Kulttuurin kuluttajat voidaan myös jakaa aktiivisiin ja passiivisiin sekä kulttuurisesti kaikkiruokaisiin tai rajoittuneisiin kuluttajiin (Lindholm 2015, 16 - 17.)

Kansalaisaktivismi tarkoittaa ihmisten aktiivista toimintaa kansalaisina. Kansalaisaktivismi rinnastetaan usein vapaaehtoistoimintaan, joka tarkoittaa työtä, jota tehdään ilman palkkaa kansalaisyhteiskunnan alueella (Markkola 2005, 41.)

Vapaaehtoistoiminta on suuressa murroksessa, joka seuraa yhteiskunnallisia trendejä. Yksilöiden perinteiset yhteistoiminnan tavat, kaipuu yhteiseen tekemiseen ja osallisuuteen sekä antamisen arvot ja auttaminen kohtaavat. Vapaaehtoistoiminta antaa usein yksilölle tai yhteisölle elämyksiä ja merkityksellisyyttä. Vapaaehtoistoiminta nähdään jopa mahdollisuutena vähentää julkisia palveluja

ja ennen kaikkea kansalaisten tarjoamana voimavarana (Nylund & Yeung 2005, 13.)

Vapaaehtoistoiminta on monelle yksilölle luonteva osa arkipäivää ja siihen on saatettu ajautua sattuman kautta erilaisissa elämänvaiheissa ja – tilanteissa. Osallisuus, auttaminen ja yhdessä toimiminen edistävät yhteisössä pehmeitä arvoja ja välittämisen henkeä. Tämän päivän ongelmana on, että vapaaehtoisia on vaikeaa saada mukaan toimintaan. Kiinnostus vapaaehtoisuuteen vaihtelee eri puolilla Suomea ja eri ikäryhmissä. Jopa kaksi kolmesta ei-vapaaehtoisesta ilmaisee, että voisivat lähteä pyydettyä mukana toimintaan. Kyseessä on siis valtava rekrytointipotentiali, mikäli yksilöt saadaan osallistumaan erilaiseen vapaaehtoiseen toimintaan (mt.,15,27,31.)

Parhaimmillaan kansalaistoiminta rikastaa kunnan toimintaa ja täydentää sitä monin tavoin. Kansalaistoimintaa voi esiintyä yksilöiden, ryhmien ja yhteisöjen tasolla. Kansalaistoimijana voi olla aktiivinen esimerkiksi järjestössä, mutta järjestöjäsen ei välttämättä ole aktiivinen kansalainen. Jäsenyys yhdistyksessä ei välttämättä edellytä aktiivisuutta eikä ole tavoite sinänsä. Lasten ja nuorten kohdalla kansalaistoiminta on oma-ehtoista toimintaa ja kasvamista kansalaisena. Kansalaistoiminta voi tuoda merkityksellisiä kokemuksia, ystäviä, mahdollisuutta viettää aikaa mielekkäällä tavalla ja yhteisöllistä tukea. Oma identiteetti ja maailmankuva rakentuvat aktiivisen toiminnan kautta (Eskelinen ym. 2012, 219.)

Kansalaistoiminnassa vapaaehtoisuus on keskeinen lähtökohta. Jos katsoo kansalaistoimijan käsitettä pienten lasten näkökulmasta, niin saattaa olla ongelmallista tietää onko lapsi mukana omasta vai vanhempien halusta. Oma halu toimimiseen voi syntyä jo varhaisessa vaiheessa. Lasten ja nuorten sosiaalinen ympäristö muodostuu perheestä, kaveri- ja harrastusyhteisöstä ja kehityksen mukaisesti muuttuu ajan myötä perhekeskeisyydestä harrastus- ja kaveripainotteiseksi. Osallisuus harrastusyhteisössä voi paikata rikkiäistä perheyhteisöä. Kotitaustalla on merkittävä vaikutus siihen, miten lapset ja nuoret osallistuvat. Yhteiskunnallisesti aktiivisten vanhempien lapset osallistuvat enemmän esimerkiksi järjestöjen toimintaan. Pienet lapset peilaavat omaa elämäänsä toisten tapoihin, joten on tärkeää kertoa ja perustella erilaisia valintoja tai miksi on esi-

merkiksi mukana partiolaisissa. Perheen kanssa opitaan kommunikoimaan ympäristön kanssa. Kun lapsena saa kosketuksen järjestötoimintaan vanhempien kautta, niin järjestötoiminnassa pysyminen tai uusiin järjestöihin hakeminen on helpompaa. Lapsille voidaan kotona luoda mahdollisuuksia vaikuttaa kotitöiden tekemiseen, nukkumaanmeno aikoihin ja muihin perheen yhteisiin asioihin (mt.,223 - 225.)

3.5 Kulttuuripääoma, sosiaalinen pääoma

Kulttuuripääoma tuo sosiaalisen eriytymisen ja eriarvoisuuden näkökulmat kulttuurin keskipisteeseen. Kulttuuripääoman mittarina käytetään yksilön itsensä tai hänen vanhempiansa koulutustasoa tai suuntautumista ja osallistumista korkeakulttuuriin. Kulttuuripääoman sisältöä ei välttämättä ole lyöty lukkoon vaan siinä jätetään auki mahdollisuus, että kulttuuripääomana toimivat asiat voivat vaihdella ajankohdasta ja kulttuurista toiseen. Kulttuuripääoman tunnetuin määrittelijä on ranskalainen sosiologi Pierre Bourdieu (Purhonen 2014, 17 - 19.)

Kulttuuripääoman ilmaisimena on pidetty kulttuuri- ja taidetapahtumiin osallistumista. Kulttuuri- ja taidelaitosten arvostus ja legitiimiys ovat tunnustettuja ja lisäksi kulttuuritapahtumissa käyminen voidaan liittää yksilön statuksen esittämisenä julkisesti. On eri asia kuunnella musiikkia kotona kuin kulttuuritapahtumissa, joka samalla altistaa muiden arvoille ja katseille. Kulttuuritapahtumissa käyminen liittyy hyvin pitkälti sosiaaliseen asemaan ja ikään. Populaarimpi kulttuurinen (elokuvat, yökerhot, pubit) osallistuminen viittaa nuoreen ikään kun taas korkeakulttuurisiin tapahtumiin (ooppera, teatteri, museot, taidegalleriat) osallistuminen korkeaan sosiaaliseen asemaan. Populaarikulttuurin kulutus laskee iän myötä ja etenkin lasten syntymän jälkeen. Lasten olemassaolo ei kuitenkaan merkittävästi vaikuta korkeakulttuurin kulutukseen (mt., 249, 283.)

Lasten ja nuorten ystävyyssuhteet rakentavat *sosiaalista pääomaa*, jonka kautta mahdollistuu kansalais- ja harrastustoimintaan osallistuminen. Harrastustoiminta voi tarjota mahdollisuuksia vaikuttaa toiminnan sisältöihin, joten sitä kautta harrastustoiminnassa voi oppia myös vaikuttamistaitoja. Ryhmässä tapahtuva harrastaminen vahvistaa tunnetta johonkin kuulumisesta. Esimerkiksi liikunta ja urheilu voisivat tarjota lapsille ja nuorille erilaisia rooleja. He voisivat entistä

enemmän vaikuttaa ja osallistua toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen eikä olla pelkästään urheilun varassa. Erilaisia rooleja voisi löytyä esim. vertaisohjaamisesta, tuomaroinnista, välinehuollosta yms. (mt., 227 - 229.)

Sosiaalisen pääoman erityispiirre on, että sitä ei voida suunnitella tai ohjata millään tavalla. Se syntyy kansalaisten toiminnan seurauksena. Sen sijaan sen rappeutumista voidaan ennakoida ja ehkäistä suunnitelmallisesti hyvinvointipoliitikassa ja yhdyskuntasuunnittelussa (Siisiäinen 2002, 300.)

4 OPINNÄYTETYÖN VAIHEET JA TOTEUTUS

4.1 Lähestymistapa ja menetelmät

Tässä opinnäytetyössä lähestytään kehittämiskohdetta tapaustutkimuksen kautta (case study), joka pohjautuu laadullisen tutkimuksen menetelmiin. Tapaustutkimus soveltuu hyvin tämän tyyppiseen kehittämistyöhön, jossa tehtävänä on tuottaa tietoa kohteesta sekä antaa kehittämissuhteita. Tapaustutkimus tuottaa tietoa jostakin ilmiöstä sen todellisessa tilanteessa ja toimintaympäristössä kehittämistyön tueksi (Ojasalo 2014, 51-53.)

Tapaustutkimusta voidaan toteuttaa määrällisillä ja laadullisilla menetelmillä tai niiden yhdistelmällä. Usein tapaustutkimuksessa käytetään kuitenkin erityisesti laadullisen tutkimuksen menetelmiä (mt.,55.) Tapaustutkimuksen kohteena on neljä hankkeeseen liittyvää casea, joita tutkitaan erilaisilla laadullisilla menetelmillä. Tässä opinnäytetyössä käytetään laadullisina menetelmänä pääasiassa osallistuvaa havainnointia ja dokumenttianalyysia. Määrällisenä menetelmänä käytetään kyselytutkimusta.

Laadullisella tutkimuksella pyritään ymmärtämään tapausta ja määrällisellä yleistämään. Laadullisen tutkimuksen aineisto on tekstimuodossa eli sanoja, dokumentteja ja kuvia. Määrällinen tutkimus tuottaa numeroita, joista voidaan tehdä laskelmia. Laadullisessa tutkimuksessa tyypillistä on, että se tapahtuu luonnollisessa ympäristössä ja aineistoa kerätään tutkittavilta vuorovaikutussuh-

teessa. Tutkija voi olla toimija ja aineiston kerääjä. Tavoitteena on ymmärtää kokonaisvaltaisesti tutkittavaa ilmiötä (Kananen 2013, 26-27.)

Kyselytutkimuksella voidaan kerätä ja tarkastella tietoa ihmisten toiminnasta, mielipiteistä ja arvoista. Tiedonkeruu ja mittaus tässä opinnäytetyössä on toteutettu kyselytutkimuksella (verkkolomakkeella), joka on kokoelma mittareita ja kysymyksiä (Vehkalahti 2014, 11,17.) Kyselyssä perusjoukkoon kuuluvat hankkeen kolmella alueella olevat koululaiset ja heidän vanhempansa. Kysely lähetettiin kaikille koululaisten vanhemmille eli erityistä otantaa tästä ryhmästä ei suoritettu.

Havainnoinnin avulla voidaan saada tietoa siitä, mitä toimintaympäristössä tapahtuu. Havainnointi tapahtuu tässä opinnäytetyössä luonnollisessa toimintaympäristössä. Havainnointi sopii hyvin myös tilanteisiin, jossa tutkimuskohteenä on esim. lapsi, joka ei pysty tuottamaan tekstiä. Havainnoijan rooli tulee sopia jo ennen havainnoinnin aloittamista. Osallistuvassa havainnoinnissa havainnoija on mukana toiminnassa esimerkiksi työntekijän roolissa. Olisi hyvä myös selvittää, että tarvittavat luvat ovat kunnossa ennen aloittamista. Havainnoinnilla saadaan yleensä hyödyllistä tietoa paremmin kuin muilla menetelmillä, sillä siinä mennään paikanpäälle itse tarkkailemaan tapahtumia paikanpäälle (Ojasalo 2014, 42,114 - 116.)

Kahta havainnointikohdetta lähestytään osallistuvan havainnoinnin kautta (Case 3 ja 4) ja kahdessa muussa havainnoidaan seuraamalla tilanteita ulkopuolisena tarkkailijana (Case 1 ja 2). Havainnointi tilanteissa tehtiin kenttämuistiinpanoja. Tapahtumien kuvaaminen videoimalla tai tallentamalla äänittämällä ei olisi tullut kysymykseen niiden pitkäkestoisuuden vuoksi. Havainnointi oli sovittu etukäteen hankkeesta vastaavan kanssa sekä ilmoitettiin tilaisuuden alussa tapahtumaan osallistujille.

Dokumenttianalyysia on käytetty taustatietoa kerätessä hankkeesta ja viitekehukseen liittyvistä ajankohtaisista asioista. Tarkastelun kohteena ovat olleet erilaiset www-sivut, lehtiartikkelit, muistiot, sähköpostikeskustelut, raportit, keskustelut ja markkinointimateriaalit. Dokumenttianalyysin tarkoituksena on ollut

muodostaa selkeä kuva tutkittavasta ja kehitettävästä asiasta sekä lisätä informaatioarvoa (mt., 136).

4.2 Kysely koululaisten vanhemmille

Alueiden koululaisten vanhemmille päätettiin toteuttaa kysely, jonka tavoitteena oli saada tietoa ja mielipiteitä oman alueen lastenkulttuurista ja erilaisista harrastusmahdollisuuksista alueilla koululaisten ja heidän vanhempiensa näkökulmasta. Lisäksi kyselystä tavoiteltiin mahdollisia kehitysehdotuksia. Tilaajan kannalta on tärkeää selvittää miten vastaajat näkevät oman alueensa kulttuuritarjonnan tilan tällä hetkellä. Keskeinen tutkimuskysymys onkin tarvitseeko kulttuuritarjontaa ja harrastusmahdollisuuksia alueilla parantaa ja miten.

Kyselytutkimus valittiin yhdeksi menetelmäksi tähän opinnäytetyöhön, koska sen avulla voidaan kerätä laajasti tutkimusaineistoa suurelta määrältä ihmisiä. Se on menetelmänä hyvin tehokas ja nopea. Kun kysely toteutetaan sähköisenä kyselynä, siitä ei synny kustannuksia esim. postittamisesta, koska kysely tehdään verkkoympäristössä. Sähköisen kyselyn etuna on myös tiedonkeräämisen vaivattomuus ja reaaliaikaisuus. Verkossa voi reaaliajassa seurata kuinka moni on vastannut kyselyyn ja tarpeen mukaan lähettää muistutusviestiä vastaajille (Ojasalo ym. 2014, 121 – 122, 128.)

Kysely sisälsi 26 kysymystä, jotka kaikki oli määritelty pakollisiksi. Kysymykset mietittiin yhdessä tilaajan kanssa. Pyrimme pitämään kysymykset selkeinä ja lyhyinä. Lomake laadittiin niin, että vastaajalle näkyy yksi kysymys kerrallaan. Kyselyyn suositellaan vastaamaan yhdessä lapsen kanssa. Mikäli perheessä on useita lapsia, niin jokaisesta tulisi täyttää lomake erikseen. Kyselyn pääpaino on määrällisen (kvantitatiivisen) tiedon tuottamisessa, sillä vain yksi kysymys on avoin kysymys, jolla tavoitellaan laadullista tietoa (mt.,134).

Kyselylinkki Webropol – kyselyyn (Liite 2) ja siihen liittyvä saate lähetettiin koululaisten vanhemmille Wilman kautta 6.4.2017. Vastausaikaa annettiin viikon verran pe 14.4.2017 saakka. Vastaukset annettiin anonymisti eli kyselyllä ei ollut tarkoitus kerätä esim. yhteystietoja myöhempää tarkoitusta varten.

Saatekirjeessä oli tutkimuksen perustiedot eli mistä tutkimuksessa on kysymys ja kuka tutkimusta tekee sekä mihin tuloksia käytetään. Saatekirjeen perusteella vastaajat joko motivoituvat vastaamaan kyselyyn tai hylkäävät kyselyyn vastaamisen kokonaan (Vehkalahti 2014, 47).

Kysely lähti vastaajille Wilman kautta neljään kouluun Kuopion alueella. Riistavedeltä mukana olivat Melalahden koulu (119 oppilasta) ja Riistaveden koulu (140 oppilasta). Pohjantien koulu (523 oppilasta) sijaitsee Saarijärvellä ja Pyörön koulu (1007 oppilasta) Petosella. Kaikki koulut ovat siis hankkeen vaikutusalueella eri puolilla Kuopiota.

4.3 Case 1: Tiihotar-Saarijärvi Katutaideteos ”Kotikulmilla”

Olin mukana kuuntelemassa ja havainnoimassa Tiihotar - Saarijärvi alueen Kevät tapahtuman suunnittelua työryhmän palaverissa 4.4.2017. Mukana palaverissa olivat kulttuurisuunnittelija Jonna Forsman, kummitaiteilija Anni Marin ja muotoilukasvattaja Kirsi Miettinen. Toiveita alueen kehittämiseksi oli kerätty jo syksyllä asukasyhdistyksen järjestämässä asukastapaamisissa. Siellä kantaviksi teemoiksi olivat nousseet alueen siisteys, asukkaiden tervehtimisen kulttuuri ja alueen elävöittäminen.

Asukkaiden toiveista oli kehittynyt ajatus lähiöympäristön elävöittämiseen erilaisilla katumaalauksilla Saarijärven keskustan kävelykaduille ja torialueelle. Katumaalausprojektia luotsaa muotoilukasvattaja Kirsi Miettinen, jolla on hyvin paljon kokemusta erilaisten asuin ympäristöjen elävöittämisestä taiteen keinoin. Tässä projektissa maalataan asukkaiden viestejä katuun ja alikulkutunneleihin. Tilaisuus yhteisölliseen katumaalaus projektin aloittamiseen tarjoutuu alueen asukasyhdistyksen järjestämässä Kesäetkot - kevättapahtuma ja rompepäivä – tapahtumassa 20.5.2017, jolloin maalattavia viestejä aloitetaan keräämään asukastupa Koillistuulen läheisyydessä. Toukokuun lopulla (vko 21-22) viestien maalauksen toteuttavat Pohjantien koulun oppilaat sekä alueen asukkaat.

Rompepäiviä on järjestetty alueella jo 15 vuoden ajan, joten se on jo perinteikäs tapahtuma, joka on vuosittain kerännyt kokoon paljon alueen asukkaita. Kevät tapahtuman ohjelmassa on Rompetori ja seurakunta osallistuu tapahtumaan opastetulla kierroksella kirkkoon. Alueella on myös paikallinen taikuri ja yhteislaulua sekä kamarikuoro esiintyy. Lisäksi alueella on ruokajakelua soppatykistä sekä asukasyhdistyksen kahvio. Tapahtuman kohderyhmänä ovat alueen asukkaat kaikista ikäryhmistä. Kummitaiteilija Anni Marin juontaa tapahtuman.

Tapahtuman yhteyteen tulee työpaja, jossa osallistetaan asukkaat itse suunnittelemaan tulevaa maalausta sanallistamalla erilaisia teemoja. Saaduista sanoista tai lauseista valitaan 4-5 teemaa, jonka ympärille maalaukset alkavat kehittyä. Tavoitteena on, että tapahtumassa ideataulu toteutetaan seinälle ja jäisi paikalleen muutamaksi viikoksi, jotta alueen asukkaat voivat tutustua seinään rauhassa. Pienet lapset voivat piirtää katuliiduilla suoraan katuun. Mahdollisesti työpajassa voi myös pienelle alueelle katuun jo aloittaa teoksen maalaamista. Tapahtuma on katutaideprojektin aloituspäivä.

Teos on tarkoitus toteuttaa yhtenäisellä ilmeellä ja valmiiksi suunnitellun konseptin sekä visuaalisen ilmeen mukaisesti vaikka sen ideoivat ja toteuttavat asukkaat itse. Ammattilainen (Kirsi Miettinen) tekee suunnitelman teoksesta ja valmisteleo maalauksen tueksi sabluunoita, joiden avulla teos toteutetaan. Teoksessa pyritään yhtenäisyyteen vaikka teoksen osia sijaitsee eri paikoissa. Teoksen osat voivat sijaita kadussa, seinässä, tunnelissa tai aidassa. Maalit kestävät kadussa muutaman vuoden ajan. Kadussa voi olla asukkaiden toivomia lauseita, kuten: älä heitä roskia! tai Hymyile! Typografialla luodaan yhtenäinen tyyli. Katutaiteen muotoina käytetään esimerkiksi pestyä graffitia eli likaiseen pintaan pestään jokin teksti tai kuvio ja sammalgraffitia, joka kasvaa kauniisti. Luvat teoksen toteutusta varten haetaan etukäteen Kuopion kaupungilta.

Pohjantien koulun oppilaille projekti on samalla oppimiskokemus. Oppilaat paitsi toteuttavat katumaalaukset mutta myös osallistuvat työpajaan, jossa pedagogisina teemoina ovat luova ongelmanratkaisu, prosessiajattelu ja positiivinen viesti omaan asuinympäristöön. Mukaan on valittu kolme oppilasryhmää. Projektin kesto yhdelle ryhmälle on 3 x 1,5h sisältäen tutustumisen alueeseen, ideoinnin ja suunnittelun sekä toteutuksen. Kirsi Miettinen kertoo, että muotoilu on itses-

sään käyttäjän huomioimista, joten oppilaat harjoittelevat omaa empatiakykyä, toisen rooliin asettumista läpi muotoiluprosessin.

Koululta projektiin tulee mukaan kolme luokkaa. Kaksi ryhmää 5. luokalta ja yksi 1. luokalta. Ekaluokkalaisten kanssa ideoidaan kuvio, jota hyödynnetään alueen spoteissa. Kuvio voi olla pieni alue tai kasvaa suureksi koko kadun levyiseksi. Kuvio luo asuinalueelle yhteisen visuaalisen identiteetin, joka toistuu eri pisteissä ympäri asuinalueetta. Kirsi Miettinen hyödyntää suunnittelussa kuosisuunnittelun menetelmää, jossa sommitellaan erimuotoisia paperin tai tarramuovin palasia alustalle. Vitosluokkalaisten kanssa toimitaan konseptitasolla ja mietitään paikkoja, joihin spotteja toteutetaan. Mietitään miksi valittu paikka on sopiva ja hyvä, mitä kuvioilla ja sanoilla tavoitellaan. Lisäksi työstetään muutamia tekstejä ja valmistetaan sabluunoita. Kaikki luokka-asteet pääsevät toteuttamaan Kotikulmilla visuaalia koulun läheisyydessä.

Vaikka tässä projektissa on mukana muitakin kuin lapsia ja nuoria, on tämä mainio esimerkki kulttuurin saavutettavuudesta ja osallisuudesta. Projektissa tavoitteena on luoda taiteen avulla ylisukupolvista toimintaa ja saada alueen asukkaat suunnittelemaan ja toteuttamaan yhdessä viihtyisämpää elinympäristöä. Lapsilla ja nuorilla on tässä teoksessa erityinen asema, sillä koululaiset pääsevät työpajoissa suunnittelemaan ja toteuttamaan teosta.

Teoksen tekemistä siis aloitetaan tapahtuman yhteydessä ja sen tekeminen jatkuu toukokuun lopulla erilaisissa ryhmissä. Kevät tapahtuman yhteydessä pyritään saamaan vapaaehtoisia, jotka maalaavat teosta ohjeistuksen mukaisesti. Teoksen merkitys alueen asukkaille on alueen identiteetin kasvattaminen sekä yhteenkuuluvuuden lisääminen. Tavallisista katumaalauksista teos poikkeaa yhtenäisyytensä ja sanomansa vuoksi. Maalauksilla viestitään ympäristöön asukkaiden omia ajatuksia ja sillä pyritään vaikuttamaan positiivisesti alueen toimintakulttuuriin. Jokainen halukas saa mahdollisuuden jättää jälkensä teokseen. Oma asuinympäristö voidaan nähdä ja käsittää projektin myötä uudenaikaisessa valossa ja saada aikaan lähiympäristön uudenlaista arvostusta. Yhteisöllinen katumaalaus myös tekee omasta asuinalueesta erityisen ja uniikin verrattuna muihin alueisiin. Se muistuttaa yhdessä tekemisen ja osallistumisen tärkeydestä.

Katutaideteos Kotikulmilla vaikuttaa mielenkiintoiselta projektilta, joka tuo kulttuuria helposti saataville ja lähelle asukkaita. Lisäksi siinä mahdollistetaan erilaisille ihmisille osallistumisen mahdollisuus katsomatta ikää, sukupuolta tai sosiaalista asemaa. Lapset ja nuoret ovat kohderyhmänä nostettu omaksi kokonaisuudekseen niin, että myös kouluympäristö ja oppiminen tuodaan mukaan tekemiseen. Työpajat mahdollistavat erilaista muodon, värin ja suunnittelun oppimista sekä ymmärrystä kaupunkikulttuurin konkreettiseen toteuttamiseen ja kokemiseen. Projekti on ideointitasolla, mutta etenee vahvasti toteutukseen toukokuun 2017 aikana.

4.4 Case 2: Osallisuusprojekti ”Meidän heimo”

”Me saadaan tästä paljon iloa ja voidaan olla yhdessä meidän heimon kanssa”

”Tää on kivaa, voidaan olla ihan omia itsejämme eikä tarvii esittää”

”Meidän porukan juttu on se, että me poltetaan tupakkaa ja juttu lentää!”

Näin kertovat kuopiolaiset tytöt, jotka kuuluvat nuorten ryhmään ”Heimo”. Kävin 7.4.2017 tutustumassa Petosella nuorisotalo Pinarilla nuorten ryhmään, jota vetää kummitaiteilija Anniina Aunola. Ryhmään kuuluu yhdeksän (9) nuorta, joista kahdeksan (8) on tyttöjä ja yksi (1) poika. Kaikki ryhmään kuuluvat nuoret ovat 13 -17 -vuotiaita (9-luokkalaisia ja yksi ammattikoululainen). Ryhmään kuuluvat myös nuorisotyöntekijät Asta Sajaniemi, Henna-Riina Heikura ja Jade Jauhiainen. Ryhmän tarve on syntynyt keskusteluista kummitaiteilijan ja Pinarin nuorisotyöntekijöiden kanssa. Pinarilla on ollut kävijöitä (nuoria), joiden kanssa ”pitäisi puuhastella jotain” ja tehdä heidän kanssaan ”jotain järjellistä”. He ovat nuorisotyöntekijän mukaan tehneet vapaa-ajallaan asioita, jotka eivät ole hyväksi kasvulle. Kyseessä on kaveriporukka, jotka ovat tiiviisti yhdessä koulussa ja vapaa-ajalla. Yksi ryhmään kuuluvista on laitossjaksolla ja hänelle on järjestetty pääsy ryhmään. Ryhmä on hänelle henkireikä siviilielämään ja mahdollisuus olla yhdessä kaveriporukan kanssa. Tilanne on haastava, mutta kaikki luvat on saatu kuntoon, jotta hän voi osallistua ryhmän toimintaan.

Osa ryhmästä on käynyt Pinarilla aiemmin ”Tytöjen sunnuntai” ryhmässä sekä muissa tytöille suunnatuissa ryhmissä. Tämä uusi ryhmä on alkanut kutsumaan itseään ”Heimoksi”. Heimon tunnusmerkkejä ovat lävistyksset, äänekkyyys ja kaveruus. Heimo pyrkii tapaamaan joka viikko tai vähintään kahden viikon välein perjantaisin. Tapaamiset kestävät noin tunnin ja alkavat aina rauhoittumisella yhteiseen rituaaliin. Rituaalissa soi taustalla musiikki ja kahden lusikan avulla kuljetetaan vettä ryhmän jokaisen jäsenen kautta. Veden pitäisi säilyä lusikoissa loppuun saakka. Rituaalin jälkeen lähdetään heti toimimaan aktiivisesti erilais-ten draamallisten menetelmien avulla.

Ryhmän toiminta-ajatus on tuottaa tapaamisten aikana ”heimokirja” kuvaamalla videolle erilaisia tapaamisessa syntyneitä tapahtumia. Heimon tervehdysvideo esitellään ”toiselle heimolle” neutraalilla maaperällä (Pyörön kirjastolla). Alueella on haaste erilaisten nuorisoryhmien muodostumisesta. Osa saa käydä nuorisotalolla ja osa jää toiminnan ulkopuolelle. Tahtotila olisi, että nuorisotaloa voitaisi avata myös ulkopuolelle jääville ryhmille (esimerkiksi maahanmuuttajataustaiset) paremmin ja osallistumisen kynnyks olisi matalampi kun huomataan, että kaikki ”heimot” hyväksyvät erilaisuutta ja voivat toimia samassa tilassa.

Ryhmän toiminnan tärkeimpänä tavoitteina on ryhmäytyminen, sitoutuminen, itsetunnon vahvistaminen ja yhdessä oleminen turvatuissa olosuhteissa. Ryhmä on muodostunut tiiviiksi ja he ovat perustaneet oman WhatsApp ryhmän tapaamisten ulkopuoliseen keskusteluun.

Kun vierailen ryhmässä, siellä kuvataan videolle ”kuuman tuolin” menetelmällä erilaisia tilanteita (draama). Viimekerralla heimo oli harjoitellut kuuman tuolin menetelmää ja nyt he palaavat tilanteisiin kuvaamalla. Jokainen käy vuorollaan ”kuumalla tuolilla” kertomassa omaa tarinaansa. tarinat perustuvat improvisointiin ja tuolissa saa sanoa mitä vaan haluaa itse kertoa tai mitä ryhmä haluaa kertoa. Ideana on myös, että kuuntelijat voivat reagoida tarinaan, joten sensuuri voi tulla kaveriporukasta. Videolle kuvataan tarinoita kaveriporukasta ja jopa melko henkilökohtaisia vaikeitakin asioita. On myös mahdollista jättää kokonaan menemättä tuoliin, niin että videolle kuvataan vain tyhjää tuolia, mikäli joku ujo

henkilö tähän itse suostuu. Ryhmä keskittyy ja eläytyy tilanteeseen hyvin, eikä kyyneliltäkään vältytä. Toista lohdutetaan ja kannustetaan porukan voimalla.

Nuorisotyöntekijät ovat ryhmän toiminnassa mukana ja heidän näkökulmastaan kiinnostavaa on ryhmässä käytetyt menetelmät ja harjoitukset. Heillä on mahdollisuus ammattilaisen kanssa havainnoida ja oppia käyttämään menetelmiä työssään jatkossa. Nuoriso-ohjaaja Asta Sajaniemi kertoo, että kun on ryhmässä itse osallisena, on oma rooli toisenlainen nuoriin nähden. Siinä oppii tuntemaan yksilöitä paremmin. Hän sanoo, että usein työssä on niin kiireistä, että asioita ympärillä ei huomaa niin helposti. Hänelle sanallisten menetelmien käyttäminen ei ole ollut tuttua, joten hän kokee oppineensa uusia menetelmiä esim. kuuman tuolin menetelmä ja runojen kokoaminen. Hän kokee myös, että ryhmän olemassaolo on tuonut aikaa olla läsnä nuorten kanssa, koska ryhmä koontuu nuorisotalon aukioloajan ulkopuolella. Ryhmä on toisenlainen foorumi keskustella vaikeista ja henkilökohtaisistakin asioista kasvokkain ilman kiirettä.

Ryhmä on toiminut viisi (5) viikkoa, kun käyn tutustumassa siihen. Ryhmän toimintaa jatketaan siihen saakka kun se tuntuu mielekkäältä. Kummitaiteilija Anniina Aunola toivoo, että hankkeen jälkeen nuorisotyöntekijät ottavat ryhmän omaan ohjaukseensa ja ryhmä jatkaa toimintaansa siihen saakka, kun nuoret tuntevat sen olevan tarpeen. Nuorisotyöntekijä Asta Sajaniemi kertoo, että ryhmän jatkolle on jo haettu uutta rahoitusta ja ryhmän toiminnan toivotaan jatkuvan nuoriso-ohjaajien vetämänä. Hankkeesta tuttuun tapaan jatketaan tutustumista erilaisiin kulttuuri-ilmiöihin, esim. osallistutaan Kuopion museon tarjoamaan patsaskävelyyn.

4.5 Case 3: Lasten ja nuorten Pakkaspäivät Riistavedellä 2017

Lasten ja nuorten Pakkaspäivät on perinteinen lastentapahtuma, jota järjestetään Kuopiossa tammikuun viimeisellä viikolla. Tapahtumaviikolla on laajasti erilaista kulttuuriohjelmaa, jota ovat tuottaneet alueiden toimijat ja Kuopion kaupunki. Riistavedellä Pakkaspäivät toteutettiin ensimmäistä kertaa Kulttuuri kulkee mukana –hankkeen myötä. Tein samalla opintoihin liittyvää kehitystehtävää Riistavedellä ensimmäistä järjestettäviin Pakkasjuhliin (samalla havainnoin ympärillä tapahtuvaa) ja niiden sisällöntuotannon kehittämiseen. Tehtäväni oli tuot-

taa ohjelmaa tapahtumaan ja kartoittaa alueen toimijoita, jotka yhdessä lähtisivät tuottamaan ohjelmaa Pakkasviikolle. Tapahtumaviikon jälkeen toimijoiden olisi tarkoitus lähteä yhdessä jatkamaan ja toteuttamaan tapahtumia Riistavedellä. Kulttuuri kulkee mukana -hanke jatkuu vuoden 2017 loppuun saakka ja on toimijoiden tukena tarpeen mukaan, esim. tapahtumien rahoituksen suhteen.

Minulla oli apunani alueen kummitaiteilija Paula Vilmi, jolla on laajat verkostot alueella. Teemaksi Pakkaspäiville ideoitiin toimijoiden yhteistyöllä sirkus, koska alueella on sirkusosaamista. Tammikuun viimeiselle viikolle tuotettiin Melalahden ja Vehkalammin kouluille osallistavat työpajat, joissa rakennettiin ihmisenkokoiset nuket. Ohjaajana toimi Paula Vilmi, joka on ammatiltaan nukketeatteritaiteilija. Ensin 4-6. luokkalaiset rakensivat nuket ja sen jälkeen muut luokka-asteet pääsivät tutustumaan rakennettuihin nukkeihin. Oppilaat vierailivat esi-tyksen ja nukkien kanssa palvelukeskuksessa ilahduttamassa vanhuksia sekä päiväkodilla pienten lasten ilona. Nuket olivat lauantaina nähtävillä myös Mantulla Pakkasjuhlassa sekä kirjastolla näyttelyssä koko helmikuun ajan.

Ohjelmatarjontaa pyrittiin miettimään laajasti perheille sopiviksi. Seurakunta lähti tuotantoon mukaan ja viikolle saatiin järjestettyä Perhekerhoon erityistä Pakkaspäivien sisältöä (talvisia laululeikkejä). Seurakuntatalolla järjestettiin myös elokuvailta. Kirjastolla eläkeläiset lukivat satutunneilla lapsille sirkusaiheisia satuja. Nuorisotilassa oli nuorille suunnattua ohjelmaa eli höntsäkiekkoa ja tila oli poikkeuksellisesti auki pitkään perjantai-iltana ja lauantaina päivällä. Nuorisoseurantatalolla järjestettiin Disko koululaisille, jonka toteuttamisesta vastasivat alueen vanhempainyhdistykset.

Viikon päätapahtuma oli lauantaina 28.1.2017 Mantulla. Pakkasjuhlassa oli perheille monenlaista ohjelmaa, esimerkiksi sirkusesityksiä, keppihevostyöpaja ja hepparata, judonäytös sekä kirpputori. Lelun vaihtopisteeseen voi tuoda mukanaan hyväkuntoisen lelun ja ottaa mukaan vaihdossa toisen. Ulkona partiolaisten kodalla on tikkupullaa ja makkaranpaistoa. Pihassa voi ajella ponilla ja rakennella erikoisia lumiukkoja. Kahvio piti paikallinen yrittäjä. Juhlan päätteeksi pidettiin Pakkaskirkkohetki, jonka oli tarkoitus olla piha-alueella. Äänentoistolaitteiden sijoittelun vuoksi tilaisuus päätettiin kuitenkin pitää sisätiloissa. Partiolaiset pitivät pihassa Yökotaa läpi yön.

Pakkasjuhlan kävijätavoitteena oli 100 kävijää. Tavoite ylitettiin ja kävijöitä oli lopulta 150. Tapahtuma sai hyvää palautetta kävijöiltä. Sen tyyppisiä tapahtumia ei Riistavedellä ole ollut tarjolla. Tapahtumaviikon tapahtumat keräsivät vähän osallistujia, mutta oletettavasti seuraavana vuonna kävijöitä on odotettavissa enemmän.

Riistaveden Pakkaspäivät on erinomainen esimerkki siitä, miten alueen toimijat saavat yhdessä tekemällä ja verkostoitumalla aikaan suuria asioita pienellä panostuksella. Rahaa tapahtumien tuottamiseen ei juurikaan käytetty vaan lähes kaikki tehtiin talkootyöllä. Toimijoiden yhdessä tekeminen toi alueelle uudenlaisia asukaslähtöistä toimintakulttuuria ja vuorovaikutusta, jota kannattaa jatkaa. Toimijoilla on erinomainen halu saada kylän kulttuuritoiminta virkistymään ja yhdessä suunnittelemalla ja tekemällä se varmasti onnistuukin.

Tein toimijoille myös Tapahtumaoppaan, jonka avulla he voivat jatkossa tuottaa Pakkasjuhlia yms. tapahtumia itsenäisesti. Kuopion kaupunki on tuottanut verkkosivuilleen hyvän tapahtumaoppaan, joka palvelee hyvin tapahtumia suunnittelevia toimijoita. Tekemäni opas erosi kaupungin oppaasta siinä, että se on opas Riistaveden paikallisille toimijoille, josta löytyy paikkakuntaakohtaisesti yhteystietoja ja vinkkejä esim. rahoituksen hakemiseen. Riistaveden paikalliset toimijat (yhdistykset ja yritykset) ovat jo ennestään hyvin verkostoituneita, mutta heillä ei välttämättä ole kokemusta itsenäisestä tapahtumien tuottamisesta yhdessä. Toimijat olivat myös toivoneet uusien yhteistyökumppaneiden mukaantuloa alueen toiminnan suunnitteluun.

4.6 Case 4: Jätä jälki – työpaja: perhepäivä, taidetta Pyörön neuvolaan

Jätä jälki – työpajassa tavoitteena oli tehdä perheiden kanssa taidetta Pyörön neuvolaan. Idea taiteen tuottamisesta neuvolaan syntyi alueen kummitaiteilijan Anniina Aunolan ja neuvolan työntekijän Marja Leskisen keskusteluista. Haluttiin luoda neuvolaan jotain kulttuuriin liittyvää yhdessä perheiden kanssa. Työpajan vetäjiksi valittiin kulttuurituottajaopiskelija Satu Iljo ja taiteilija Nina Venäläinen. Työpaja toteutettiin Petosella nuorisotalo Pinarilla lauantaina 8.4.2017

klo 9-12 välisenä aikana. Neuvola oli jakanut asiakkailleen flyereitä, jossa oli tietoa taidepajasta ja näyttelystä sekä suositellut siihen osallistumista. Lisäksi Petosen asukaslehdessä oli ilmoituksia. Kohderyhmänä taidepajassa oli alueen lapsiperheet, jossa on alle kouluikäisiä lapsia eli neuvolan asiakasperheet.

Lähdimme Satun kanssa suunnittelemaan työpajaa yhdessä. Jaoimme päivän tehtävät niin, että minä vastasin taiteen tekemisen ohjaamisesta ja Satu aloitti työpajan satutunnilla. Perheille luettiin aluksi satu (Katri Kirkkopelto: Molli), jonka tavoitteena oli herättää ajatuksia tunteista ja antaa inspiraatiota taiteen tekemiseen. Satuhetken jälkeen perheet keskustelivat tarinan herättämistä tunteista ja lähtivät suunnittelemaan sekä toteuttamaan teosta yhdessä. Teosten tekemiseen sai käyttää erilaisia tekniikoita, kuten maalaamista, piirtämistä sekä erilaisia painotekniikoita.

Työpajaan osallistui viisi perhettä. Perheissä oli yhteensä seitsemän lasta. Teoksia syntyi 14 kpl. Se oli vähemmän kuin olimme etukäteen odottaneet. Perheitä ei tullut paikalle odotetusti. On vaikeaa sanoa, oliko syynä riittämätön viestintä, kiinnostuksen puute vai yhtäaikainen seurakunnan järjestämä salibandy tapahtuma perheille viereisellä koululla.

Pyörön kirjastolta saimme hyviä vinkkejä satukirjoista. He tekivät päivää varten listan satukirjoista, jotka erityisen hyvin soveltuvat perheille erilaisten tunteiden käsittelyä varten. Jaoimme listan osallistujille päivän päätteeksi ja veimme loput listat neuvolaan jaettavaksi perheille. Työpajan suunnittelu ja toteutus tehtiin yhteistyössä neuvolan, kummitaiteilijan, kulttuurisuunnittelijan, kirjaston sekä työpajan toteuttajien kanssa. Yhteistyö oli antoisaa ja lopputuloksesta tuli juuri sopiva perheitä ajatellen, kun pystyimme huomioimaan kaikkien osapuolten tarpeet. Yhteistyökumppaniksi tuli loppuvaiheessa mukaan myös Ikea, joka lahjoitti kehykset taidenäyttelyyn.

Teokset ripustettiin seuraavana tiistaina neuvolan seinälle näyttelyksi. Näyttelyn avajaiset olivat keskiviikkona. Avajaisissa oli mukana paikallinen päiväkotiryhmä, jotka ovat olleet mukana hankkeessa. Ryhmässä on järjestetty hankkeen kustantamana tanssitaiteilijan ohjaamia tanssi- ja liikeilmaisupajoja kevään aikana. Näyttely jää neuvolan seinälle pysyvästi.

Työpaja herätti kiinnostusta alueen paikallislehdessä. Toimittaja tuli tekemään juttua päivästä. Työpajakonseptia on jo kysely toteutettavaksi mm. Perheen talolle sekä muihin neuvoloihin, joten tämän tyyppiselle osallistavalle toiminnalle näyttäisi olevan kysyntää. Työpajasta saa räätälöityä helposti konseptin erilaisia tarpeita varten, tavoitteena toteuttaa taidetta perheiden kanssa julkiseen tilaan.

Seuraavassa perheiden kommentteja päivästä:

”Mahtavaa, kun voi kokeilla tekniikoita, joita ei kotona voi ollenkaan tehdä!”

”Kiva saada olla mukana tekemässä taidetta tuttuun paikkaan.”

”Tämä on uutta ja erilaista, siksi tulimme.”

”Kivaa! Tuleeko tästä ihan oikea näyttely?”

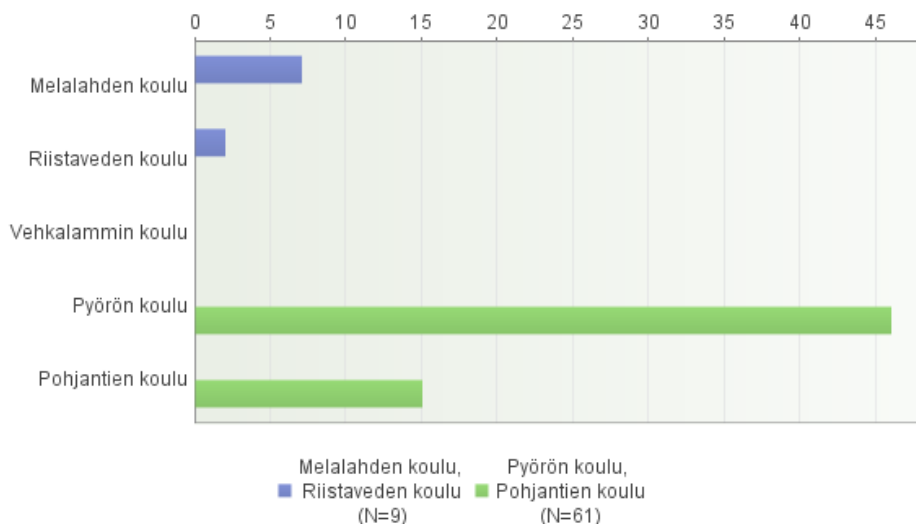
”Jännittävää käydä seuraavan kerran neuvolassa, kun oma teos on seinällä”

5 KYSELYTUTKIMUKSEN TULOSTEN ANALYYSI

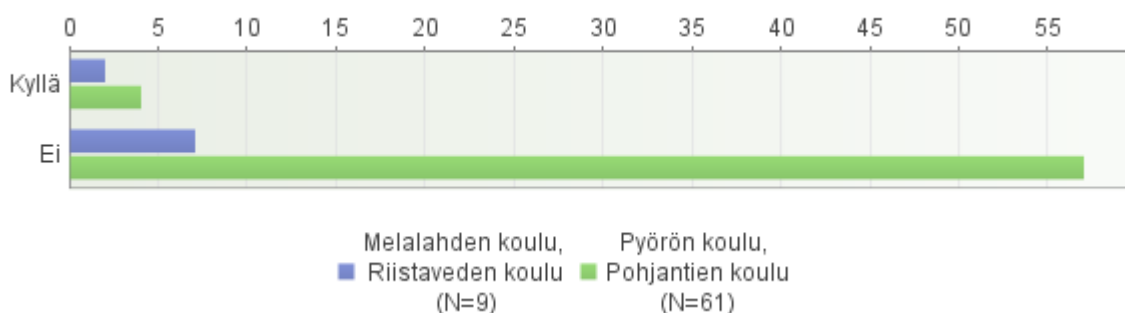
Tässä osiossa esitellään kyselytutkimuksen tuloksia. Vastauksia vertaillaan pääsääntöisesti kahden alueen välillä eli Riistaveden koulut ovat oma alueensa ja Pyörön ja Pohjantien koulujen vastaajat ovat toinen alue (keskustan alueet). Jako on selkeä maaseutualueeseen ja keskustan alueen kouluihin. Aluksi analysoidaan kulttuurisia kysymyksiä, kuten tyytyväisyyttä kulttuuripalveluihin ja kulttuuripalveluiden käytön esteitä. Sen jälkeen analysoidaan alueiden koulu- ja perheiden harrastamista ja harrastusmahdollisuuksia omalla alueella. Lopuksi tuodaan esille avoimista kysymyksistä tulleita kehittämissuhteita siitä lastenkulttuurin kehittämisestä omalla alueella.

Kysely toteutettiin 6. – 14.4.2017 Webropol – kyselynä Wilman kautta. Kyselyyn vastasi 70 koululaisen (62 äitiä ja 8 isää) vanhemmat. Vastaajien lapsista tyttöjä oli 41 (58 %) ja poikia 29 (41 %). Riistavedeltä Melalahden koululta vastasi 7 (10 %) ja Riistaveden koululta 2 (3 %). Pyörön koulusta tuli vastauksia eniten 46 (66 %) ja Pohjantien koululta 15 (21 %). Vastanneiden lapset olivat 7-15 vuotiaita.

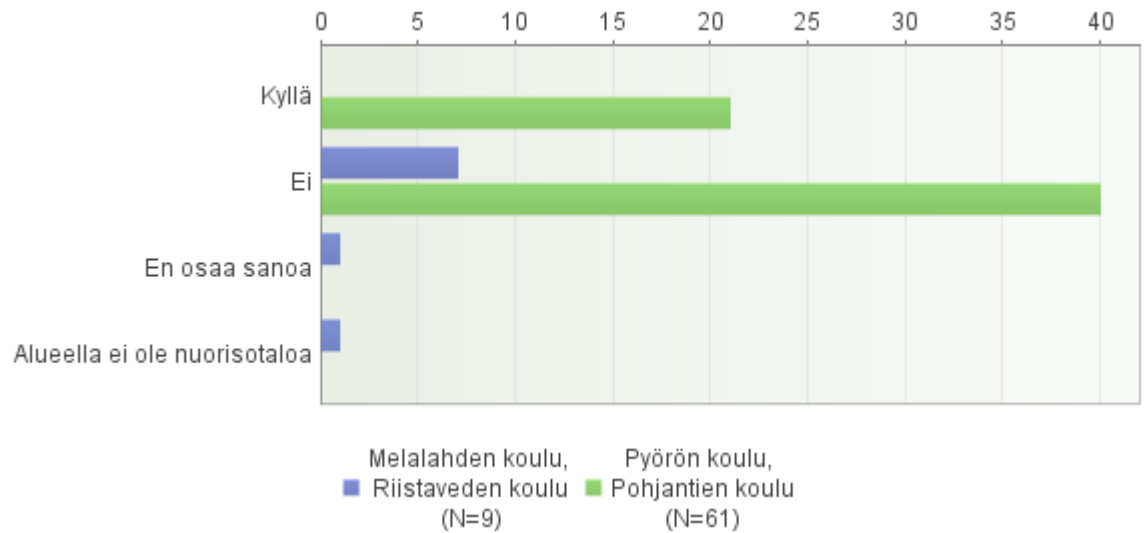
Tilaaaja oli toivonut vastauksia juuri Riistavedeltä, koska alueella kulttuurin saatavuus ei ole sijaintinsa vuoksi yhtä hyvä kuin Pyörön ja Pohjantien koulun oppilailla. Riistavedeltä tuli vähän vastauksia suhteessa keskustan alueisiin. Toisaalta jos tarkastellaan molempien ryhmien vastauksien määrää prosentteissa, niin molemmista saadaan verrannollinen luku. Riistavedeltä vastasi 3,5 % ja keskustan alueilta 4 %. Tähän perustuen Riistaveden ”ääni” on yhtä vahva kuin keskustan alueillakin. Vehkalammin koulun vanhemmille ei lähetettykään vastauslinkkiä, joten vastaajia koululta ei saatu lainkaan. Seuraavassa esitellään muutamia peruskysymyksiä.

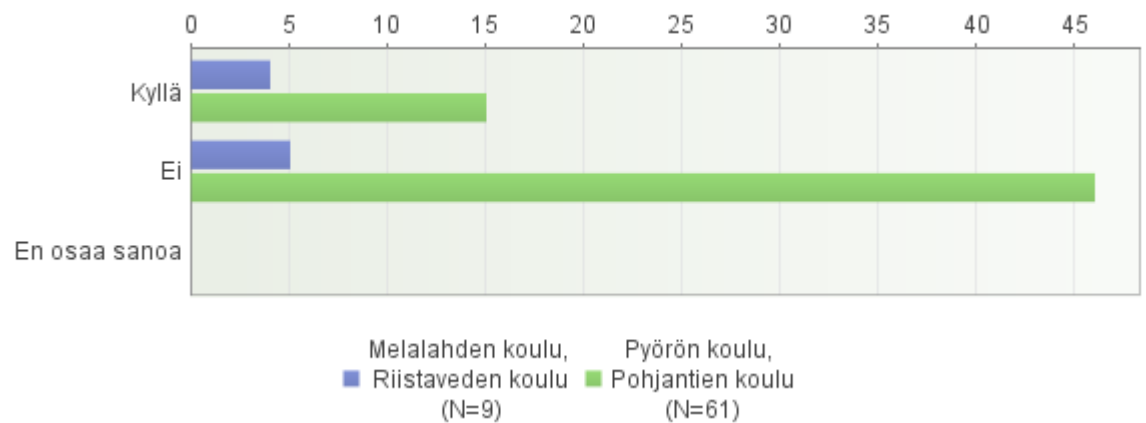
Kaavio 1: Mitä koulua lapsenne käy? (kysymys 4)

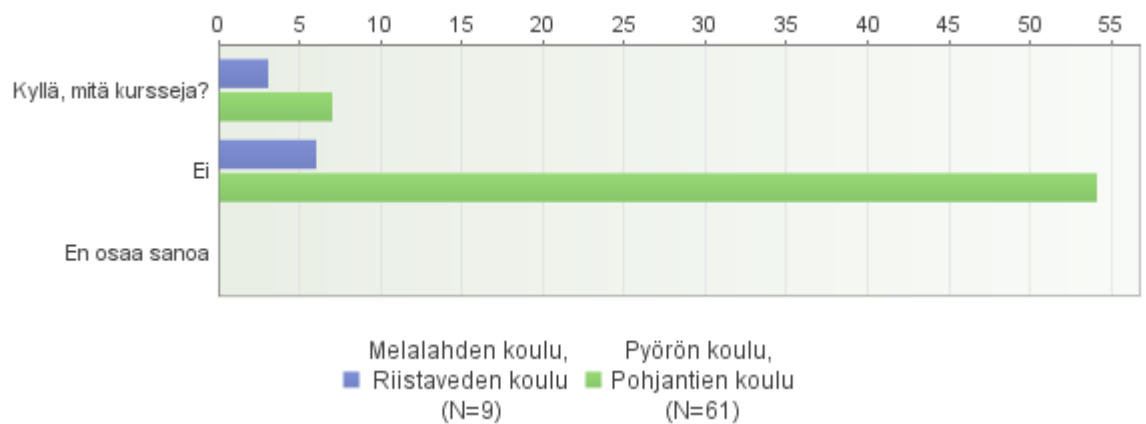
Kaavio 2. Onko lapsenne iltapäiväkerhossa? (kysymys 5)

Kaavio 3. Käykö lapsesi nuorisotalolla, jos alueella on sellainen? (kysymys 7)

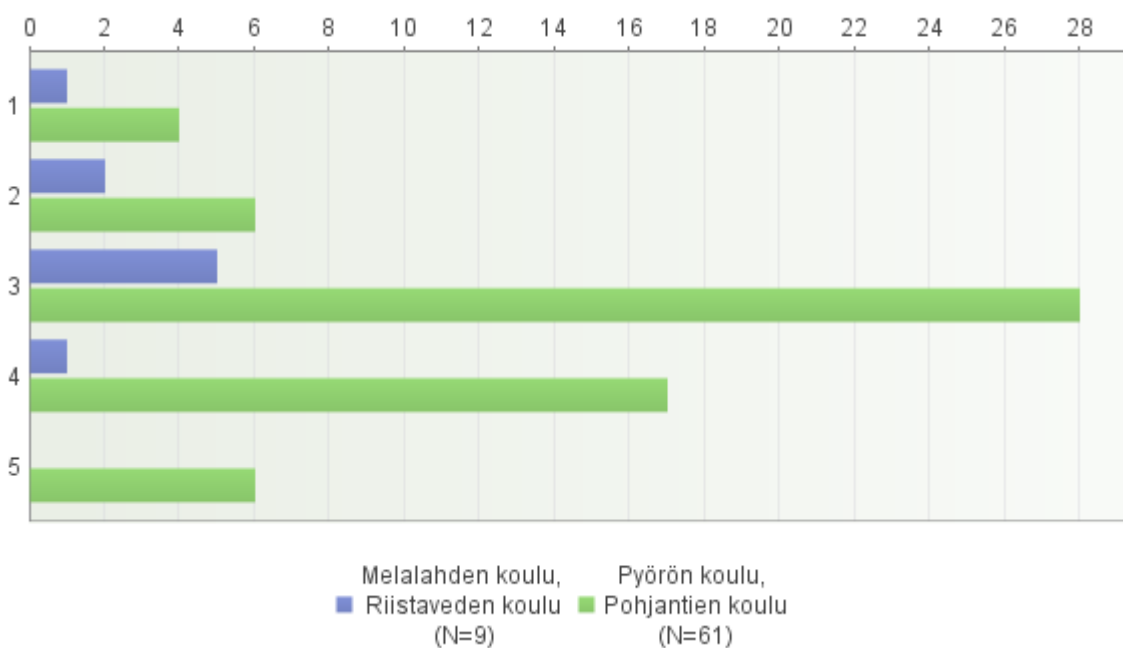
Kaavio 4. Onko lapsenne mukana seurakunnan toiminnassa? esim. kerhoissa (kysymys 9)

Kaavio 5. Käykö lapsenne Kuopion kansalaisopiston kursseilla? (kysymys 10)

5.1 Kulttuuripalvelujen käyttö, saavutettavuus ja esteet

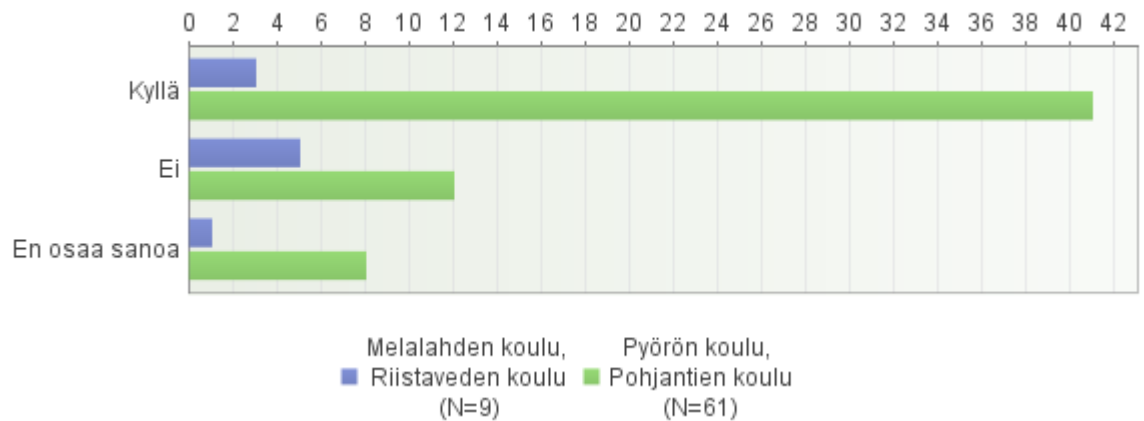
Tässä lähdetään purkamaan kyselytutkimuksen tuloksia kysymyksestä miten tyytyväisiä vastaajat olivat alueensa kulttuuritarjontaa yleensä (kysymys 25). Kysymys vastaa osittain asetettuun tutkimuskysymykseen tarvitseeko kulttuuritarjontaa ja harrastusmahdollisuuksia alueilla parantaa ja miten. Pyörön ja Pohjantien koulun koululaiset ovat tyytyväisempiä oman alueensa kulttuuritarjontaan kuin Riistaveden alueen oppilaat. Tulosta voidaan pitää odotettuna, jos ottaa huomioon Riistaveden sijainnin ja kulttuuritarjonnan määrän verrattuna Pyörön ja Pohjantien koulun alueisiin. Pyörön koulun oppilaat ovat tyytyväisempiä (89 %) alueensa kulttuuritarjontaan verrattuna Pohjantien koulun (67 %) oppilaisiin. Vertailu koskee asteikolla 1-5 prosenttimäärää vaihtoehdoista 3-5.

Asteikko 1. En lainkaan – 5. Erittäin tyytyväinen

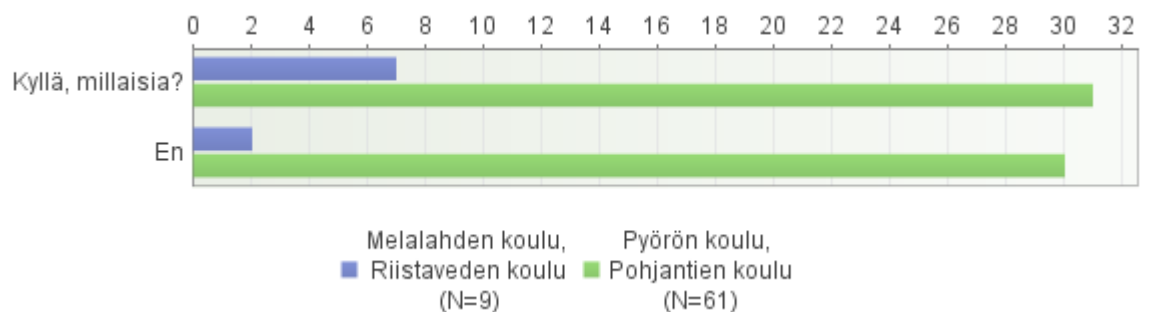
Kaavio 6: Miten tyytyväinen olette alueenne kulttuuritarjontaan yleensä? (kysymys 25)

Kysyttäessä 21 kysytään onko alueellanne tarpeeksi kulttuuritarjontaa perheenne tarpeisiin. Pyörön ja Pohjantien koulun vastaajista 67 % ja Riistaveden koulun vastaajista 33 % kokee, että alueella on tarpeeksi kulttuuritarjontaa.

Kaavio 7: Onko alueellanne tarpeeksi kulttuuritarjontaa perheenne tarpeisiin? (kysymys 21)

Vaikkakin alueen kulttuuritarjontaan ollaan yleisesti ottaen tyytyväisiä, niin erilaisia tapahtumia kuitenkin toivotaan lisää. Riistaveden alueen vastaajista 78 % kaippaa lisää tapahtumia ja Pyörön ja Pohjantien koulujen vastaajista 51 %.

Kaavio 8. Toivoisitteko omalle alueellenne tapahtumia perheille tai lapsille? (kysymys 24)

Perheet toivovat alueille avoimen kysymyksen kautta erilaisia tapahtumia. Toiveet ovat suoria lainauksia vastaajien teksteistä kysymyksestä 24: Toivoisitteko omalle alueellenne tapahtumia perheille tai lapsille.

Riistaveden koulut:

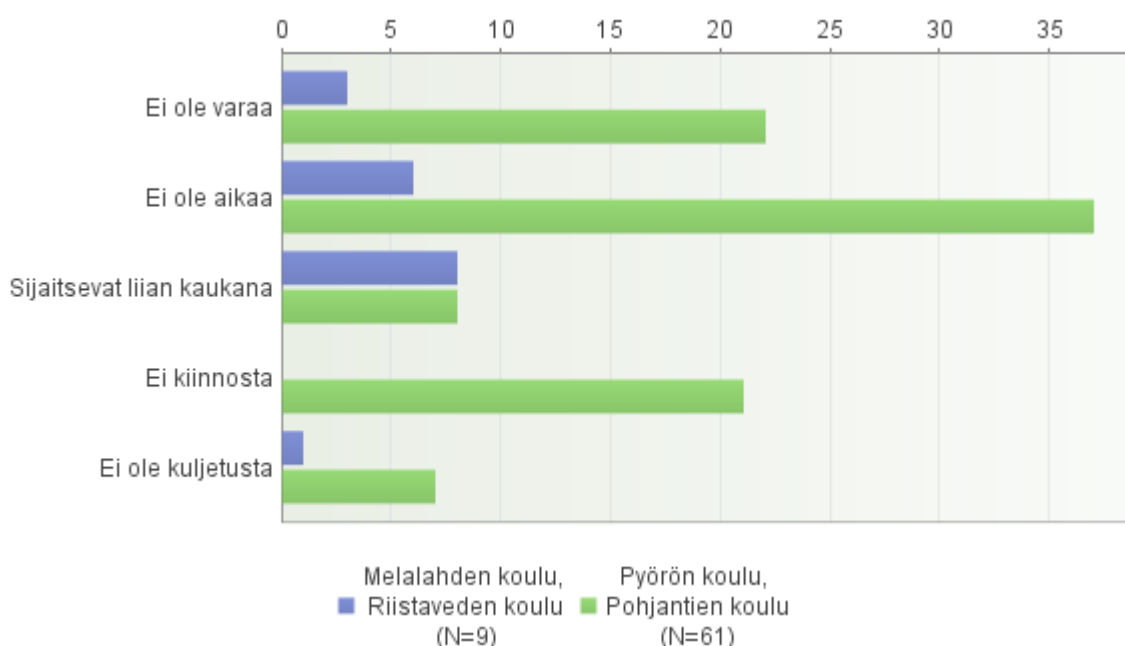
- elokuvia, jalkapallo- ja muita peliturnauksia
- Monipuolisia hevos- sekä liikunta tapahtumia
- kesäleirejä, tanssinopetusta
- lapsille liikuntatempauksia
- Mitä vain!

Pohjantien ja Pyörön koulut:

- murkkuikäisille pojille tapahtumia
- disco, myyjäiset
- Hevostallille tutustumista ja ratsastusta
- retkeily
- Luontoon ja luonnonsuojeluun, kierrättämiseen, liikenneturvallisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyviä. Ja tähän on nyt enemmän äidin toive...
- Musiikitapahtumia alaikäisille, samantapaisia kuin Matkus järjestää mutta suuremmassa mittakaavassa.
- Nuorisolle teemailtoja tai musiikkia jota voisi mennä kuuntelemaan
- musiikkijuttuja, toiminnallisia, liikunnallisia
- Enemmän kulttuuri-tarjontaa ja kulttuuri-kasvatusta.
- Urheiluhalli
- Monipuolisia kulttuuri ja taide-elämyksiä
- Ringettejoukkue nuorille
- liikunta
- musiikkia, päihteettömiä happeningeja
- Sisähuvipuisto, Eläinnäyttely
- festivaaleja sirkus markkinoita
- erilaisia tapahtumia lapsille
- Tapahtumia teini-ikäisille, konsertteja jne. alle 18-v.
- musiikkia /konsertteja
- konsertteja
- koulun pihalle liikuntakerhoja, alueelle kirjasto esim. Mäntylään, sukupolvien välisiä yhteisiä kulttuuritapahtumia esim. Mäntylässä, katutanssitapahtuma, Putkipuistoon lapsille kesällä kerhoja, nuorisotalolle bändikoulu tai konemusiikin kerho
- luistelutapahtuma, kirpputori
- liikunnallisia tapahtumia, joissa ei tekeminen rajoittuisi sen takia, että ihmisiä on liikaa. Musiikkiesityksiä. Teatteri.

Kyselyssä selvitettiin myös esteitä kulttuurinpalveluiden käyttämiselle. Vastauksista nousee esiin muutama syy. Pyörön ja Pohjantien koulun vastauksissa

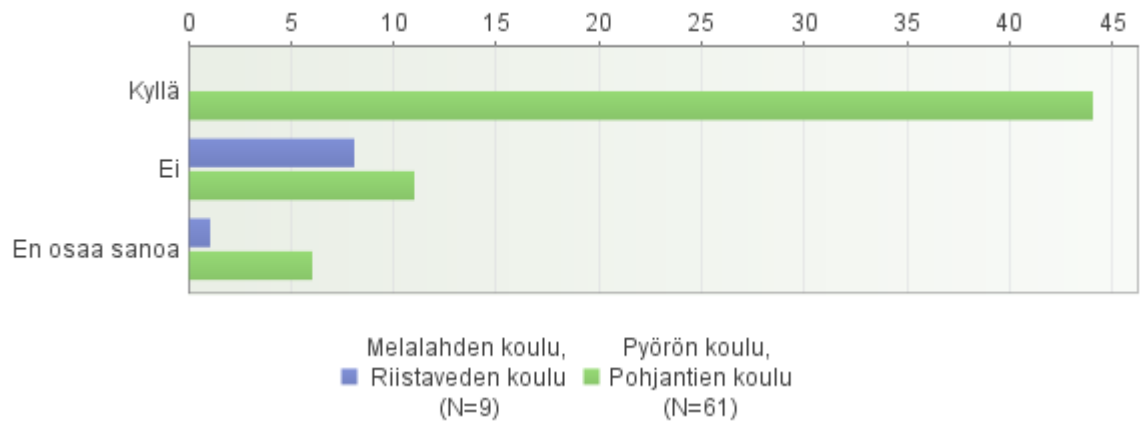
nousee esiin selkeästi, että ei ole aikaa (67 %). Seuraavaksi tulevat vaihtoehdot ei ole varaa (36 %) ja ei kiinnostusta (34 %). Kuljetus ei tunnu olevan ongelma näiden kahden koulun alueella vaikkakin jos vastausta vertaa Riistavedeen, niin luku on samalla tasolla prosentuaalisesti (11 %). Riistavedellä nousee esiin, että palvelut sijaitsevat liian kaukana (89 %) ja ei ole aikaa (67 %). Yllättävän vähän vastaajista oli sitä mieltä, että ei ole kuljetusta (11 %). Mielenkiintoista vastauksissa on, että Pyörön ja Pohjantien koulujen vastaajista reilu 1/3 – osa valitsee kulttuurin käyttämisen esteeksi sen, että kulttuuri ei kiinnosta. Kun taas Riistaveden vastaajista yksikään ei valitse vaihtoehtoa.

Kaavio 9. Mitkä seuraavista asioista estävät teitä käyttämästä kulttuuripalveluita? Voitte valita useamman vaihtoehdon (kysymys 19).

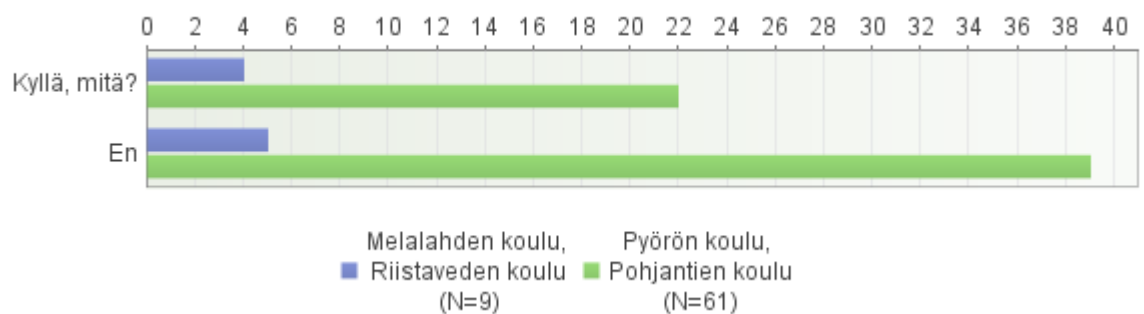
5.2 Harrastaminen ja harrastusmahdollisuudet alueilla

Kulttuuritarjonnan lisäksi kyselyssä selvitettiin mielipiteitä myös alueiden harrastusmahdollisuuksista sekä mitä alueen koululaiset ja perheet harrastavat. Kysyttäessä onko alueellanne tarpeeksi harrastusmahdollisuuksia lapsille (kysymys 20), huomataan että Pyörön ja Pohjantien koulujen vastaajat ovat varsin tyytyväisiä harrastusmahdollisuuksien tarjontaan. Vastaajista 72 % on sitä mieltä, että harrastusmahdollisuuksia on tarjolla tarpeeksi. Riistaveden vastaajista sen sijaan 89 % on sitä mieltä, että harrastusmahdollisuuksia omalla alueella ei ole tarpeeksi tarjolla.

Kaavio 10. Onko alueellanne tarpeeksi harrastusmahdollisuuksia lapsille? (kysymys 20)

Perheiltä kysyttiin myös käyvätkö he harrastamassa Kuopion keskustassa. Kysymyksellä haluttiin selvittää joutuvatko perheet kuljettamaan lapsia keskustaan harrastamaan, koska omalla alueella ei ole vastaavaa tarjontaa. Pyörön ja Pohjantien koululaisten perheet (44 %) käyvät enemmän keskustassa harrastamassa kuin Riistaveden koululaisten perheet (36 %).

Kaavio 11. Käyttekö Kuopion keskustassa harrastamassa lapsenne kanssa? (kysymys 22)

Riistaveden alueen perheet käyvät keskustassa harrastamassa seuraavasti:

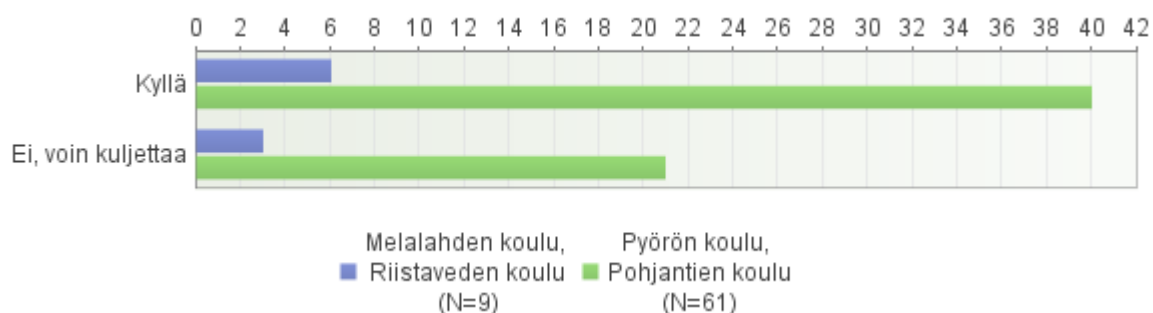
- Uimahalli, teatteri, elokuvat, konsertit
- elokuvat, uiminen
- uimassa
- koripallo kun ei ole alueella

Pyörön ja Pohjantien koulujen perheet käyvät keskustassa harrastamassa seuraavasti:

- tennis
- elokuvat

- Konservatorio Musiikkikeskuksella
- Uimassa uimahallissa
- Elokuviissa
- Tanssia
- Kirjasto, elokuvat
- partio
- Leffassa
- elokuva, teatteri, museo
- teatteri, elokuvat, konsertit
- pesäpallo
- toiminnallinen harjoittelu
- jalkapalloa
- Baletti
- liikuntaa
- taitoluistelu ja tanssi
- Jalkapaloo
- uimahalli, elokuvat, puistot, kirjasto
- kaikkea edellä mainittua
- liikunta
- musiikki (soitto, konsertit), elokuvat, teatteri, ulkoilu

Kyselyssä selvitettiin myös, pitäisikö lapsen päästä itse harrastamaan omin kyydein kuten jalan tai pyörällä vai kuljettavatko vanhemmat harrastusten pariin. Vastaukset jakaantuivat hyvin tasaisesti molempien alueiden kesken. Riistaveden koulujen vastaajista 67 % on sitä mieltä, että vanhemmat eivät halua kuljettaa ja Pyörön ja Pohjantien koulujen vastaajista 66 %.

Kaavio 12. Pitäisikö lapsen päästä itse harrastamaan omin kyydein (jalan, pyörällä)? (kysymys 23)

Mitä koululaiset sitten harrastavat omilla alueillaan? Sitä selvitettiin kysymyksessä 6. Mitä lapsenne harrastaa? Riistavedellä harrastuksista erottuvat liikunta (78 %), lukeminen (45 %), musiikki soittaminen (33 %) ja tanssi (22 %) sekä valokuvaus (22 %). Pyörön ja Pohjantien koululaisten harrastuksista erottuvat muut harrastukset (43 %), liikunta (41 %), lukeminen (26 %), tanssi (19 %) ja tietokoneet (18 %). Katso kaavio liitteestä 3.

Riistavedellä lasten muut harrastukset:

- sähly
- ratsastus

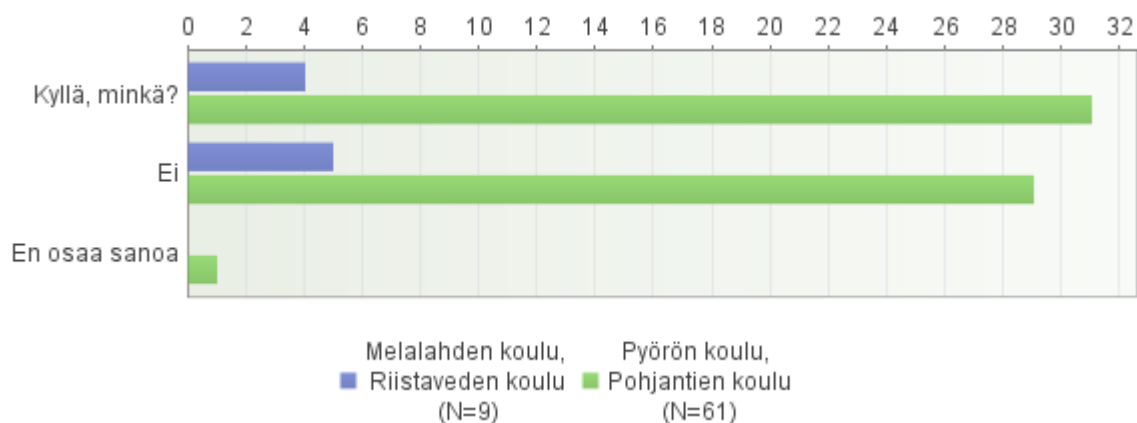
Pyörön ja Pohjantien lasten muut harrastukset:

- sähly
- pesäpallo ja tekniikka
- Ratsastus ja laskettelu
- Luistelu
- Ratsastus, ulkoilu, pyöräily, lemmikin hoito
- sirkus
- Ratsastus
- Karate
- musiikin kuuntelu ja koripallo
- youtubettaminen ja musicallyjen tekeminen;)
- judo
- kuntonyrkkeily
- ratsastus
- koripallo. laskettelu. juoksu etc
- motocross, airsoft, kalastus, metsästys, keuliminen pyörällä, frisbeegolf, tietokonepelit.
- Kamppailulajit
- pesäpallo
- Ampumahiihto
- luistelu, pyöräily
- taitoluistelu
- käy kokkikerhoa
- jääkiekko, amerikkalainen jalkapallo

- judo
- suunnistus, shakki
- Ampumahiihto
- Cheerleading

Nykyisten harrastusten lisäksi lapsia kiinnostaa Riistavedellä eniten kokkaus (55 %), tanssi, liikunta ja uinti (44 %) ja lukeminen, tietokoneet, retkeily, seikkailu, elokuvat ja kädentaidot (33 %). Pyörössä ja Pohjantiellä kiinnostavat eniten myös kokkaus (39 %), liikunta (31 %), kädentaidot (27 %), uinti (26 %), elokuvat, parkour ja kuvataide (21 %). Kaavio liitteessä 3.

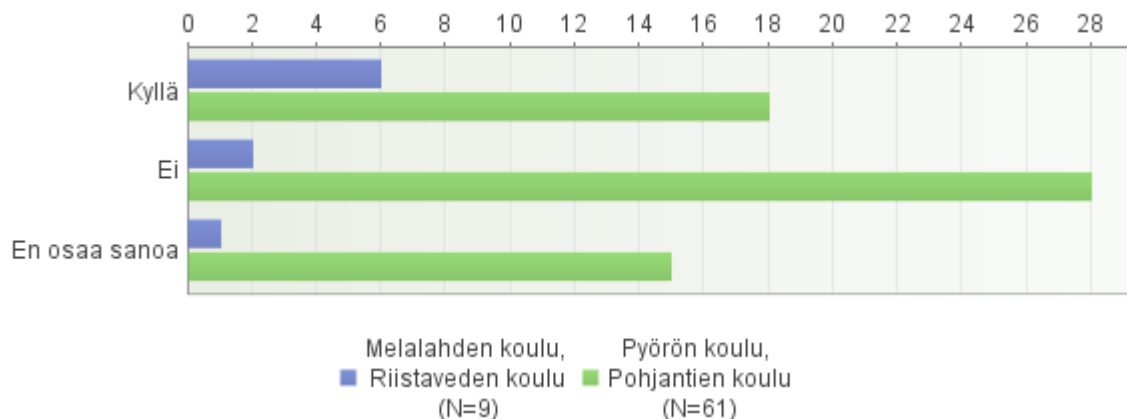
Seuraavassa selvitettiin ovatko lapset mukana jonkun yhdistyksen, seuran tai järjestön toiminnassa. Riistavedellä vastaajien lapsista on 44 % jonkun seuran tms. toiminnassa mukana. Vastauksissa oli ilmoitettu ainakin AC Barca, seurakunta, Suomen ratsastajaliitto ja Linkki RY jäsenyydet. Pyörön ja Pohjantien vastaajien lapsista johonkin seuraan tms. kuuluu 51 %. Alueella mainittiin lasten kuuluvan seuraaviin yhdistyksiin tms. Kups, Welhot, Puijon Pesis, Kuopion työväen uimarit, Kuopion tanssistudio, Kuls, Ponus, Kuopion Reippaan voimistelijat, Kuopion Karataseura, Kallan tytöt, Pallokissat, Linkki, Adoptioperheet, Kalpa, Kuopion Riento, Kuopion ratsastajat ry, Kuopion Taekwondo ry, Konservatorio, Puijon Hiihtoseura, Steelers, judoseura, Kuopion Tanhuajat ja Cheer Stars.

Kaavio 13. Onko lapsenne mukana jonkun yhdistyksen/ seuran/ järjestön toiminnassa? (kysymys 8)

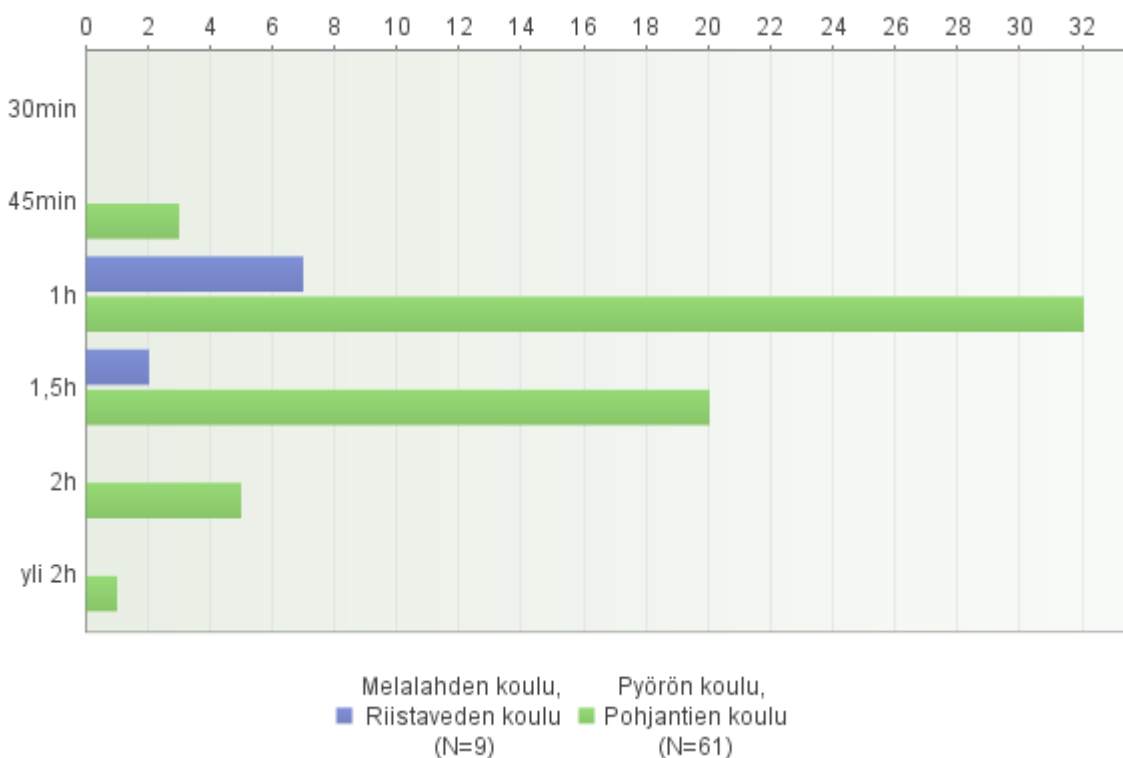
Harrastustoiminnan ajankohta kiinnosti tilaajaa erityisesti eli pitäisikö harrastustoiminnan olla koulupäivän yhteydessä vai vapaa-ajalla. Ehkä hieman yllättä-

västi Pyörön ja Pohjantien koulun vanhemmat vastasivat (46 %), että harrastustoiminnan ei tarvitse välttämättä olla koulupäivän yhteydessä. Riistavedellä sen sijaan 67 % sijoittaisi harrastustoiminnan koulunpäivän yhteyteen.

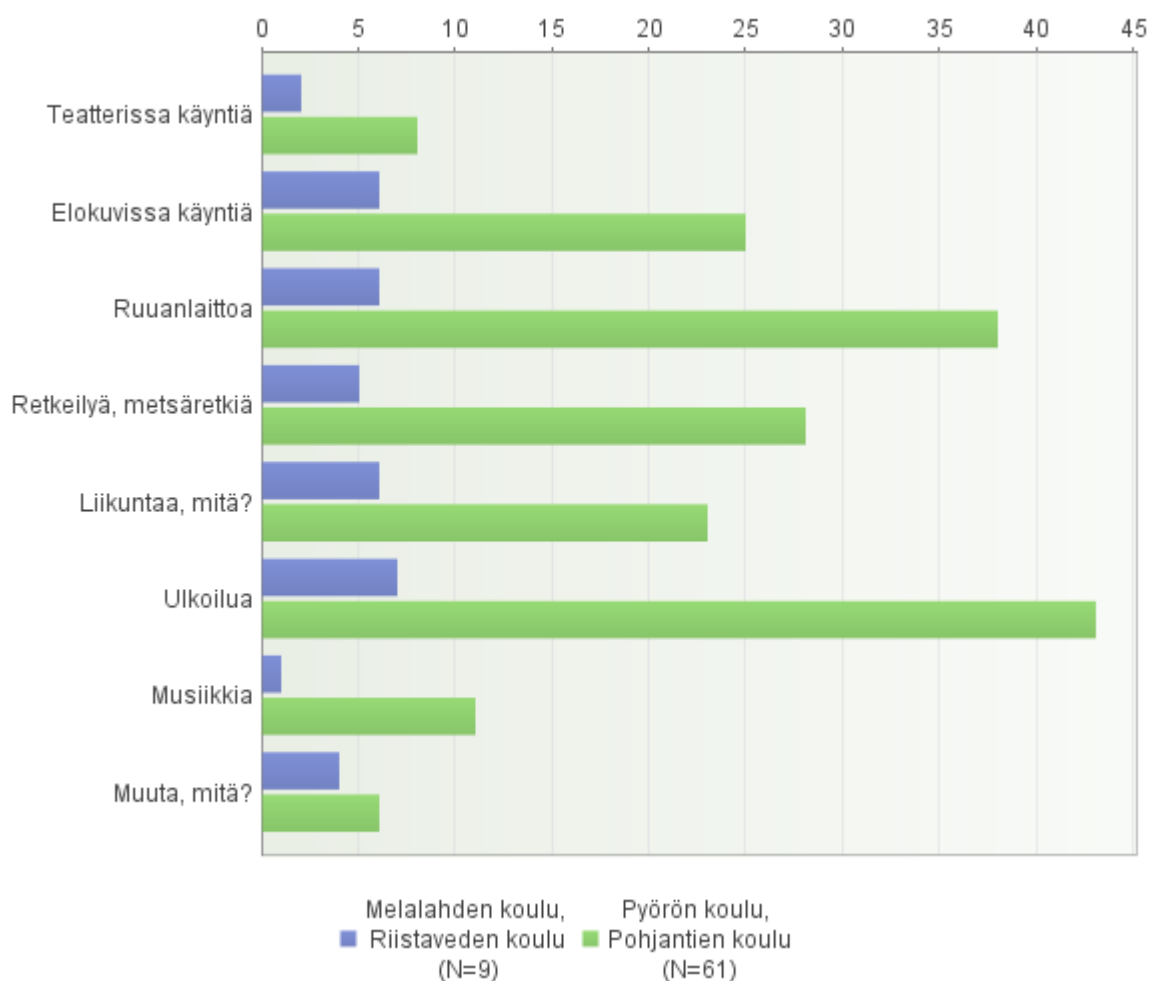
Kaavio 14. Pitäisikö harrastustoiminnan olla koulupäivän yhteydessä? (kysymys 12)

Sopiva kesto lapsen harrastamiselle näyttäisi olevan yksi (1) tunti molempien alueiden vastaajaryhmien mielestä. Riistaveden vastaajista jopa 78 % oli sitä mieltä. Pyörön ja Pohjantien koulun vastaajista tunnin aikaa ehdotti 52 %.

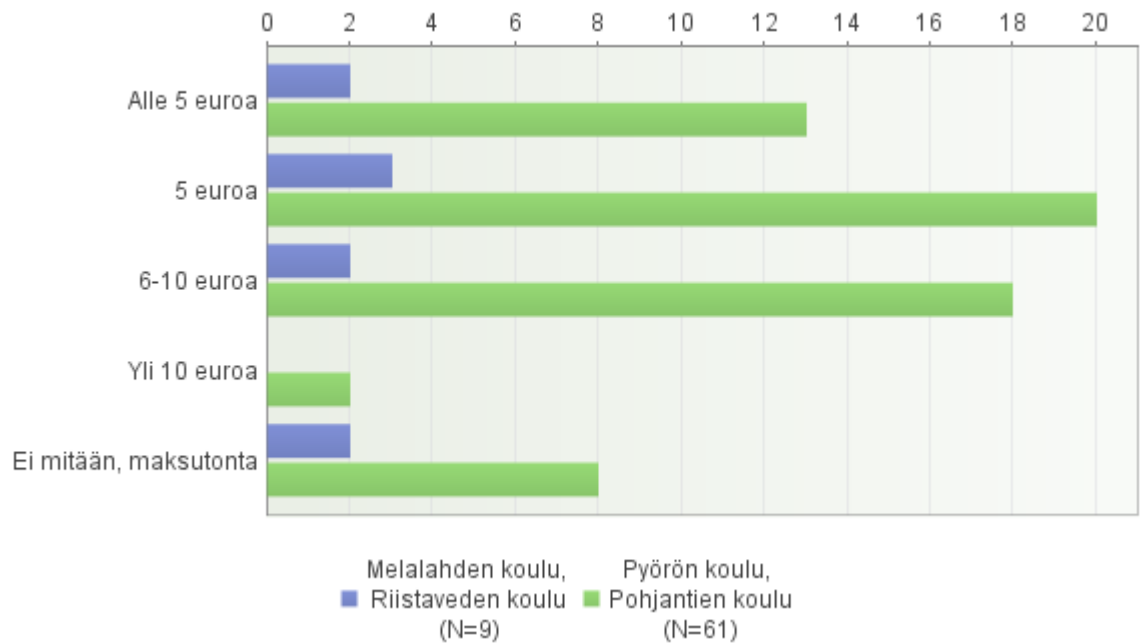
Kaavio 15. Mikä olisi mielestänne sopiva kesto lapsenne harrastamiselle, kerholle/ kurssille? (kysymys 13)

Perheen kesken harrastetaan monenlaista. Riistaveden vastauksissa esille nousevat ulkoilu (70 %) sekä elokuvissa käynti, ruuanlaitto ja liikunta (67 %). Muita harrastuksia yhdessä ovat (10 %) laskettelu, lenkkeily, koiran ulkoilutus, pyöräily, uinti, hiihto, korttipelit, lukeminen, matkailu, leipominen ja kävelylenkit. Kotona harrastetaan yhdessä arkisia asioita kuten ruuanlaittoa ja koiran ulkoilutusta, mutta ulkoilu ja liikunta nousevat selvästi muiden harrastusten yläpuolelle. Myös Pyörön ja Pohjantien koulun perheet ulkoilevat yhdessä (70 %), laittavat ruokaa yhdessä (67 %), retkeilevät ja tekevät metsäretkiä (46 %) ja käyvät elokuvissa (41 %). Keskustan lähiöissä perheet harrastavat yhdessä myös muita (44 %) lajeja enemmän kuin Riistaveden perheet. Yhteisinä harrastuksina mainittiin lemmikin hoitoa, pelejä, ristikoita, rakentelu, matkailu, ratsastus, uinti, pyöräily, tennis, koiran kanssa ulkoilu, kävely, sulkapallo, lenkkeily, taekwondo, kuntosali, hiihto, luistelu, laskettelu, yleisurheilu, koripallo, juoksu, jalkapallo, kiipeily ja suunnistus. Muut harrastukset näyttävät olevan monipuolisesti liikuntaa eri muodoissaan.

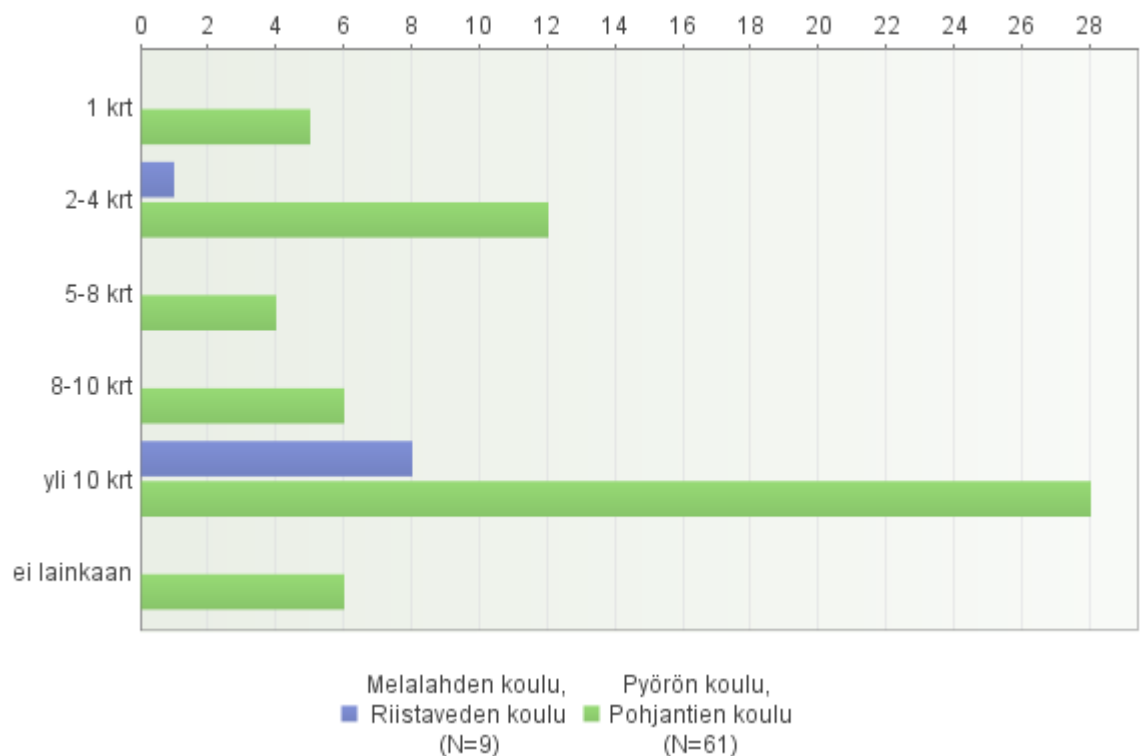
Kaavio 16. Mitä harrastatte yhdessä perheen kesken? Voitte valita useamman vaihtoehdon (kysymys 15)

Mitä harrastus saisi maksaa yhden kerran osalta? Molemmat vastaajaryhmät ovat yhtä mieltä, että viisi (5) euroa kerta olisi sopiva määrä. Riistaveden vastaajista sitä mieltä on 33 % ja keskustan alueiden vastaajista 33 %. Vaihtoehtoa 6-10 euroa ehdottaa keskustan alueista 29 %. Yllättävää vastauksissa on, että harrastustoiminnan maksuttomuutta ehdottaa Riistavedeltä vain 22 % vastaajista ja keskustan alueista 13 % vastaajista. Harrastuksista ollaan ilmeisesti valmiita maksamaan kohtuullinen summa.

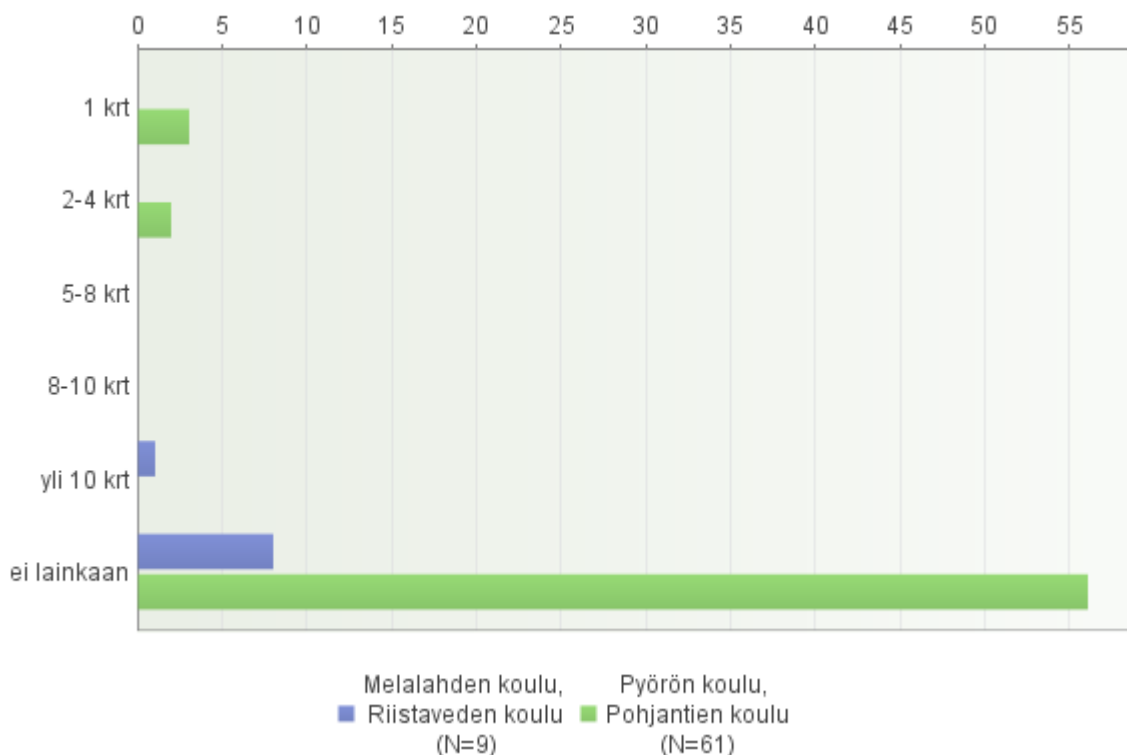

Kaavio 17. Mitä harrastus saisi maksaa per kerta? (kysymys 16)

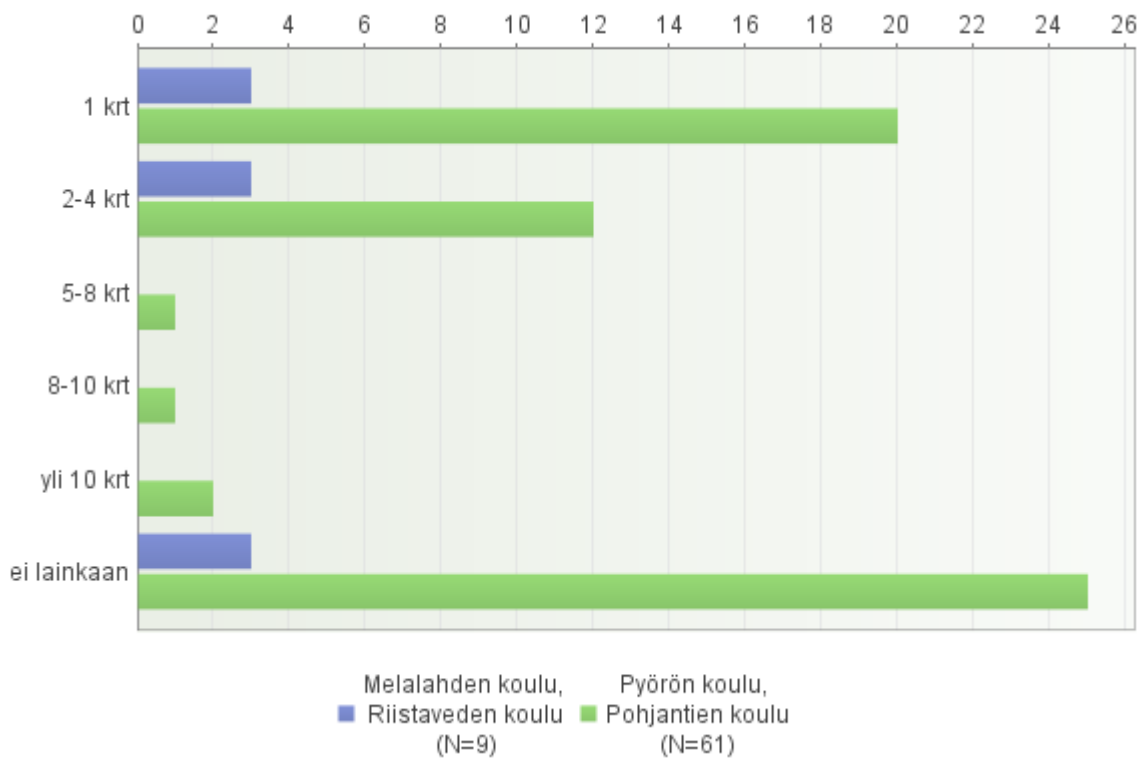
Iso kokonaisuus kysymyksissä oli selvittää perheen kulttuurilaitosten käyttöä vuositasolla. Kysymyksissä tutkittiin kahdeksaa (8) erilaista kulttuurilaitosta perheen käytön näkökulmasta sekä lisäksi oli vaihtoehto muuta, mitä? johon sai laittaa puuttuvan kulttuurilaitoksen tiedot. Vaihtoehdot olivat kirjasto (kirjojen lainaaminen ja satutunnit), teatteri, elokuvateatteri, uimahalli, museot yleensä, taidemuseo, konsertit (musiikkiesitys) ja avoin kysymys muuta, mitä?

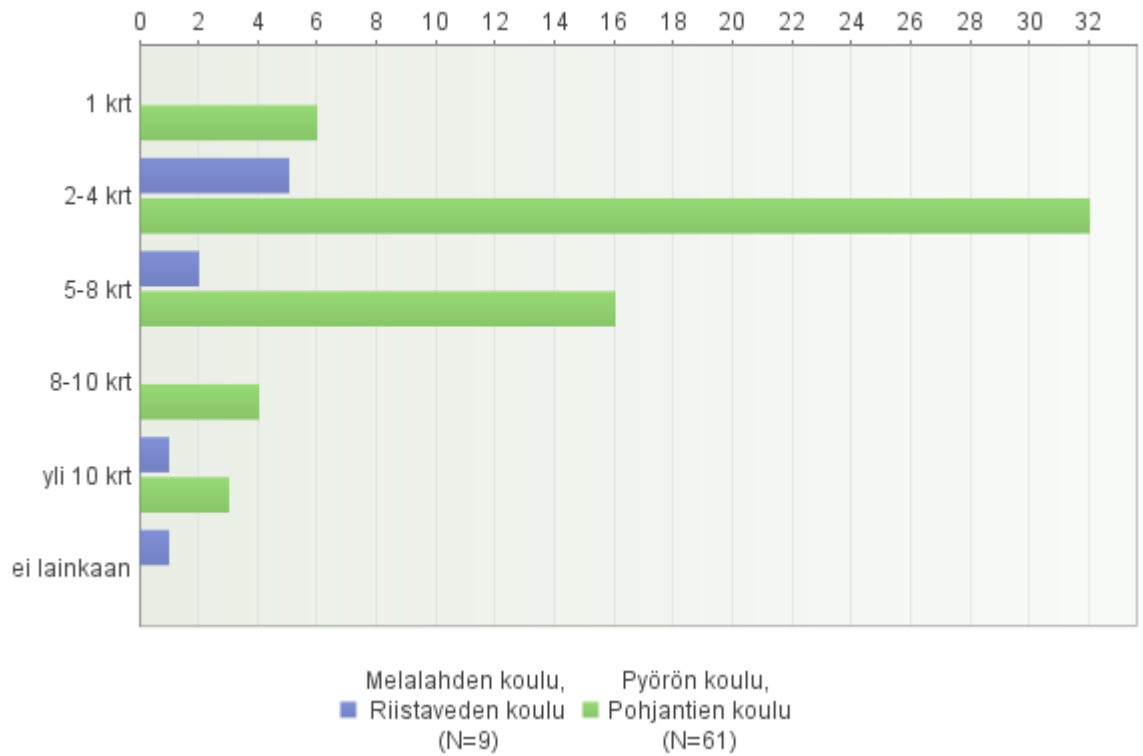
Kaavio 18. Kuinka paljon perheenne käyttää seuraavia kulttuuripalveluita vuoden aikana? kirjasto, kirjojen lainaaminen (kysymys 18)

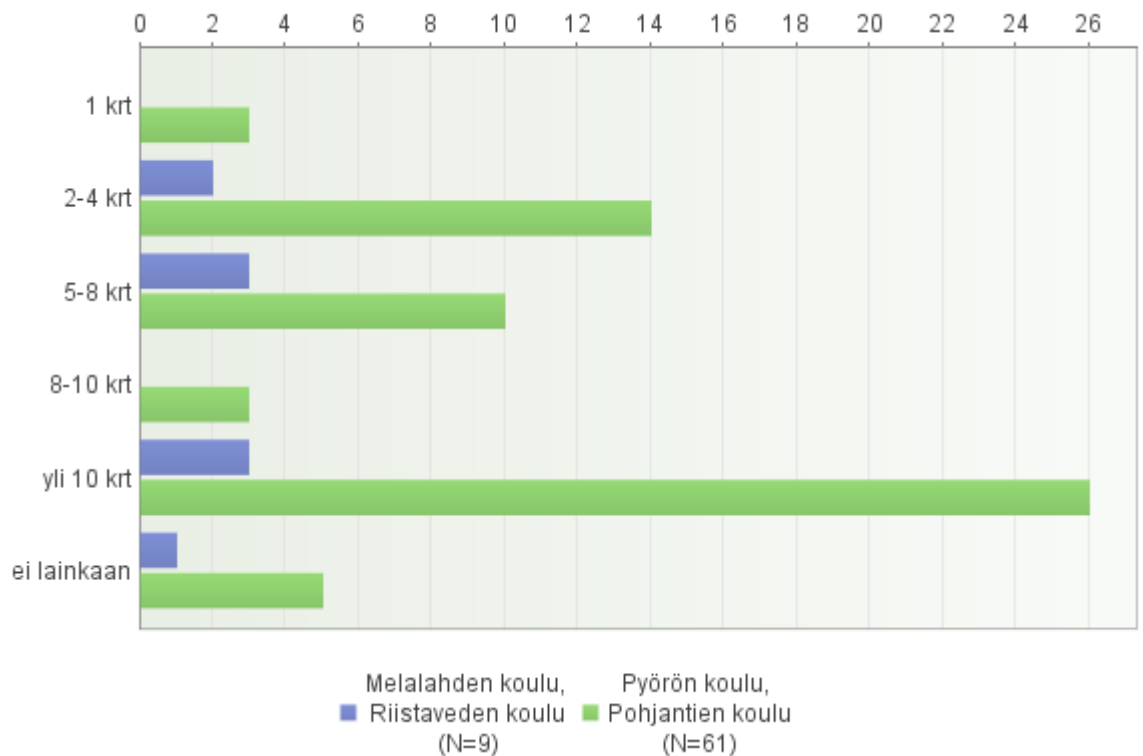
Kaavio 19. Kuinka paljon perheenne käyttää seuraavia kulttuuripalveluita vuoden aikana? kirjasto, satutunnit (kysymys 18)

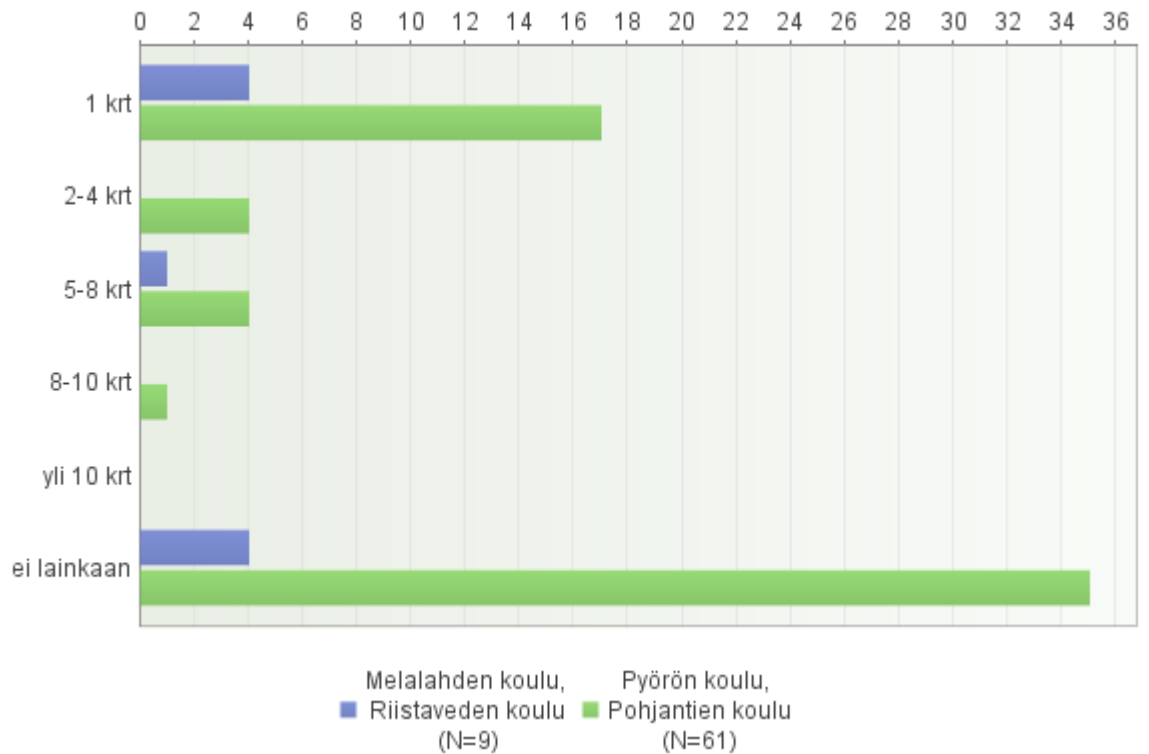
Kaavio 20. Kuinka paljon perheenne käyttää seuraavia kulttuuripalveluita vuoden aikana? teatteri (kysymys 18)

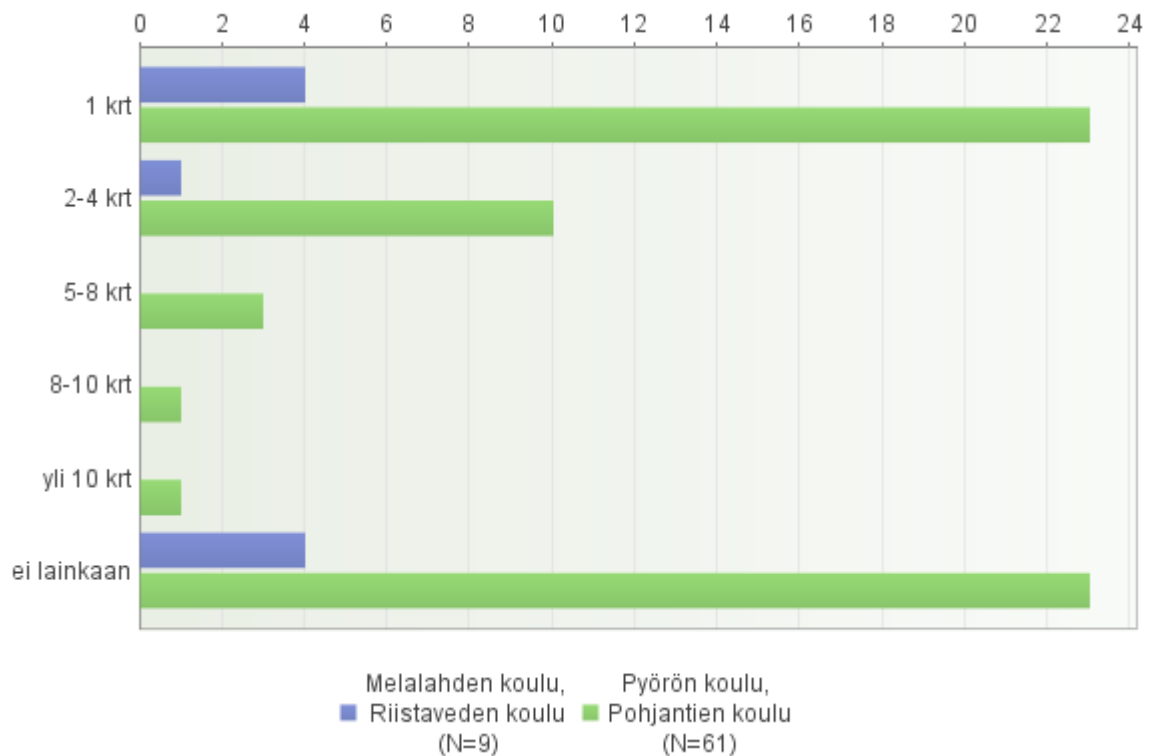
Kaavio 21. Kuinka paljon perheenne käyttää seuraavia kulttuuripalveluita vuoden aikana? elokuvateatteri (kysymys 18)

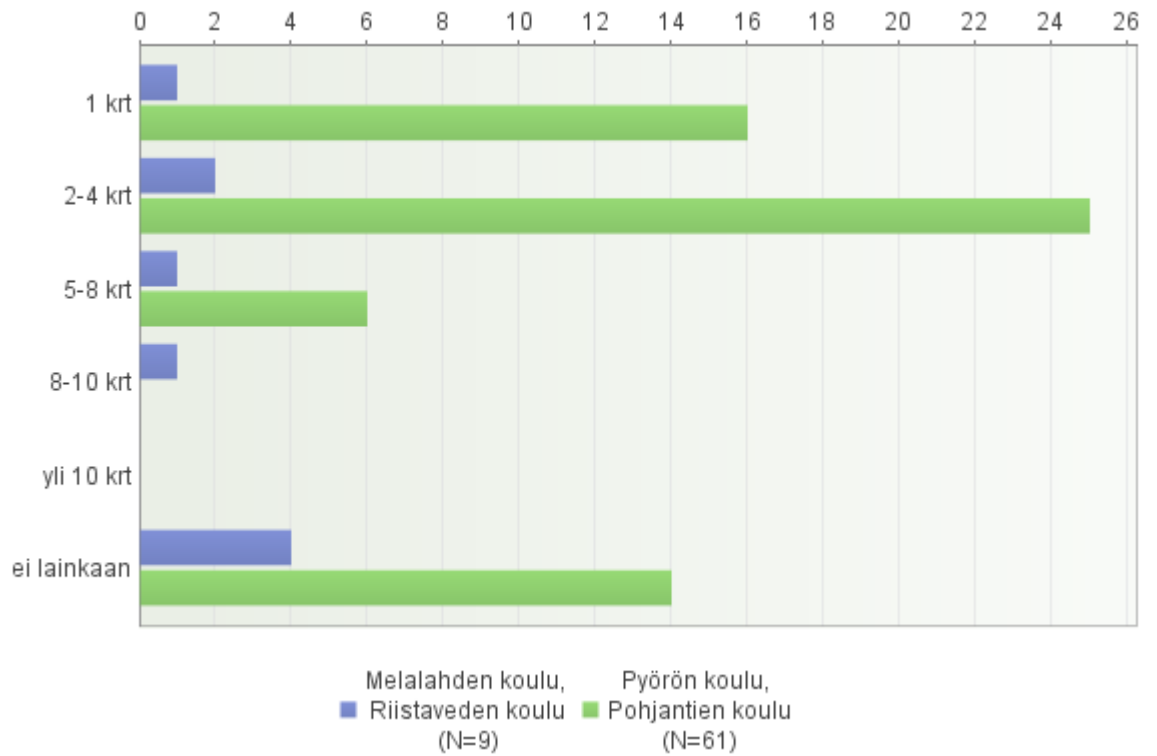
Kaavio 22. Kuinka paljon perheenne käyttää seuraavia kulttuuripalveluita vuoden aikana? uimahalli (kysymys 18)

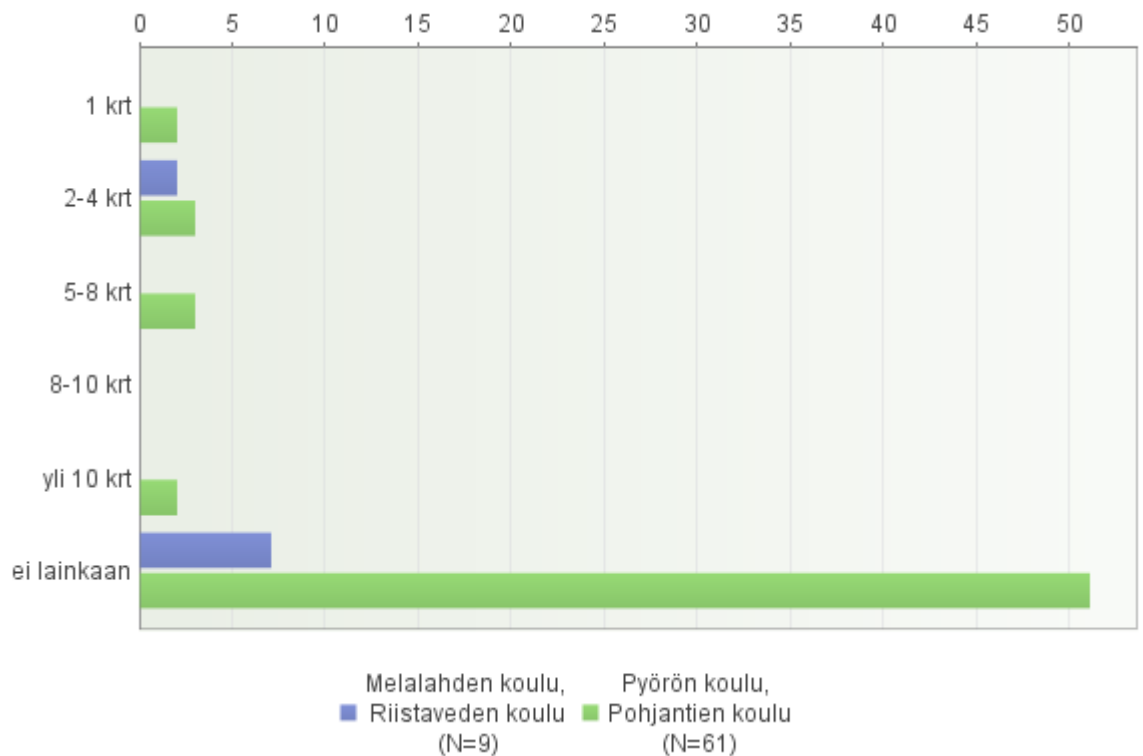
Kaavio 23. Kuinka paljon perheenne käyttää seuraavia kulttuuripalveluita vuoden aikana? taidemuseo (kysymys 18)

Kaavio 24. Kuinka paljon perheenne käyttää seuraavia kulttuuripalveluita vuoden aikana? museot yleensä (kysymys 18)

Kaavio 25. Kuinka paljon perheenne käyttää seuraavia kulttuuripalveluita vuoden aikana? konsertit, musiikkiesitys (kysymys 18)

Kaavio 26. Kuinka paljon perheenne käyttää seuraavia kulttuuripalveluita vuoden aikana? muuta, mitä (kysymys 18)

Avoimet vastaukset: muuta, mitä?

1 krt

- vierailut

2-4 krt

- urheilutapahtumat, mm. jääkiekkopelit
- toritapahtumat
- festarit
- huvipuistot
- tanssinäytökset

5-8 krt

- tanssiesitykset
- markkinat
- tapahtumat

yli 10 krt

- puistot
- nähtävyydet retkikohteissa

Kirjaston palveluita käytetään eniten. Riistaveden koulun oppilaista 89 % käyttää kirjaston palveluita yli 10 krt vuodessa ja keskustan lähiöiden oppilaat 46 %. Pyörön ja Pohjantien perheistä lähes 10 % ei käytä kirjaston lainaamispalveluita lainkaan. Kirjastossa käyminen on yleisempää Riistavedellä kuin keskustan lähiöissä. Satutunteja ei kirjastossa juurikaan käydä kuuntelemassa kummassakaan vertailuryhmässä. Tämä saattaa johtua siitä, että kyselytutkimus tehtiin kouluikäisten lasten perheille. Kirjaston satutuntien käyttäjät ovat pääsääntöisesti alle kouluikäisiä.

Teatterissa käydään perheen kanssa pääasiassa alle 2- 4 krt vuodessa tai harvemmin. Riistaveden vastaajista 33 % ja keskustan alueiden vastaajista peräti 41 % ei käy lainkaan teatterissa. Kaikki keskustan alueiden vastaajat ovat sen sijaan käyneet elokuvateatterissa perheen kanssa. Riistaveden vastaajista 11 % ei ole käynyt lainkaan elokuvateatterissa.

Myös uimahallin palveluja käytetään aktiivisesti. Keskustan lähiöiden vastaajista uimahallia käyttää yli 10 krt vuodessa 43 % ja Riistaveden vastaajista 33 %. Taidemuseossa käydään keskimäärin yhden kerran vuodessa molemmissa vastaajaryhmissä. Keskustan alueiden vastaajista lähes 60 % ei ole koskaan käynyt taidemuseossa ja Riistaveden vastaajista lähes 45 %. Taidemuseossa

asioidaan vastausvaihtoehdoista vähiten ja vaihtoehdoista se saa siis eniten myös ei-kävijöitä. Muissa museoissa asioidaan myös keskimäärin kerran vuodessa. Riistaveden perheistä lähes 45 % ei ole koskaan käynyt ja keskustan lähiöiden vastaajista ei-kävijöitä on noin 37 %. Konserteissa käydään keskimäärin 2-4 krt vuodessa molemmissa vastaajaryhmissä. Riistaveden vastaajista 44 % ei käy lainkaan konserteissa ja keskustan lähiöiden vastaajista 23 %.

Kyselyssä haluttiin myös selvittää, mitä välineitä kotona käytetään aktiivisesti. Vaihtoehtoinen olivat piirustusvälineet, maalausvälineet, muovailuvälineet, liikuntavälineet ja muita välineitä (avoin kysymys lisänä, johon voi kertoa mitä välineitä on käytössä).

	Mitä koulua lapsenne käy?	
piirustusvälineet	Melalahden koulu, Riistaveden koulu (N=9)	Pyörön koulu, Pohjantien koulu (N=61)
Kyllä	7	40
Ei	2	21
Keskiarvo	1,22	1,34

	Mitä koulua lapsenne käy?	
maalausvälineet	Melalahden koulu, Riistaveden koulu (N=9)	Pyörön koulu, Pohjantien koulu (N=61)
Kyllä	1	16
Ei	8	45
Keskiarvo	1,89	1,74

Kotona löytyvistä harrastusvälineistä liikuntavälineitä käytetään selvästi eniten. Riistaveden vastaajista lähes 90 % käyttää aktiivisesti erilaisia liikuntavälineitä ja keskustan lähiöiden vastaajista noin 80 %. Käytettävistä välineistä löytyy monipuolisesti erilaisia, mutta pyörä, sukset ja luistimet oli mainittu eniten. Piirustusvälineitä käytetään enemmän kuin maalausvälineitä ja muovailuvälineitä erittäin vähän molemmissa vastaaja ryhmissä. Muiden välineiden käytöstä mainittiin eniten mm. kirjat, palapelit, seurapelit, soittimet ja kokkausvälineet.

	Mitä koulua lapsenne käy?	
muovailuvälineet	Melalahden koulu, Riistaveden koulu (N=9)	Pyörön koulu, Pohjantien koulu (N=61)
Kyllä	0	14
Ei	9	47
Keskiarvo	2	1,77

	Mitä koulua lapsenne käy?	
liikunta, mitä?	Melalahden koulu, Riistaveden koulu (N=9)	Pyörön koulu, Pohjantien koulu (N=62)
Kyllä	8	50
Ei	1	12
Keskiarvo	1,11	1,19

	Mitä koulua lapsenne käy?, Mitä koulua lapsenne käy?	
 muita välineitä, mitä?	Melalahden koulu, Riistaveden koulu (N=10)	Pyörön koulu, Pohjantien koulu (N=61)
Kyllä	4	19
Ei	6	42
Keskiarvo	1,6	1,69

Kaavio 27. Käytetäänkö teillä kotona aktiivisesti seuraavia välineitä? (kysymys 17)

5.3 Lastenkulttuurin kehittäminen

Vastaajilta kysyttiin viimeiseksi avoimella kysymyksellä miten lastenkulttuuria voisi alueella kehittää. Vastaus oli pakollinen ja se edesauttoi vastauksien monipuolisuutta.

Riistaveden alueen kehitysehdotukset ovat seuraavia:

- Enemmän tarjontaa myös Kuopion keskustan ulkopuolelle
- Yhteistyö
- Enemmän harrastusmahdollisuuksia kylälle sekä infoa niistä!

- parempi, nykyaikainen, sisäilmaltaan parempi koulurakennus, jossa olisi mahdollisuus erilaisille kulttuuri- ja liikuntaharrastuksille. Ulkoiluharrastuspaikat pitäisi saada hyvään kuntoon. Esimerkiksi yleisurheilupaikka olisi tärkeä. Mahdollisuus kokeilla erilaisia lajeja täällä alueella, jonka jälkeen voisikin lähteä harrastamaan niitä kauemmaksikin.
- Lisää liikunta ja harrastus mahdollisuuksia sekä hyvä sisäilmaiset tilat siihen.
- Jotain myös Riistavedelle!
- Kirjaston aukioloaika ei todellakaan ole Riistavedellä lapsilähtöinen; kirjasto on lomat kiinni, eikä ole auki ilta-aikaan esimerkiksi perjantaisin, kun lapset ja nuoret pääsevät vapaalle. "Korkeakulttuuria" ei haja-asutusalueella ole järkevä järjestää, mutta toivoisin että musiikkiesiintyjiä kiertäisi täälläkin. Lisäksi toivoisin eri liikuntalajien kerhoja, kun nyt on vain jalkapalloa pojille.
- Kiertäviä esityksiä kouluille, varsinkin myös maaseudulle!
- Lisää kansalaisopiston tai muun vastaavan kursseja eri aloilta.

Pyörön ja Pohjantien koulujen vastaajien kehitysehdotuksia:

- Alueella voisi lähteä toteuttamaan lasten ja nuorten kanssa yhdessä erilaisia kulttuuritapahtumia
- Kerhoja ja erilaisia tapahtumia
- Kokkikerhoa
- Edulliset lasten liput teatteriin ja elokuvaan
- Näin on hyvä
- ei erityistä
- Retkeilytapahtuma voisi olla kiva.
- Kouluun kerhoja
- Yksittäisten tapahtumien sijaan toivoisin enemmän jatkuvaa mahdollisuutta käydä tekemässä jossain asioita tai nuorille mukavia paikkoja viettää aikaa. Kummallisesti ne paikat menevät aina epämääräisen sakin valtaamiksi ja sotketuksi. Nuorten suosimille puistoalueille olisi huikeata saada jotain esiintymistä, mutta EI sen kustannuksella että puistot ovat täynnä ulosteita ja roskia sen jälkeen. Coolit aikuiset läsnä olevaksi etenkin nuorille!

- Luin Savon Sanomista että on ollut jaettavana ilmaisia tutustumis lippuja lasten harrasteisiin.. En ole koskaan kuullutkaan niistä. Meille olisi ollut tarpeen, 2 haluaa harrastaa vaan ei ole varaa. Niitä lippuja oli jäänyt käyttämättä. Kyllä harmittaa tuollainen haaskaus koska tarvetta olisi monelle perheelle.
- Lasten harrastus ajat koulun jälkeen tai alkuiltaan.
- Luontoa ja ympäristöä voisi hyödyntää, esim. metsäseikkailua, kesällä rannalla lasten beach party ym.
- En osaa sanoa
- Lisää kaikkea.
- Monipuolisuutta urheilua ajatellen Monitoimihalli urheilua varten- olisi mahdollista harrastaa sisäurheilua kuten kuntonyrkkeilyä
- Edullisempia lippuhintoja
- Nuorille enemmän toimintaa.
- Korkeakoulutettu taidekasvattaja, suunnitelmallista taidekasvatusta yläkoululaisille kaipaamme, kulttuuripolku on vain pintaraapaisu, kuka kehittää k9-korttia ?
- enemmän toritapahtumia Kuopioon.
- Ok
- Ei ole
- Olen tyytyväinen jo nyt.
- Kysymällä lapsilta mitä haluavat:)
- Tapauksia enemmän- urheiluun liittyviä.
- Enemmän kerhotoimintaa kouluihin. Ohjattua liikuntaa enemmän, vaikka koulun jälkeenkin.
- Ei erityistoiveita!
- ei ole ehdotuksia
- teinejä kiinnostavia näkökulmia joka herättää keskustelua
- Teematapahtumia (Keskiaikaiset markkinat). Vierailuvia näytöksiä(esim. planetaario, käärme/ötökkä-näyttely), Stunttiesityksiä, Liikennekilpailu, RC/pienoismalliesityksiä, Kaupunkisota, Kotieläinten hoitoa, Lasten katu-kirppis, Lasten ajelutusta (porolla, helikopterilla, paloautolla), Esterata kilpailu, Kurpitsan ampuminen katapultilla-kilpailu.
- Enemmän kysellä lapsilta mikä heitä kiinnostaa ja ottaa lapsia suunnittelun mukaan

- Kiitos
- Tapahtumia teini-ikäisille enemmän
- Esim. Musiikki esityksiä Petosen nuorisotalolle
- Alennuslippuja tapahtumiin
- Puistot ja koulun piha käyttöön. Mäntykampuksen alueen ylisukupolvinen kehittäminen: eri sukupolvien kohtaamispaikka esim. pieni lähikirjasto, taidenäyttelyt, musiikkiluokkien esitykset, käsityö- ja kuvataidepajat lapsille ja vanhuksille yhteiset
- koululle kokkikerhoja esim. marttojen kanssa yhteistyönä kannustamista, tsemppaamista, mainostamista --> kaikki mukaan!
- Ei erityistoiveita.
- Konsertteja tms.
- Maksut eivät saisi olla liian korkeat.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimusaineistosta voidaan päätellä, että harrastusmahdollisuuksien koetaan omalla alueella olevan hyvät. Koululaisten harrastustoiminnalla näyttää olevan hyvin vähän alueellisia eroja vastaajaryhmien välillä. Kyselytutkimuksen perusteella Kuopiossa harrastetaan liikuntaa, lukemista ja tanssimista sekä musiikkia kaikilla tutkituilla alueilla. Keskustan alueiden harrastuksissa on mukana myös tietokoneet. Sen sijaan kiinnostuksessa eri harrastuksia koetaan saadaan alueellisia eroja. Riistavedellä kiinnostavat kokkaus, liikunta, tanssi, uinti, retkeily ja seikkailu. Keskustan alueilla kiinnostavat kokkaus, liikunta ja kädentaidot. Valtakunnallisessa koululaisten tutkimuksessa kiinnostivat parkour, valokuvaus ja elokuvat (OKM koululaiskysely).

Kiinnostavaa kyselyn tuloksissa on esteet kulttuuripalvelujen käytölle, joka selvittää kysymyksenä vastausta kulttuurin saavutettavuuteen. Vastauksissa tulee esiin alueellista eroavaisuutta. Odotetusti Riistavedellä esteenä nähdään ensisijaisesti se, että kulttuuripalvelut sijaitsevat liian kaukana. Seuraavaksi vastaan, että ei ole aikaa ja kolmanneksi, että ei ole varaa. Riistaveden vastaajista kukaan ei valitse vaihtoehtoa: ei kiinnosta, joten tästä voidaan päätellä, että

kiinnostusta kulttuurin kuluttamiseen olisi, mikäli saavutettavuus olisi parempi. Keskustan alueen vastauksissa korostuu vaihtoehto: ei ole aikaa. Sen jälkeen on valittu vaihtoehdot: ei ole varaa ja ei kiinnosta. Vastuksista voisi päätellä, että keskustan lähiöissä koetaan kulttuuriin käytetyn ajankäytön olevan turhaa eikä siihen välttämättä ole käytettävissä rahaa tai kiinnostusta.

Taide- ja kulttuurilaitosten käytössä voidaan myös havaita alueellisia eroja. Kirjaston lainauspalveluja käytetään prosentuaalisesti enemmän Riistavedellä kuin keskustan alueilla, mutta molemmissa ryhmissä siellä käydään hyvin aktiivisesti. Teatterissa ja taidemuseossa käydään keskimäärin kerran vuodessa ja ei-kävijöitä on huomattava määrä vastaajista. Keskustan alueilla jopa 60 % ei ole koskaan käynyt taidemuseossa ja 40 % ei ole käynyt koskaan teatterissa. Kun vertailee keskenään Pyörön ja Pohjantien vastaajia, niin Pyörön vastaajat kuuluvat enemmistönä tähän ei-käyttäjärühmään museoiden osalta. Jopa 65 % Pyörön vastaajista ei ole käyttänyt koskaan taidemuseon palveluja.

6.1 Pohdinta

Pohdinnan lähtökohtana voidaan pitää sitä, saatiinko kyselytutkimuksella ja käytetyillä laadullisilla menetelmillä vastauksia asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Tutkimuskysymyksiä olivat seuraavat: Miten tyytyväisiä vastaajat ovat alueensa harrastusmahdollisuuksiin ja kulttuuripalveluihin? Mitä alueella harrastetaan ja kuinka paljon taidelaitoksia- ja palveluita käytetään? Mitkä ovat kulttuurin käytön esteitä alueilla? Mitä toiveita ja kehitysehdotuksia perheillä on kulttuurin saavutettavuuden suhteen? Näihin tutkimuskysymyksiin saatiin vastauksia sekä konkreettisia kehittämissuhteita.

Tutkimuksen validiteettia (tutkimuksen pätevyys ja luotettavuus) ja reliabiliteettia (mittarin tai menetelmän luotettavuus) arvioitaessa otetaan huomioon tapaus-tutkimuksen ja laadullisten menetelmien kuten havainnoinnin, dokumentti-analyysin sekä määrällisen menetelmän kyselytutkimuksen monipuolinen käyttäminen. Menetelmillä ja siitä saadulla aineistolla saadaan vastauksia tutkimusongelmiin. Mikäli tutkimukseen olisi saatu enemmän aineistoa Riistavedeltä, olisi tutkimuksen validiteettia ja reliabiliteettia voitu parantaa.

Opinnäytetyö on varsin ajankohtainen, sillä meneillään on monia kulttuurin saavutettavuuteen ja osallisuuteen liittyviä hankkeita ympäri Suomea. Hallitusohjelman kärkihanke taiteen ja kulttuurin saavutettavuuden turvaaminen lasten ja nuorten osalta on merkittävä hanke, joka tuo suurennuslasin alle lasten ja nuorten kulttuurin ja taiteen perusopetuksen laadun. Opetus- ja kulttuuriministeriö on tarttunut myös tähän ajankohtaiseen aiheeseen tutkimalla koululaisten harrastustoimintaa.

Opinnäytetyöllä on merkittävyyttä tilaajalle ja hankkeen etenemiselle. Havainnoinnin avulla voitiin selvittää Kulttuuri kulkee mukana –hankkeen toimintaa ja dokumentoida sitä näkyväksi. Tapaukset (caset) osoittavat myös hankkeen tarpeellisuutta kulttuurin kentällä. Tilaaja voi käyttää dokumentoitua ja tutkittua tietoa hakiessaan rahoitusta seuraaviin vastaavanlaisiin hankkeisiin sekä ymmärtää hankitun tiedon pohjalta, että kulttuurin saavutettavuus on tärkeä ja ajankohtainen asia. Kehitysehdotukset auttavat tekemään toimenpiteitä vielä hankkeen loppuun saakka. Tilaajan mielestä opinnäytetyö toimii yhdessä Opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämän harrastuskyselyn ohella tärkeänä tiedonlähteenä kartoitettaessa lasten ja nuorten vapaa-ajanviettoa. Se toimii myös konkreettisenä esimerkkinä kaupungin eri organisaatioille sekä järjestötoimijoille asukaslähtöisen toiminnan jatkamiseen hankkeen jälkeen. Keskiössä ovat erityisesti kaupungin kulttuuripalveluiden yleisötyön kehittäminen asuinalueilla ja järjestötoiminnan yhteistyö (Forsman 2017.) Opinnäytetyöstä saatu uusi tieto edesauttaa muita vastaavien hankkeiden kanssa työskenteleviä (mm. kunnan kulttuurisuunnittelijat, kulttuurituottajat) ymmärtämään kulttuurin saavutettavuuden alueellisia ongelmia ja miten niitä tulisi lähteä ratkomaan. Sen vuoksi opinnäytetyöllä on myös merkitystä koko kulttuurin alalla.

6.2 Kehittämisehdotuksia

Esittelen seuraavassa kehittämisehdotuksia kyselytutkimuksen ja havainnoinnin perusteella. Näitä ehdottamiani asioita voisi liittää mukaan Kulttuuri kulkee mukana –hankkeen loppuvaiheeseen (syksylle 2017). Mukana on myös ehdotuksia, joilla voitaisi yleisesti parantaa kulttuurin saavutettavuutta.

Kyselytutkimuksen vastauksista voidaan huomata, että varsinkin Pyörön vastaajissa oli huomattava määrä taidemuseon ja muiden museoiden ei-käyttäjiä. Alueella tarvitaan selkeästi jonkinlaista museoiden yleisötyötä paikanpäällä. Taidemuseo voisi tuoda pienimuotoisesti näyttelyn esimerkiksi nuorisotalo Pinarille, jossa lapset pääsevät kohtaamaan taidetta omassa arjessaan. Yleisötyötä tarvitaan alueilla, josta perheet eivät lähde keskustaan saakka kokemaan kulttuuria. Etenkin Pyörössä korostui kulttuurin käytön esteissä se, että ei ole aikaa tai ei ole kiinnostusta. Voisiko kiinnostus lisääntyä, jos taide ja kulttuuri tuodaan lähelle osaksi arkipäivää? Taidemuseon ja muiden museoiden yleisötyötä alueilla voisi olla myös palveluiden esittely esim. Saarijärven kevät tapahtumassa 20.5.2017 ja Petosen kevät tapahtumassa 26.5.2017. Nämä voisivat olla matkailukäynnin kohtauksia, jossa esim. taidemuseo kertoisi toiminnastaan ja toisi museolla olevan työpajansa alueelle. Samalla se voisi jakaa lippuja, joilla saataisi ei-käyttäjät tutustumaan museoon ja kenties tulemaan uudestaan hyvän kokemuksen kautta. Monet perheet eivät välttämättä tiedä, että museoilla on ajankohtia, jolloin näyttelyihin pääsee ilmaiseksi, joten sitäkin voisi tuoda esiin paremmin.

Vaihtoehto kulttuurin saavutettavuuden parantamiseksi voisi olla myös jonkinlainen kulttuuribussitoiminta. Etenkin Riistavedellä, missä välimatkat kulttuurilaitoksiin ovat suuret, tarvetta toiminnalle varmasti olisi. Kulttuuribussi toimisi parhaiten periaatteella, jossa se voisi olla useiden eri taidelaitosten tai taiteilijoiden käytössä. Siten toiminnasta saataisi kustannustehokasta ja kulttuuria voitaisi viedä alueille laajemmalla tarjonnalla. Kulttuuribussin kyydissä kulkisi taiteilija, taidelaitoksen tekemä yleisötyö, elokuvateatteri tai näyttely seurantalolle, nuorisotalolle, päiväkotiin tai palvelutalolle jne. Kulttuuribussia voisi käyttää mahdollisesti myös lasten ja nuorten kuljettamiseen osallistumaan tapahtumiin. Kokemuksia kulttuuribussi toiminnasta on jo olemassa eri puolilla Suomea. Esimerkiksi Pirkanmaalla Taidebussi -hake liikutti kolmea yhdistystä ympäri maaseutua vieden kulttuuria lähelle ihmisiä (uulu.fi 2015).

Kulttuuribussin vaihtoehtona voisi olla pienikustanteisesti kirjastoauton hyödyntäminen kulttuurin viemisessä alueille. Kirjastoautolla on laaja asiakaskunta valmiina syrjäseuduilla. Kirjastoauton mukana kulkeva taiteilija tai yleisötyö voisi

tuoda tarvittavaa piristystä syrjäkylien arkeen ja samalla kulttuurin saavutettavuutta voitaisi parantaa. Hyviä kokemuksia kirjastoauton kyydissä kulkevasta Kuopion kansalaisopiston yleisötyöstä on jo olemassa. Kulttuuribussitoiminnasta voisi tehdä selvityksen kustannuksista sekä taidelaitosten ja taiteilijoiden kiinnostuksesta osallistua toimintaan.

Kulttuurin saavutettavuutta voitaisi vaihtoehtoisesti lisätä lähiöissä kiertävällä pop-up kulttuuritoiminnalla. Johonkin tilaan keskeiselle paikalle, esimerkiksi ruokakauppojen läheisyyteen voisi toteuttaa kuukaudeksi kerrallaan tilan, jossa olisi työpajatoimintaa, näyttelyitä ja taidelaitosten yleisötyötä. Toteutukseen voisi hakea hankerahoitusta ja siinä voisivat olla mukana useat taidelaitokset ja paikalliset kulttuuriyhdistykset. Tila toimisi matalan kynnyksen kulttuurielämyksenä arjen keskellä ja samalla se hyödyttäisi myös taidelaitosten tunnettuuden lisäämisessä. Tilassa koulut ja päiväkodit voisivat vieraille ilman kuljetuskustannuksia koulupäivän ohessa. Myös satunnaiset ohikulkijat pääsisivät nauttimaan kulttuurista vaikka kauppareissun yhteydessä.

Kummitaiteilijatoiminta on havainnoinnin perusteella tuonut alueille uudenlaista kulttuuritoimintaa. Esimerkiksi Pyörössä kummitaiteilija on tehnyt koordinoivaa työtä koulun, päiväkodin, neuvolan ja perheiden välissä ja pyrkinyt madaltamaan kynnyksiä kulttuuripalvelujen käytölle. Neuvolan taideprojekti on hyvä esimerkki uudenlaisen toimintakulttuurin löytymisestä alueella. Neuvolan ja taiteilijoiden yhteistyöstä syntyi matalankynnyksen toimintaa perheille, jonka seurauksena saatiin aikaan taidetta neuvolan tiloihin. Pienimuotoisella toiminnalla saatiin aikaan paljon merkitystä.

Kummitaiteilijoiden toiminta lähiöissä on perusteltua ja toiminnan jatkamiseen pitäisi löytää rahoitusta. Kummitaiteilijat ovat tehneet arvokasta työtä alueilla mm. toimijoiden yhteistyön kannustamisessa ja uudenlaisen toimintakulttuurin löytymisessä. Riistavedellä on saatu alueen toimijat tuottamaan tapahtumia yhdessä ja jatkamaan toiminnan suunnittelua itsenäisesti. Toimijoiden yhteen saattaminen on Riistavedellä vaatinut myös kulttuurituottajan osaamista eikä se ole syntynyt pelkästään kummitaiteilijan työn tuloksena. Osaamista ja asiantuntijuutta toki tarvitaan kulttuurikummin ohella alussa, ennen kuin toimijat saadaan sisäistämään yhdessä toimimisen ja verkostoitumisen tärkeyden. Kummitaiteili-

jatoiminta voisi laajentua myös muille asuinalueille, jossa tarvetta saavutettavuuden parantamiselle ja kulttuurin kokemiselle olisi suurinta.

Jokainen kummitaiteilija toimii alueellaan erityislaatuisesti oman osaamisensa kautta. Alueiden toiminnot erottuvat toisistaan ja tekevät alueista uniikkeja ja omanlaatuisia. Alueiden identiteetti löytyy juuri tuosta erilaisuudesta. Joitakin alueilla jo koettuja ja hyväksi huomattuja asioita voisi toki monistaa muillekin alueille. Esimerkkeinä nuorten Heimo ryhmän toiminnasta voisi olla hyötyä muillakin nuorisotaloilla. Samoin neuvolayhteistyön kokemukset olisi monistettavissa pienimuotoista työpajatoimintaan esimerkiksi taiteen hankintaan julkiseen tilaan vaikkapa koulun/ päiväkodin tiloihin. Tietenkään tämä toimintatapa ei voi ohittaa prosenttitaiteen periaatteita. Saarijärven katutaideprojekti voi onnistuessaan olla oivallinen tapa luoda alueille omaa identiteettiä ja viestiä asukkaiden omaa kieltä sekä nostaa esiin yhteisöllisyyttä ja viihtyvyyttä ja sitä voisi helposti toistaa muillakin alueilla.

Vastaajien lapsista harva oli iltapäiväkerhossa eikä selkeää mielipidettä harrastustoiminnalle sopivasta ajankohdasta saatu. Riistaveden vastaajista enemmistö puolsi, että toiminnan pitäisi olla koulupäivän yhteydessä, mutta keskustan lähiöissä enemmistö vastusti ajatusta. Mikäli harrastustoiminta olisi koulupäivän yhteydessä, niin sen kesto tulisi olla noin tunnin verran. Oleellista harrastustoiminnan järjestämisessä olisi varmastikin koulun tilojen ja välineiden käyttäminen. Haasteellista olisi löytää ohjaajia harrastekerhoille, mikäli se ei olisi iltapäiväkerhotoimintaa. Ohjaajina voisivat toimia vapaaehtoiset toimijat omalta alueelta esim. urheiluseuroista. Tämä voisi olla hyvä mahdollisuus osallistaa nuoria urheiluseurojen jäseniä vapaaehtoistoimintaan ja samalla mahdollistaa oppimiskokemuksien syntymistä. Toinen vaihtoehto olisi palkata ammattimaisesti toimivia alueen taiteilijoita pitämään taidetoimintaa, samalla työllistettäisi alueen taiteilijoita. Selvää on, että harrastustoiminnan lisääminen alueilla tarkoittaa rahoituksen lisäämistä, selvityksiä toiminnan mahdollistamisesta sekä paikallisten toimijoiden mukanaoloa suunnittelussa. Mikäli harrastustoiminta liitettäisi koulupäivän yhteyteen, se tarkoittaisi myös kuljetusten järjestämistä iltapäivälle kotiin päin.

Riistaveden nykyinen koulurakennustilanne sisäilmaongelmineen ei mahdollista asian ratkaisemista tällä hetkellä. Mahdollisen uuden koulun rakentaminen ja aikataulu ovat vielä avoinna. Paras mahdollinen tilanne kulttuurin saavutettavuuden kannalta olisi, jos koulurakennuksen suunnitteluvaiheessa tehtäisi laaja selvitys erilaisista tarpeista harrastustoiminnan ja kulttuurin saavutettavuuden parantamisesta. Koulurakennuksessa voisi olla tiloja yhdistysten toimintaan esimerkiksi liikuntaharrastuksille. Paikalliset toimijat ja koululaiset voisivat olla suunnittelussa mukana vaikuttamassa koulurakennuksen toimivuuteen ja hyödyntämiseen. Mikäli toimijat olisivat alusta alkaen mukana, heillä olisi enemmän motivaatiota myös toteuttaa toimintaa alueen lapsille ja nuorille. Alueen osaamisen hyödyntäminen olisi tärkeää ja hyödyllistä kaikille osapuolille. Koulun tiloja kannattaisi hyödyntää tehokkaasti. Nuoriso- ja asukasyhdistyksen tilat toimisivat hyvin saman katon alla, kuten Petosen nuorisotalo Pinarilla.

Kyselystä saatiin myös joitakin lastenkulttuurin kehitysehdotuksia. Nostan niistä muutaman mielestäni kiinnostavan ehdotuksen esille. Ensimmäkin muutama vastaaja oli kommentoinut lasten ja nuorten ottamista mukaan kulttuuritarjonnan suunnitteluun. Lasten ja nuorten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä kulttuuritoimintaan ovat tällä hetkellä pieniä. Kuopiossa toimii nuorisovaltuusto sekä lastenparlamentti, joiden kautta lapset ja nuoret voivat vaikuttaa lähinnä poliittiseen päätöksentekoon kunnassa. Uudet Pitäjäraadit maaseutualueilla tarjoavat nuorille uuden kanavan oman alueen asioihin vaikuttamiseen. Olisiko mahdollista, että näihin lähidemokratia raateihin otettaisi alusta saakka mukaan myös lapsijäseniä esimerkiksi koulujen oppilaskunnan edustajia? (Kuopio 2017)

Harrastustoiminnan ilmaista kokeilemistä toivottiin myös. Kuopiossa on käytössä Sporttikortti, joka on suunnattu 7-16 vuotiaille ja sen tarkoituksena on antaa lapsille ja nuorille mahdollisuus kokeilla monipuolisesti erilaisia lajeja ja löytää sitä kautta kiinnostava liikuntaharrastus. Kortin saa ensimmäisestä harjoituspai-kasta ja sillä saa osallistua kolme (3) kertaa ilmaiseksi eri lajeihin tai samaan lajiin. Korttia voi käyttää kampanjassa mukana olevien urheiluseurojen toimintaan (Kuopio 2017.) Kortista löytyy Kuopion kaupungin verkkosivuilta tietoa hankalasti. Koulujen kautta on ajoittain tiedotettu kortin olemassaolosta, mutta tieto ei ilmeisesti kulje perille, sillä sitä käytetään vähän. Olemassa olevaa järjestelmää voisi hyödyntää nykyistä enemmän juuri maaseutualueiden harras-

tusmahdollisuuksien lisäämiseksi. Voisiko korttia jakaa kouluilla ja sillä mennä suoraan harrastamaan? Prosessi vaikuttaa hankalalta, että ensin mennään johonkin harrastuskohteeseen ja sieltä sitten vasta saa kortin, jos saa ollenkaan.

Jäin pohtimaan miten perheitä voisi houkutella paremmin kulttuurin kuluttajiksi. Varhaiskasvatusta myös kulttuurin osalta tarjotaan päiväkodeissa ja kouluissa. Voisiko kulttuurin pariin lähteä opastamaan jo aiemmin neuvoloiden kautta? Vanhemmat ajattelevat perheen hyvinvointia jo lasten ollessa pieniä ja siinä vaiheessa tietoa ja ymmärrystä kulttuurin hyvinvointivaikutuksista ei välttämättä ole saatavilla. Neuvolakäynnin yhteydessä perhe ja lapsi voisivat hyvinkin saada ensimmäisen kosketuksen kulttuurin kokemiseen tai ainakin opastusta kulttuurin hyvinvointivaikutuksista. Kulttuuripolkua olisi ainakin teoriassa mahdollista laajentaa alkamaan jo neuvolasta. Terveystyöntekijä määrää kulttuuria ja hyvinvointia koko perheelle!

Mikkelin kunta on ennakkoluulottomasti lähtenyt parantamaan kuntalaisten lasten ja nuorten harrastustoiminnan saavutettavuutta. Kunta on päättänyt kokeilla joukkoliikenteen maksuttomuutta kaksi lukuvuotta alkaen syksystä 2017. Kokeilulla kannustetaan lapsia ja perheitä käyttämään bussimatkustamista esim. harrastuksiin menemistä ilmaiseksi myös vapaa-ajalla ja koulujen loma-aikoina. Olisiko tämä idea mahdollista myös Kuopiossa? (Mikkeli 2017.)

Kulttuuri kulkee mukana - hanke on lisännyt lasten ja nuorten osallisuutta lähiöissä. Kaikilla alueilla on kerätty toiveita millaista kulttuuria halutaan kokea ja niiden perusteella on myös lähdetty tapahtumia suunnittelemaan ja toteuttamaan. Esimerkiksi Kotikulmilla katutaideteoksen suunnitteluun ja toteuttamiseen pääsevät koululaiset jo alkuvaiheessa mukaan. Samoin Pohjantien koulun ja Männistön seurakunnan yhteinen syksyllä 2017 toteutettava mittava projekti, jossa toteutetaan Suomi 100 (ja Luther 500v) juhlanäytelmä on hieno esimerkki eri toimijoiden ja koululaisten hedelmällisestä yhteistyöstä. Lähes kaikissa hankkeen aikana jo toteutetuissa projekteissa osallisuus on ollut vahvasti mukana (Forsman 2017). Syksyn aikana alueilla voisi toteuttaa Pakkaspäivien osalta konkreettista tapahtumasuunnittelua lasten ja nuorten kanssa. Esimerkiksi kulttuurikummit voisivat työpajoissa osallistaa lapsiryhmiä suunnittelemaan oman näköistä sisältöä tapahtumaviikolle. Ideoita voitaisi jatko työstää esimer-

kiksi kouluilla yhdessä toimijoiden kanssa, jotka lähtevät toimintaa toteuttamaan. Yhdessä toimimalla saataisi alueen toimijat ja koulu toimimaan yhteisen tavoitteen kanssa ja lopputuloksesta saataisi varmasti asukkaiden näköinen tapahtuma. Lapset saisivat positiivisia tunteita ja kokemuksia vaikuttamalla yhteisön toimintaan.

LÄHTEET

Eskelinen, Teppo & Gellin, Maija & Gretschel, Anu & Junttila-Vitikka, Pirjo & Kiilakoski, Tomi & Kivijärvi, Antti & Koskinen, Sanna & Laine, Sofia & Lundbom, Pia & Nivala, Elina & Sutinen, Riikka 2012. Lapset ja nuoret kansalaistoimijoina. Teoksessa Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi (toim.) 2012. Demokratiaoppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa. Helsinki: Hakapaino

Eskelinen, Teppo & Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi & Kiili, Johanna & Korpinen, Sini & Lundbom, Pia & Matthies, Aila-Leena & Mäntylä, Niina & Niemi, Reetta & Nivala, Elina & Ryyänen, Aimo & Tasanko, Pia 2012. Lapset ja nuoret subjekteina kunnallisessa päätöksenteossa. Teoksessa Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi (toim.) 2012. Demokratiaoppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa. Helsinki: Hakapaino

Forsman, Jonna 2016. Kulttuuri kulkee mukana! –hanke. Ei julkaistu.

Forman, Jonna 2016. Kulttuuri kulkee mukana! –hanke. pdf. Ei julkaistu.

Gellin, Maija & Herranen, Jatta & Junttila-Vitikka, Pirjo & Kiilakoski, Tomi & Koskinen, Sanna & Mäntylä, Niina & Niemi, Reetta & Nivala, Elina & Pohjola, Kirsi & Vesikansa, Sari 2012. Lapset ja nuoret subjekteina koulujärjestelmässä. Teoksessa Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi (toim.) 2012. Demokratiaoppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa. Helsinki: Hakapaino

Harju, Aaro 2005. Kansalaisyhteiskunta vapaaehtoistoiminnan innoittajana. Teoksessa Nylund, Marianne & Yeung, Anne Birgitta (toim.) 2005. Vapaaehtois-toiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Jyväskylä:Gummerus Kirjapaino Oy

Hautio, Minna 2015. Osallistaminen taide-ja kulttuurihankkeissa. Teoksessa Lindholm Arto (toim.), 2015. Ei-kävijästä osalliseksi : Osallistuminen, osallistaminen ja osallisuus kulttuurialalla. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 7, Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Heimo, Sami & Perkiö, Anneli 2007. Seikkisrock: Lasten oma rock-festivaali. Teoksessa Vartiainen, Pekka (toim.) 2007. Kulttuurituottajan kydyssä. Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy

Hyyppä, Markku T. & Liikanen, Hanna-Liisa 2005. Kulttuuri ja terveys. Helsinki: Edita Prima Oy.

Jämsén, Arja & Pyykkönen, Anne (toim.) 2014. oSallisuuden jäljillä. Saarijärvi: Saarijärven offset.

Kangas, Anita & Heiskanen, Ilkka & Hirvonen, Johanna 2002. Kulttuuripoliittinen päätöksenteko, lainsäädäntö ja hallinto. Teoksessa Heiskanen, Ilkka & Kangas, Anita & Mittcell, Ritva (toim.) 2002. Taiteen ja kulttuurin kentät. Perusrakenteet, hallinta, lainsäädäntö ja uudet haasteet. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

Kiilakoski, Tomi & Gretschehl, Anu & Nivala, Elina 2012. Osallisuus, kansalaisuus, hyvinvointi. Teoksessa Gretschehl, Anu & Kiilakoski, Tomi (toim.) 2012. Demokratiaoppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa. Helsinki: Hakapaino

Kiilakoski, Tomi & Nivala, Elina & Rynnänen, Aimo & Gretschehl, Anu & Matthies, Aila-Leena & Mäntylä, Niina & Gellin, Maija & Jokinen, Kimmo & Lundbom, Pia 2012. Demokratiaremontin työkaluja. Teoksessa Gretschehl, Anu & Kiilakoski, Tomi (toim.) 2012. Demokratiaoppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa. Helsinki: Hakapaino

Kukkasmäki, Timo 1998. Kulttuuritoiminnan käsikirja. Taiteen ja kulttuurin Suomi 2000. Kuopio: Kustannusosakeyhtiö Puijo.

Kuopion kaupunki. Hyvinvointia ja onnellisuutta taiteesta ja kulttuurista. Kulttuuriin aktivointisuunnitelma 2015-2020. Kuopio: Kuopion Liikekirjapaino Oy
Lindholm Arto (toim.), 2015. Ei-kävijästä osalliseksi : Osallistuminen, osallistaminen ja osallisuus kulttuurialalla. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 7, Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Nylund, Marianne & Yeung, Anne Birgitta (toim.) 2005. Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

Markkola, Pirjo 2005. Kristillissosiaalinen työ, kansalaisaktivismi ja naiset 1800-luvulla. Teoksessa Nylund, Marianne & Yeung, Anne Birgitta (toim.) 2005. Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2014. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro Oy

Purhonen, Semi & Gronow, Jukka & Heikkilä, Riie & Kahma, Nina & Rahkonen, Keijo & Toikka Arho 2014. Suomalainen maku. Kulttuuripääoma, kulutus ja elämäntyylien sosiaalinen eriytyminen. Helsinki: Gaudeamus Oy

Riukulehto, Sulevi (toim.) 2001. Perinnettä vai bisnestä? Kulttuurin paikalliset ulottuvuudet. Jyväskylä: Atena kustannus Oy.

Siisiäinen, Matti 2002. Kulttuuriyhdistykset kolmannen sektorin toimijoina Suomessa. Teoksessa Heiskanen, Ilkka & Kangas, Anita & Mittcell, Ritva (toim.) 2002. Taiteen ja kulttuurin kentät. Perusrakenteet, hallinta, lainsäädäntö ja uudet haasteet. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

Vehkalahti, Kimmo. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Oy Finn Lectura Ab.

Virolainen, Jutta 2015. Kulttuuriosallistumisen muuttuvat merkitykset. Katsaus taiteeseen ja kulttuuriin osallistumiseen, osallisuuteen ja osallistumattomuuteen. Cuporen verkkojulkaisuja 26.

Virolainen, Jutta 2015. Kulttuuripoliittinen näkökulma osallistumiseen. Teoksessa Lindholm Arto (toim.), 2015. Ei-kävijästä osalliseksi : Osallistuminen, osallistaminen ja osallisuus kulttuurialalla. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 7, Humanistinen ammattikorkeakoulu.

INTERNET LÄHTEET

Kulttuuria kaikille –palvelu (2017): Mitä on saavutettavuus?

http://www.kulttuuriakaikille.info/saavutettavuus_mita_on_saavutettavuus (haettu 22.3.2017)

Kuopion kaupunki. <https://www.kuopio.fi/lapset-ja-nuoret>
viitattu 26.4.2017

Kuopion kaupunki. <https://www.kuopio.fi/pitajaraadit>
viitattu 27.4.2017

kuopionkaupunginosat.fi <http://kuopionkaupunginosat.fi/petonen>
viitattu 31.3.2017

kuopionkaupunginosat.fi <http://kuopionkaupunginosat.fi/riistavesi>
viitattu 29.3.2017

kuopionkaupunginosat.fi <http://kuopionkaupunginosat.fi/saarijarvi-tiihotar>
viitattu 29.3.2017

Mikkelin kaupunki. <https://www.kuopio.fi/pitajaraadit>
viitattu 27.4.2017

Opetus- ja kulttuuriministeriö/ kulttuuri/ linjaukset.
<http://minedu.fi/kulttuuri/linjaukset>
viitattu 15.4.2017

Opetus- ja kulttuuriministeriö/taide ja kulttuuri/hankkeet ja säädösvalmistelu.
<http://minedu.fi/taidejakulttuuri> viitattu 15.4.2017

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Valtakunnallinen koululaiskysely.
http://minedu.fi/documents/1410845/4059654/Koululaiskyselyn_tulosityhteenvedo_18_3_2016.pdf/fbb04440-d902-425a-957e-1812f541db24 viitattu 15.4.2017

Pohjois-savon liitto. <https://www.pohjois-savo.fi/maakuntasuunnittelu/maakuntaohjelmat.html> viitattu 2.5.2017

Taikusydan. <https://taikusydan.turkuamk.fi/tietopankki/kasitteet/>
viitattu 3.5.2017

Uulu.fi

<http://uulu.fi/palvelut/hankkeet-ja-muu-toiminta/> viitattu 26.4.2017

LIITE 1

WEBROPOL KYSELYN SAATE VASTAAJILLE

Tämä kysely on tilattu Kulttuuri kulkee mukana – hankkeessa olevien alueiden (Riistavesi, Pyörö, Tiihotar-Saarijärvi-Kelloniemi) lastenkulttuurin kehittämisen tueksi. Kulttuuri kulkee mukana – hanke on alueellisen kulttuuritoiminnan kehittämishanke, joka toteutetaan vuosina 2016-2017. Kyselyn tilaajana on Kuopion kaupunki/ Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue/ Kulttuuriin aktivointi. Kyselyn kohderyhmänä ovat hankkeessa mukana olevien alueiden koululaiset ja heidän vanhempansa. Kyselyyn vastaavat vanhemmat yhdessä lastensa kanssa. Tarkoitus on, että kyselyyn vastataan yhden (1) lapsen kanssa. Jos perheessänne on useita lapsia, täytättehän jokaisesta oman lomakkeen.

Kysely on osa kulttuurituottajaopiskelija Nina Venäläisen opinnäytetyötä Lastenkulttuurin saavutettavuus ja osallisuuden lisääminen lähiöissä. Opinnäytetyö perustuu Kulttuuri kulkee mukana –hankkeeseen ja keskittyy tarkastelemaan Kuopiossa hankkeen lähiöiden kulttuuria.

Kyselyyn pääsee oheisen linkin kautta. Vastaamisaikaa on viikko 14.4.2017 saakka. Kyselyyn vastaaminen kestää muutaman minuutin, lapsen kanssa keskustellen noin 10 - 15 min.

Kiitos osallistumisesta, mielipiteenne on tärkeä!

LIITE 2

WEBROPOL KYSELY

Tämä on Kulttuuri kulkee mukana -hankkeen kysely koululaisten vanhemmille kulttuurin saavutettavuudesta. Mikäli perheessänne on enemmän kuin yksi koululainen, tehkää jokaisesta lapsesta oma kysely. Näin voidaan yksilöidä jokaisen lapsen tiedot ja mielipide. Vastaamiseen menee aikaa muutama minuutti, keskustellen lapsen kanssa noin 10-15 min.

1. Vastaja *

- Äiti
- Isä
- Joku muu huoltaja

2. Minkä ikäinen lapsenne on? *

- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16

3. Lapsenne sukupuoli *

- Tyttö
- Poika

4. Mitä koulua lapsenne käy? *

- Melalahden koulu

- Riistaveden koulu
- Vehkalammin koulu
- Pyörön koulu
- Pohjantien koulu

5. Onko lapsenne iltapäiväkerhossa? *

- Kyllä
- Ei

6. Mitä lapsenne harrastaa? Voit valita useamman vaihtoehdon. *

- Kädentaidot
 - Elokuvat
 - Askartelu
 - Kuvataide
 - Seikkailu
 - Valokuvaus
 - Teatteri/ Ilmaisutaito
 - Retkeily
 - Tanssi
 - Liikunta yleensä
 - Voimistelu
 - Jalkapallo
 - Tennis
 - Lentopallo
 - Tietokoneet
 - Lukeminen
 - Uinti
 - Musiikki, laulaminen
 - Musiikki, soittaminen
 - Partio
 - Joku muu, mikä?
-

7. Käykö lapsesi nuorisotalolla, jos alueella on sellainen? *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa
- Alueella ei ole nuorisotaloa

8. Onko lapsenne mukana jonkun yhdistyksen/ seuran/ järjestön toiminnassa? *

- Kyllä, minkä?

- Ei
- En osaa sanoa

9. Onko lapsenne mukana seurakunnan toiminnassa? esim. kerhoissa. *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

10. Käykö lapsenne Kuopion kansalaisopiston kursseilla? *

- Kyllä, mitä kursseja?

- Ei
- En osaa sanoa

11. Mihin aikaan harrastustoiminta sopisi lapsellenne parhaiten? *

- Heti koulun jälkeen
- Pari tuntia koulun jälkeen
- Illalla
- Viikonloppuna
- Muuna aikana, milloin?

12. Pitäisikö harrastustoiminnan olla koulupäivän yhteydessä? *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

13. Mikä olisi mielestänne sopiva kesto lapsenne harrastamiselle, kerholle/ kurssille? *

- 30min
- 45min
- 1h
- 1,5h
- 2h
- yli 2h

14. Mitkä näistä harrastusvaihtoehtoista kiinnostaisivat lastanne nykyisen harrastuksen lisäksi? Voitte valita useamman vaihtoehdon. *

- Kokkaus
- Kalastus
- Parkour
- Kädentaidot
- Elokuvat
- Askartelu
- Kuvataide
- Seikkailu
- Valokuvaus
- Teatteri/ Ilmaisutaito
- Retkeily
- Tanssi
- Liikunta yleensä
- Voimistelu
- Jalkapallo
- Tennis
- Lentopallo

- Tietokoneet
 - Lukeminen
 - Uinti
 - Partio
 - Musiikki, laulaminen
 - Musiikki, soittaminen
 - Joku muu, mikä?
 -
-

15. Mitä harrastatte yhdessä perheen kesken? Voitte valita useamman vaihtoehdon. *

- Teatterissa käyntiä
 - Elokuvissa käyntiä
 - Ruuanlaittoa
 - Retkeilyä, metsäretkiä
 - Liikuntaa, mitä?
 -
-

- Ulkoilua
 - Musiikkia
 - Muuta, mitä?
 -
-

16. Mitä harrastus saisi maksaa per kerta? *

- Alle 5 euroa
- 5 euroa
- 6-10 euroa
- Yli 10 euroa
- Ei mitään, maksutonta

17. Käytetäänkö teillä kotona aktiivisesti seuraavia välineitä? *

- piirustusvälineet
- Kyllä Ei
-

- maalauvälineet
- muovailuvälineet
- liikunta, mitä? _____
- muita välineitä, mitä? _____

18. Kuinka paljon perheenne käyttää seuraavia kulttuuripalveluita vuoden aikana? *

	1 krt	2- 4 krt	5- 8 krt	8- 10 krt	yli 10 krt	ei lain- kaan
kirjasto, kirjojen lainaaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
kirjasto, satutunnit	☐	☐	☐	☐	☐	☐
teatteri	☐	☐	☐	☐	☐	☐
elokuvateatteri	☐	☐	☐	☐	☐	☐
uimahalli	☐	☐	☐	☐	☐	☐
taidemuseo	☐	☐	☐	☐	☐	☐
museot yleensä	☐	☐	☐	☐	☐	☐
konsertit, musiikkiesitys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
muuta, mitä? _____	☐	☐	☐	☐	☐	☐

19. Mitkä seuraavista asioista estävät teitä käyttämästä kulttuuripalveluita? Voitte valita useamman vaihtoehdon. *

- Ei ole varaa
- Ei ole aikaa
- Sijaitsevat liian kaukana
- Ei kiinnosta
- Ei ole kuljetusta

20. Onko alueellanne tarpeeksi harrastusmahdollisuuksia lapsille? *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

21. Onko alueellanne tarpeeksi kulttuuritarjontaa perheenne tarpeisiin? *

- Kyllä
 Ei
 En osaa sanoa

22. Käyttekö Kuopion keskustassa harrastamassa lapsenne kanssa? *

- Kyllä, mitä?

- En

23. Pitäisikö lapsen päästä itse harrastamaan omin kyydein (jalan, pyörällä)? *

- Kyllä
 Ei, voin kuljettaa

24. Toivoisitteko omalle alueellenne tapahtumia perheille tai lapsille? *

- Kyllä, millaisia?

- En

25. Miten tyytyväinen olette alueenne kulttuuritarjontaan yleensä? *

1 2 3 4 5

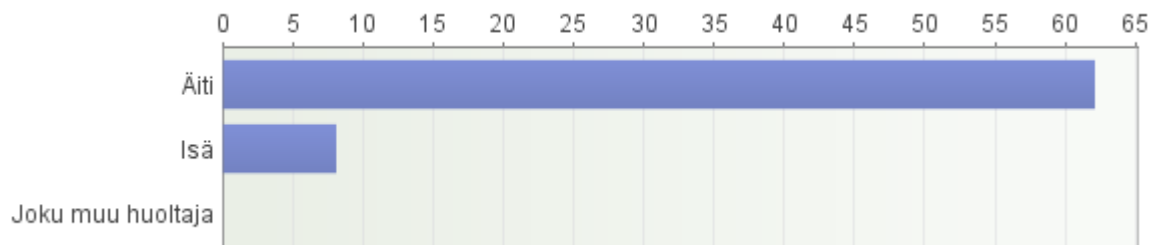
En lainkaan ○○○○○ Erittäin tyytyväinen

26. Tähän voitte kirjoittaa kommentteja miten lastenkulttuuria voitaisi mielestänne alueellanne kehittää? *

LIITE 3 Kulttuuri kulkee mukana – kyselyn tulokset

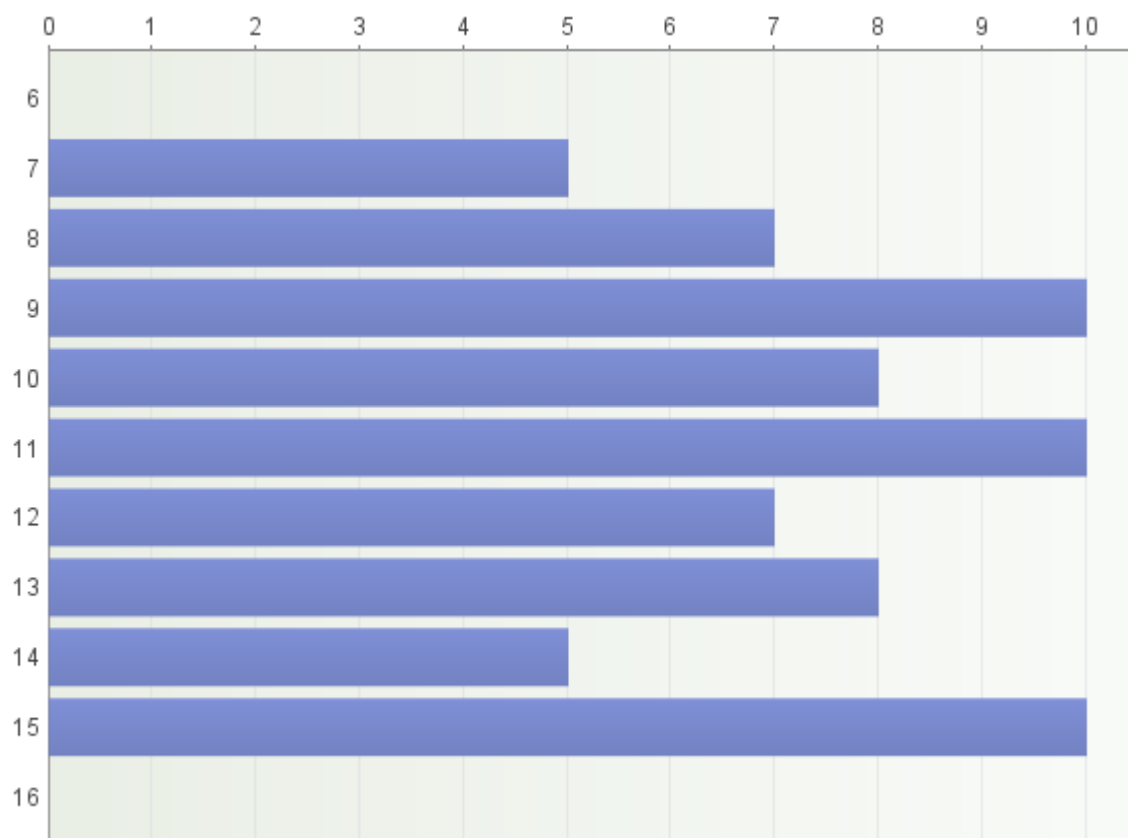
1. Vastaaja

Vastaajien määrä: 70

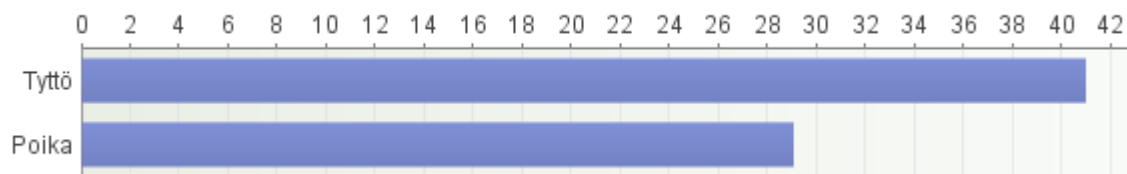
2. Minkä ikäinen lapsenne on?

Vastaajien määrä: 70

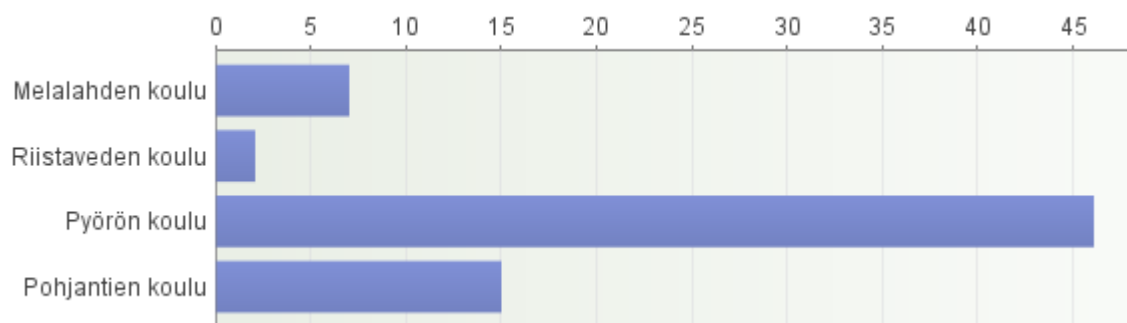
3. Lapsenne sukupuoli

Vastaajien määrä: 70

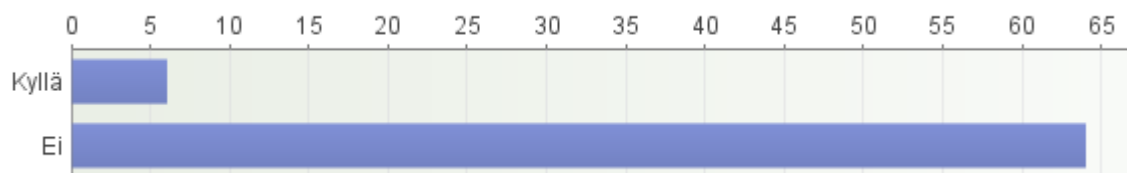
4. Mitä koulua lapsenne käy?

Vastaajien määrä: 70

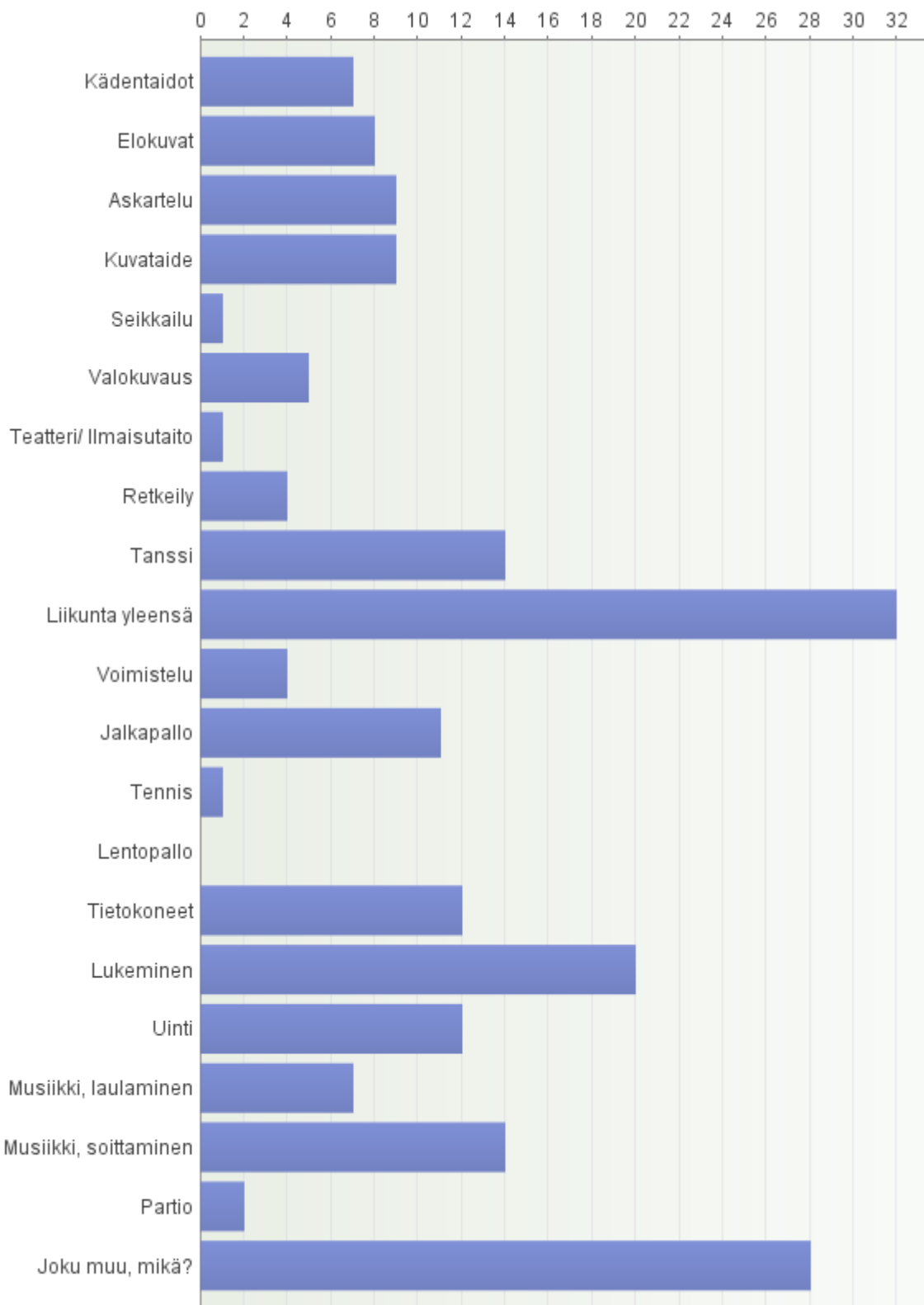
5. Onko lapsenne iltapäiväkerhossa?

Vastaajien määrä: 70

6. Mitä lapsenne harrastaa? Voit valita useamman vaihtoehdon.

Vastaajien määrä: 70

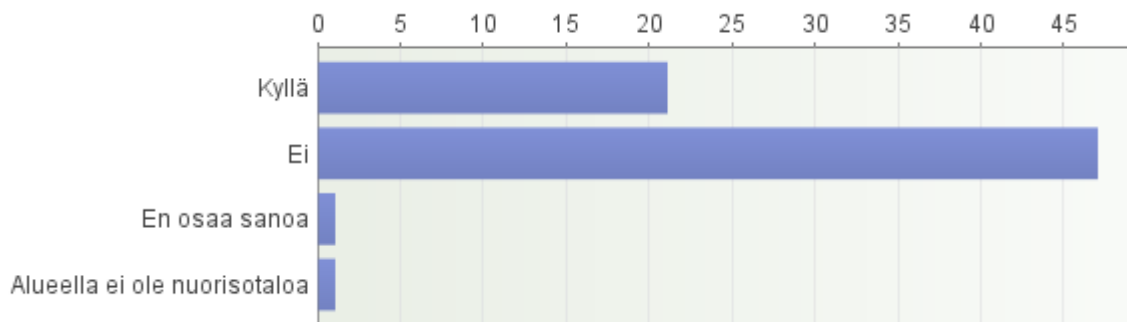
Avoimet vastaukset: Joku muu, mikä?

- sähkö
- pesäpallo ja tekniikka

- Ratsastus ja laskettelu
- Luistelu
- Ratsastus, ulkoilu, pyöräily, lemmikin hoito
- sirkus
- sähkö
- ratsastus
- Ratsastus
- Karate
- musiikin kuuntelu ja koripallo
- youtubettaminen ja musical.lyjen tekeminen;)
- judo
- kuntonyrkkeily
- ratsastus
- koripallo. laskettelu. juoksu etc
- motocross, airsoft, kalastus, metsästys, keuliminen pyörällä, frisbeegolf, tietokonepelit.
- Kamppailulajit
- pesäpallo
- Ampumahiihto
- luistelu, pyöräily
- taitoluistelu
- käy kokkikerhoa
- jääkiekko, amerikkalainen jalkapallo
- judo
- suunnistus, shakki
- Ampumahiihto
- Cheerleading

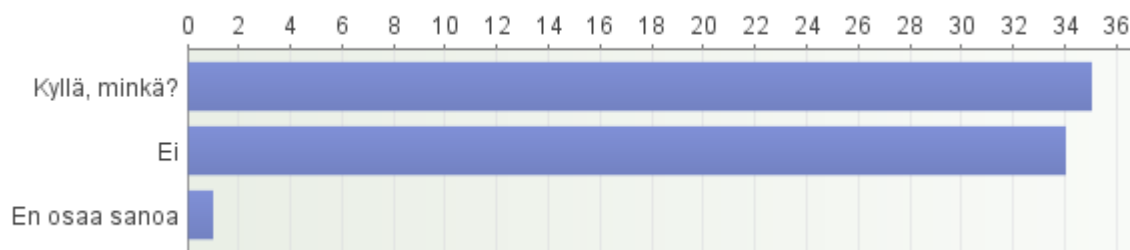
7. Käykö lapsesi nuorisotalolla, jos alueella on sellainen?

Vastaajien määrä: 70

8. Onko lapsenne mukana jonkun yhdistyksen/ seuran/ järjestön toiminnassa?

Vastaajien määrä: 70

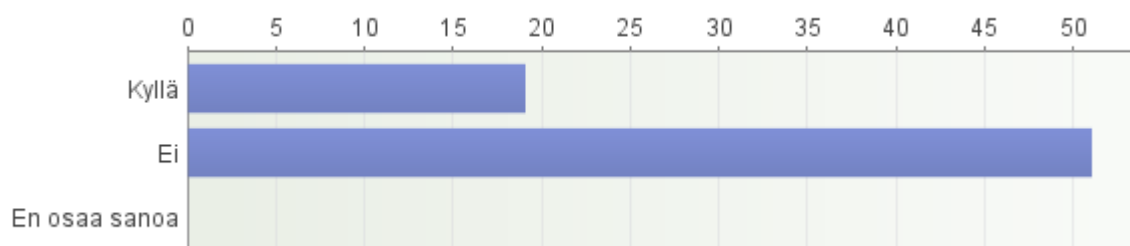

Avoimet vastaukset: Kyllä, minkä?

- kups juniorit
- Welhot
- Puijon pesis ja Kuopion työväen uimarit
- Kuopion tanssistudio
- Kuls
- Ponus
- Ac barca
- AC Barca
- seurakunta, suomen ratsastajaliitto
- Kuopion reippaan voimistelijat
- Kuopion Karateseura, Kallan Tytöt
- Pallokissat
- paikallinen koripalloseura Linkki
- adoptioperheet
- Welhot, Kalpa, Kuopion pursiseura
- Kups
- Linkki RY
- Kuopion riento
- Kups
- Kuopion ratsastajat ry
- Kuopion taekwondo ry
- Puijon Pesis
- Konservatorio
- Puijon Hiihtoseura
- salibandi
- KuPS
- Kuopion taitoluistelijat
- Kalpa, Steelers
- judoseura sakura
- Kuosu, shakin ystävät
- krv, kuopion tanhuujat
- Puijon Hiihtoseura
- Cheer Stars

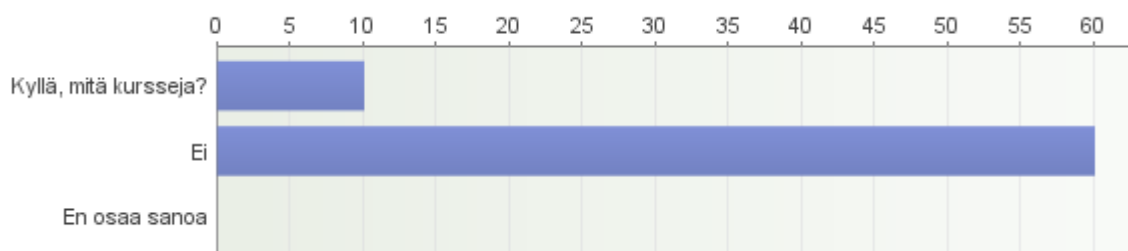
9. Onko lapsenne mukana seurakunnan toiminnassa? esim. kerhoissa.

Vastaajien määrä: 70

10. Käykö lapsenne Kuopion kansalaisopiston kursseilla?

Vastaajien määrä: 70

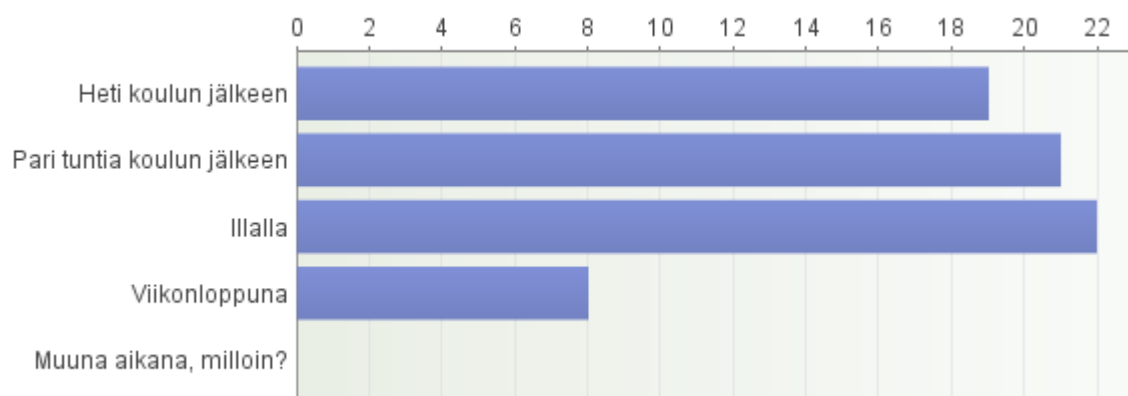

Avoimet vastaukset: Kyllä, mitä kursseja?

- Kuvataideleireillä
- Dancemix, Baletti
- Kids dance
- piano ja soitto
- draama ryhä
- Tanssi
- Tanssi, käsityö
- toiminnallinen harjoittelu
- musiikki, kuvataide
- käsityöt

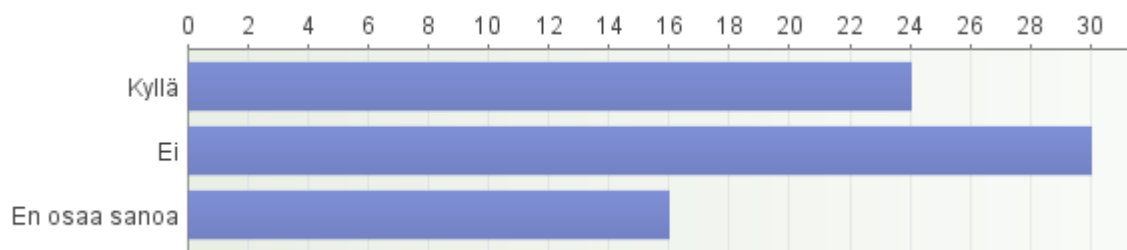
11. Mihin aikaan harrastustoiminta sopisi lapsellenne parhaiten?

Vastaajien määrä: 70

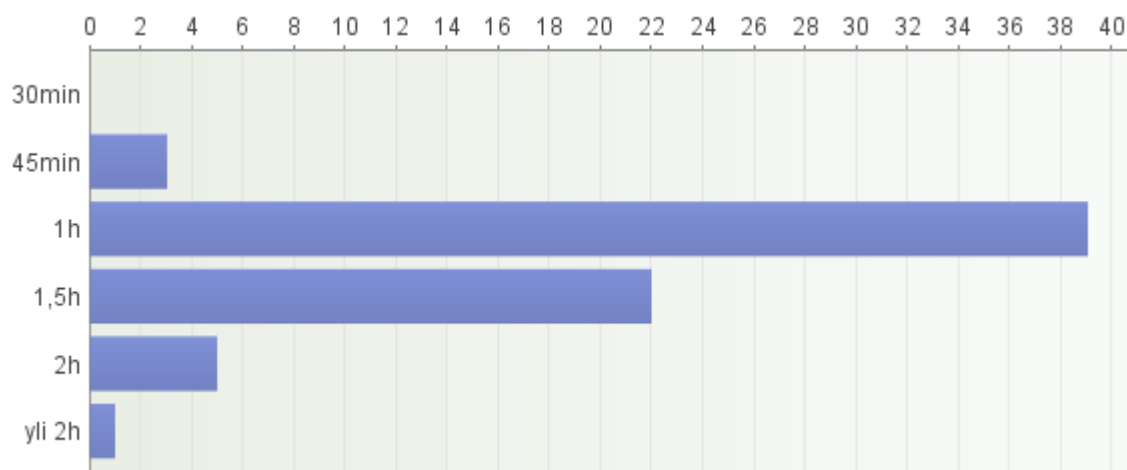
12. Pitäisikö harrastustoiminnan olla koulupäivän yhteydessä?

Vastaajien määrä: 70

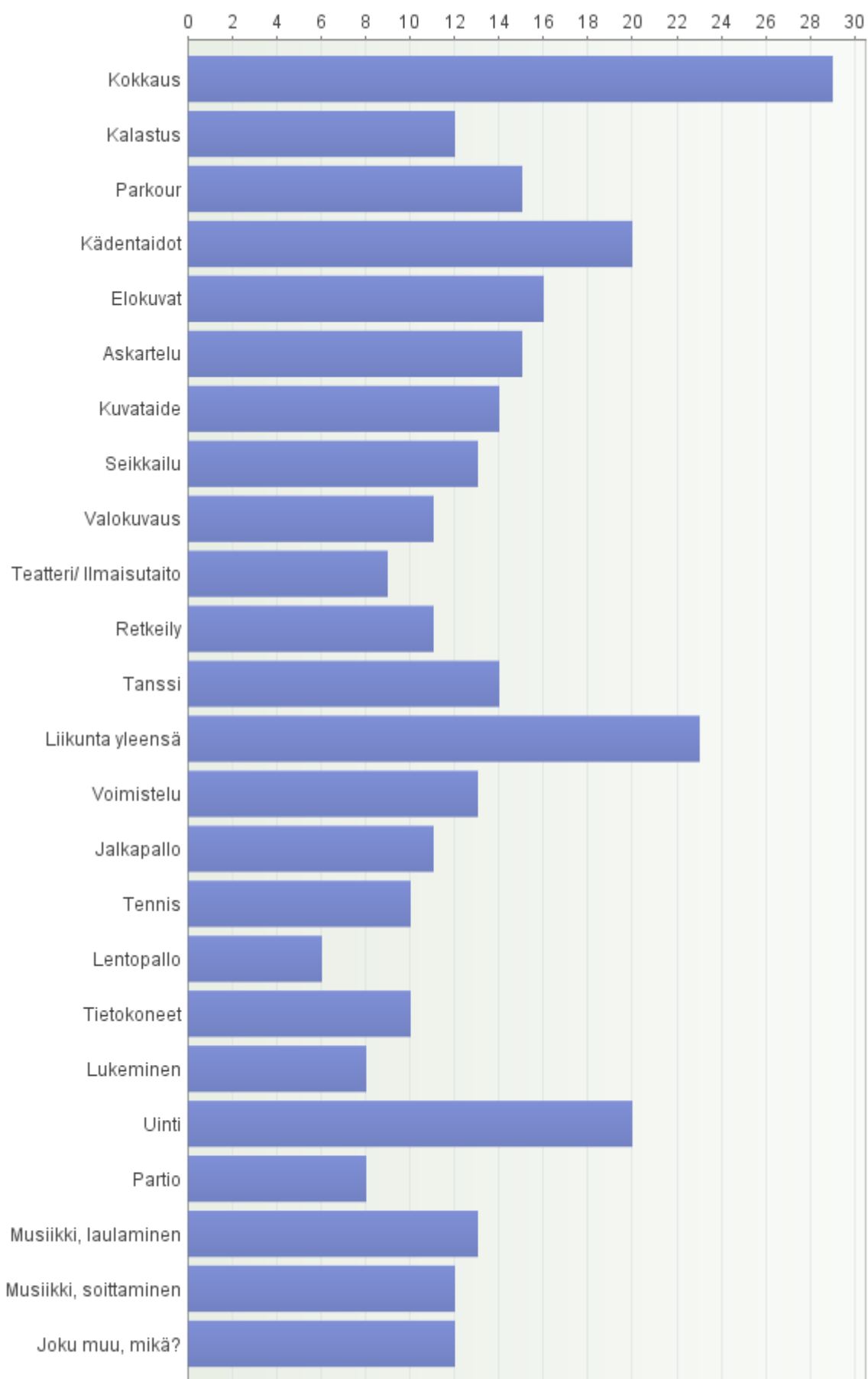
13. Mikä olisi mielestänne sopiva kesto lapsenne harrastamiselle, kerholle/ kurssille?

Vastaajien määrä: 70

14. Mitkä näistä harrastusvaihtoehdoista kiinnostaisivat lastanne nykyisen harrastukseksi lisäksi? Voitte valita useamman vaihtoehdon.

Vastaajien määrä: 70

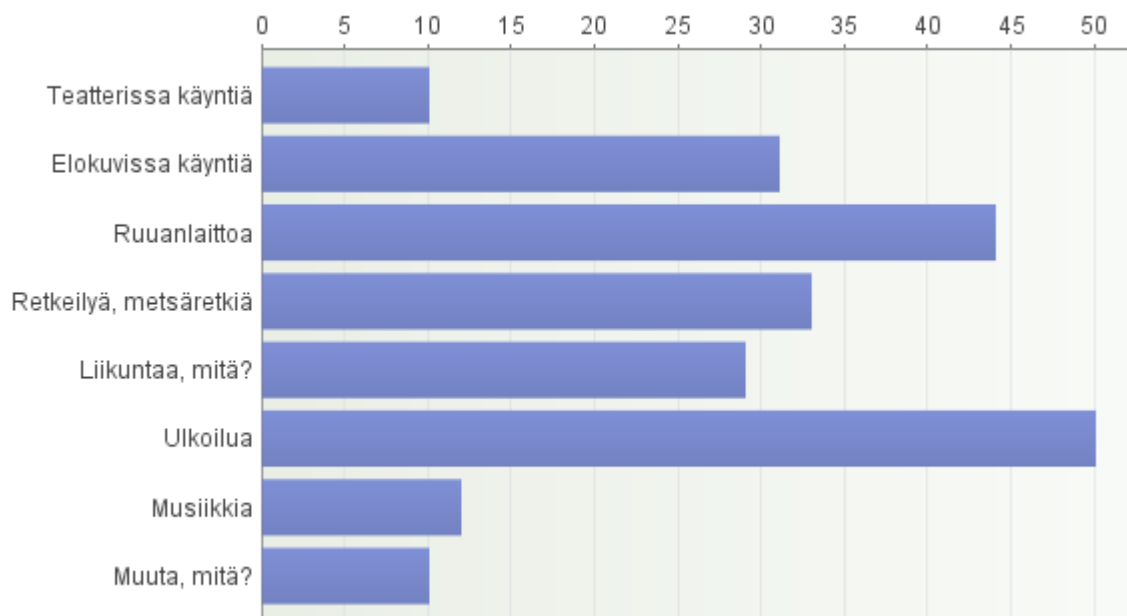

Avoimet vastaukset: Joku muu, mikä?

- Kamppailulajit
- ratsastus
- perinteiset roolipelit
- Sähly ja hiihto
- sirkus
- työ
- Ratsastus
- Koripallo
- Laskettelu
- jousiammunta, miekkailu
- koripallo
- matikan opiskelu

15. Mitä harrastatte yhdessä perheen kesken? Voitte valita useamman vaihtoehdon.

Vastaajien määrä: 70

Avoimet vastaukset: Liikuntaa, mitä?

- uintia
- uinti
- Pyöräilyä
- Uinti
- Laskettelu
- lenkkeily, koiran ulkoilutus, pyöräily, uinti
- lenkkeily, koiran ulkoilutus, pyöräily, uinti
- hiihto
- Tennis
- koiran kanssa ulkoilua
- uinti, pyöräily
- kävelylenkit
- uinti, kävely
- sulkapallo
- lekkeilyä, pyöräilyä
- taekwondo

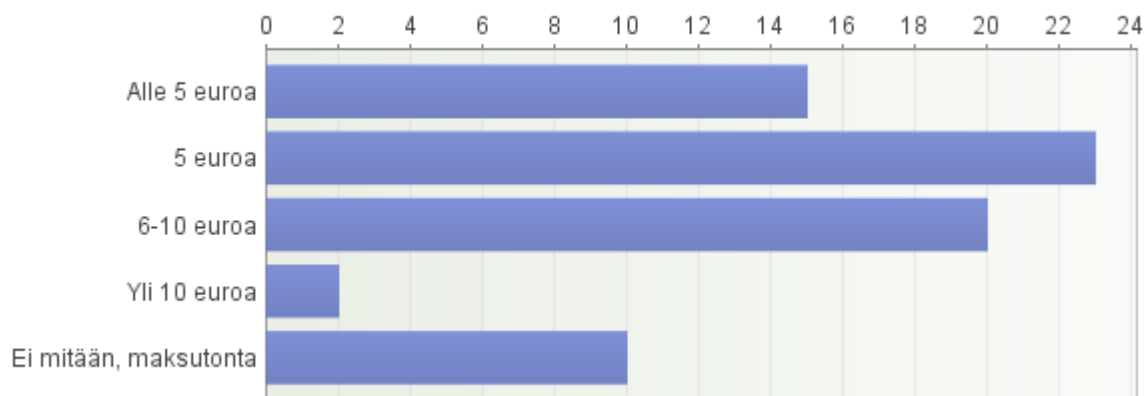
- Kuntosali
- Hiihto, luistelu, laskettelu, uinti, tennis, yleisurheilu, koripallo
- Hiihtoa, juoksua
- pyöräilyä, uintia
- pyöräily, uinti
- Jalkapalloa
- hiihto, luistelu, pyöräily, uinti, kiipeily, suunnistus
- monipuolista
- Hiihtoa, juoksua

Avoimet vastaukset: Muuta, mitä?

- Lemmikin hoitoa, pelit
- tällä ei juuri mitään
- Korttipelit, mökkeily
- lukeminen, kortin/pelien pelaaminen
- matkailua
- ristikot ja pulmatehtävät
- leipominen
- Matkailua
- Ratsastus
- Rakentelu

16. Mitä harrastus saisi maksaa per kerta?

Vastaajien määrä: 70

17. Käytetäänkö teillä kotona aktiivisesti seuraavia välineitä?

Vastaajien määrä: 70

	Kyllä	Ei	Yhteensä	Keskiarvo
piirustusvälineet	47	23	70	1,33
maalau välineet	17	53	70	1,76
muovailuvälineet	14	56	70	1,8
liikunta, mitä?	58	13	71	1,18
muita välineitä, mitä?	23	48	71	1,68
Yhteensä	159	193	352	1,55

Avoimet vastaukset: Kyllä

- jaliskengät, salikengät
- uinti, sähly, pyöräily
- polkupyörä, sähly- ja pesäpallomaila
- Kahvakuula
- Polkupyörä, luistelu, hiihto
- Polkupyörä
- Laskettelusukset, polkupyörä
- Tramboliini
- tanssiin liittyvät asusteet
- Pyörät, sukset, luistimet
- jalkapallo, sählymaila, pyörä
- Jumppapallo
- kahvakuula
- Tramppa , pingis
- lenkkarit
- koripallo, lenkkarit
- Trampoliini, pyörä
- Pilatesrulla
- luistimet, pyörä, laskettelusukset
- Jalkapallo
- jalkapallo, lentopallo, koripallo, sukset, luistimet
- kuntosali varusteet
- jumppamatto
- Ei
- hyppynaru, käsipainot, levytanko
- .
- pyörä, mopo
- voimistelurenkaat
- pesäpallo
- Pyörä,
- kahvakuula, kuminauha, jumppamatto, vatsalihasrulla
- puolapuut
- koripallo, tennismaila, sukset, luistimet, lenkkarit, uikkarit
- Sukset, rullasukset
- palloja, mailoja
- sukset, luistimet, uikkarit, lenkkarit, nappulakengät
- polkupyörä. trampoliini
- polkupyörä, potkulauta...
- luistimet
- pyörä, luistimet
- luistimet, jenkki futsivarusteet
- pallot, luistimet, mailat, pyörät, potkulaidat
- sukset, luistimet, potkulauta, skeittilauta, pyörä, jumppamatto
- sukset, luistimet, pyörä
- Sukset, rullasukset
- pyörä, sukset, luistimet
- lenkkarit, pallo

Avoimet vastaukset: Ei

- kotijumppa ja joogavälineitä, kuntopyörä

Avoimet vastaukset: Kyllä

- jalkapallo, mopo, moottorikelkka
- hyppynaru, pallot
- Lemmikin hoitotarvikkeet
- kirjoja
- Jumppamatto
- lautapelit, pelikortit
- palapelejä, seurapelejä
- Poika tykkää kesäisin tehdä boffausaseita, joihin käytetään monia materiaaleja. Myös minifiguurien maalauksessa taitava, kesäjuttuja.
- rullaluistimet, sähkömopo
- seurapelit, retkeilyvälineet
- Sakset ja pahvi
- moottoripyörät/mopot
- Laskettelu
- laskettelusukset
- kokkausvälineitä
- jumppapallo
- seurapelit, soittimet
- piano
- kirjat

Avoimet vastaukset: Ei

18. Kuinka paljon perheenne käyttää seuraavia kulttuuripalveluita vuoden aikana?

Vastaaajien määrä: 70

	1 krt	2-4 krt	5-8 krt	8-10 krt	yli 10 krt	ei lainkaan	Yhteensä	Keskiarvo
kirjasto, kirjojen lainaaminen	5	13	4	6	36	6	70	4,04
kirjasto, satutunnit	3	2	0	0	1	64	70	5,66
teatteri	23	15	1	1	2	28	70	3,4
elokuvateatteri	6	37	18	4	4	1	70	2,51
uimahalli	3	16	13	3	29	6	70	3,81
taidemuseo	21	4	5	1	0	39	70	4,03
museot yleensä	27	11	3	1	1	27	70	3,27
konsertit, musiikkiesitys	17	27	7	1	0	18	70	2,91
muuta, mitä?	2	5	3	0	2	58	70	5,41
Yhteensä	107	130	54	17	75	247	630	3,9

Avoimet vastaukset: 1 krt

- vierailut

Avoimet vastaukset: 2-4 krt

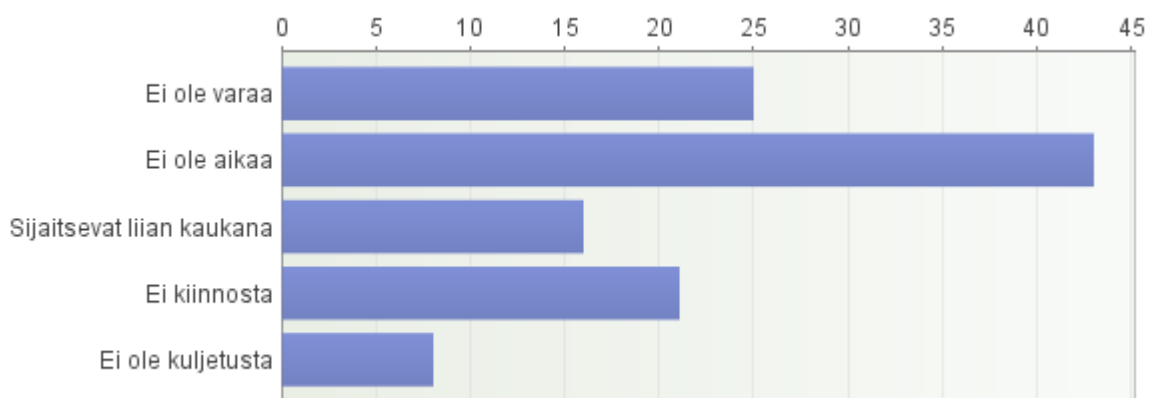
- urheilutapahtumat, mm. jääkiekkopelit
- toritapahtumat
- Festarit
- Huvipuistot
- tanssinäytökset

Avoimet vastaukset: 5-8 krt

- tanssiesitykset
 - markkinat, tapahtumat
- Avoimet vastaukset: yli 10 krt**
- Puistot
 - nähtävyydet retkikohteissa
- Avoimet vastaukset: ei lainkaan**

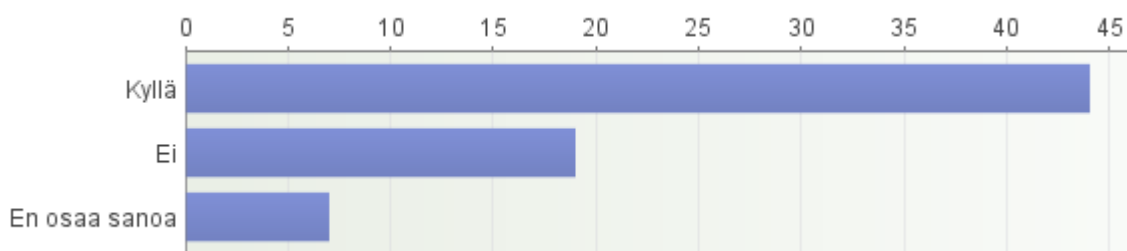
19. Mitkä seuraavista asioista estävät teitä käyttämästä kulttuuripalveluita? Voitte valita useamman vaihtoehdon.

Vastaajien määrä: 70

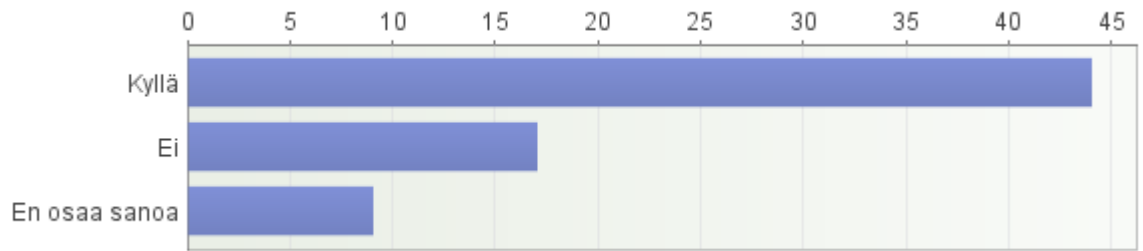
20. Onko alueellanne tarpeeksi harrastusmahdollisuuksia lapsille?

Vastaajien määrä: 70

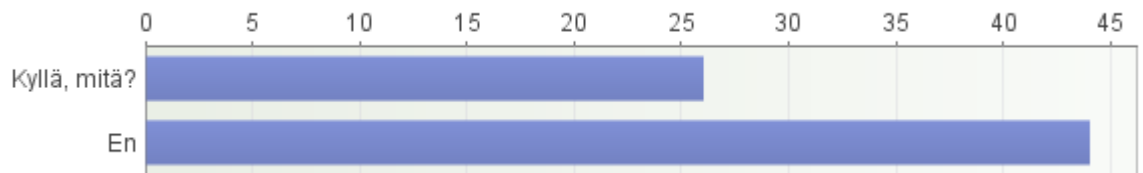
21. Onko alueellanne tarpeeksi kulttuuritarjontaa perheenne tarpeisiin?

Vastaajien määrä: 70

22. Käyttökö Kuopion keskustassa harrastamassa lapsenne kanssa?

Vastaajien määrä: 70

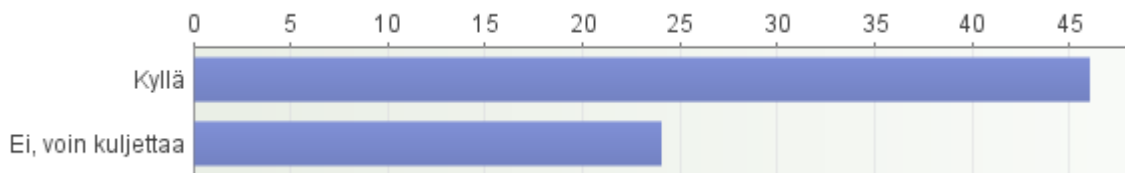

Avoimet vastaukset: Kyllä, mitä?

- tennis
- elokuvat
- Konservatorio Musiikkikeskuksella
- Uimassa uimahallissa
- Elokuvissa
- Tansia
- Kirjasto, elokuvat
- Uimahalli, teatteri, elokuvat, konsertit
- elokuvat, uiminen
- uimassa
- partio
- Leffassa
- elokuva, teatteri, museo
- koripallo kun ei ole alueella
- ,teatteri,elokuvat,konsertit
- pesäpallo
- toiminnallinen harjoittelu
- jalkapalloa
- Baletti
- liikuntaa
- taitoluistelu ja tanssi
- Jalkapaloo
- uimahalli, elokuvat, puistot, kirjasto
- kaikkea edellä mainittua
- liikunta
- musiikki (soitto,konsertit), elokuvat, teatteri, ulkoilu

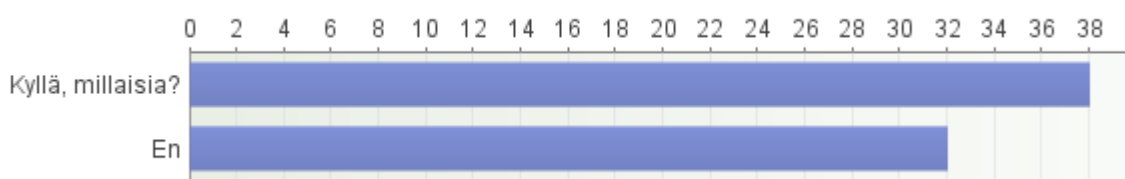
23. Pitäisikö lapsen päästä itse harrastamaan omin kyydein (jalan, pyörällä)?

Vastaajien määrä: 70

24. Toivoisitteko omalle alueellenne tapahtumia perheille tai lapsille?

Vastaajien määrä: 70

Avoimet vastaukset: Kyllä, millaisia?

- murkkuikäisille pojille tapahtumia
- disco, myyjäiset,
- Hevostallille tutustumista ja ratsastusta
- elokuvia, jalkapallo- ja muita peliturnauksia
- Monipuolisia hevos sekä liikunta tapahtumia
- kesäleirejä, tanssinopetusta
- retkeily
- Luontoon ja luonnonsuojeluun, kierrättämiseen, liikenneturvallisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyviä. Ja tämähän on nyt enemmän äidin toive...
- Musiikkitapahtumia alaikäisille, samantapaisia kuin Matkus järjestää mutta suuremmassa mittakaavassa.
- Nuorisolle teemailtoja tai musiikkia jota voisi mennä kuuntelemaan
- musiikkijuttuja, toiminnallisia, liikunnallisia
- lapsille liikuntatempauksia
- Enemmän kulttuuri-tarjontaa ja kulttuuri-kasvatusta.
- Urheiluhalli
- Mitä vain!
- Monipuolisia kulttuuri ja taide-elämyksiä
- Ringettejoukkue nuorille
- liikunta
- musiikkia, päihteettömiä happeningeja
- Sisähuvipuisto, Eläinnäyttely
- festivaaleja sirkus markkinoita
- erilaisia tapahtumia lapsille
- Tapahtumia teini-ikäisille, konsertteja jne. alle 18-v.
- musiikkia /konsertteja
- konsertteja
- koulun pihalle liikuntakerhoja, alueelle kirjasto esim. Mäntylään, sukupolvien välisiä yhteisiä kulttuuritapahtumia esim. Mäntylässä, katutanssitapahtuma, Putkipuistoon lapsille kesällä kerhoja, nuorisotalolle bändikoulu tai konemusiikin kerho
- luistelutapahtuma, kirpputori
- liikunnallisia tapahtumia, joissa ei tekeminen rajoittuisi sen takia, että ihmisiä on liikaa. Musiikkiesityksiä. Teatteri.

25. Miten tyytyväinen olette alueenne kulttuuritarjontaan yleensä?

Vastaajien määrä: 70

	1	2	3	4	5		Yhteensä	Keskiarv
En lainkaan	5	8	33	18	6	Erittäin tyytyväinen	70	3,17

26. Tähän voitte kirjoittaa kommentteja miten lastenkulttuuria voitaisi mielestänne alueellanne kehittää?

Vastaajien määrä: 70

- En kommentoi
- ?
- 😃
- Alueella voisi lähteä toteuttamaan lasten ja nurten kanssa yhdessä erilaisia kulttuuritapahtumia
- .
- .
- Kerhoja ja erilaisia tapahtumia
- Kokkikerhoa
- Fh
- Edulliset lasten liput teatteriin ja elokuvaan
- .
- Enemmän tarjontaa myös Kuopion keskustan ulkopuolelle
- Yhteistyö
- .
- Enemmän harrastusmahdollisuuksia kylälle sekä infoa niistä!
- parempi, nykyaikainen, sisäilmaltaan parempi koulurakennus, jossa olisi mahdollisuus erilaisille kulttuuri- ja liikuntaharrastuksille. Ulkoiluharrastuspaikat pitäisi saada hyvään kuntoon. Esimerkiksi yleisurheilupaikka olisi tärkeä. Mahdollisuus kokeilla erilaisia lajeja täällä alueella, jonka jälkeen voisikin lähteä harrastamaan niitä kauemmaksikin.
- Lisää liikunta ja harrastus mahdollisuuksia sekä hyvä sisäilmaiset tilat siihen.
- Jotain myös Riistavedelle!
- no comments
- Näin on hyvä
- ei erityistä
- Retkeilytapahtuma voisi olla kiva.
- Kouluun kerhoja,
- Yksittäisten tapahtumien sijaan toivoisin enemmän jatkuvaa mahdollisuutta käydä tekemässä jossain asioita tai nuorille mukavia paikkoja viettää aikaa. Kummallisesti ne paikat menevät aina epämääräisen sakin valtaamiksi ja sotketuksi. Nuorten suosimille puistoalueille olisi huikeata saada jotain esiintymistä, mutta EI sen kustannuksella että puistot ovat täynnä ulosteita ja roskia sen jälkeen. Coolit aikuiset läsnä olevaksi etenkin nuorille! :)
- Luin Savon Sanomista että on ollut jaettavana ilmaisia tutustumis lippuja lasten harrasteisiin.. En ole koskaan kuullutkaan niistä. Meille olisi ollut tarpeen, 2 haluaa harrastaa vaan ei ole varaa. Niitä lippuja oli jäänyt käyttämättä. Kyllä harmittaa tuollainen haaskaus koska tarvetta olisi monelle perheelle.
- Lasten harrastus ajat koulun jälkeen tai alkuiltaan.
- Luontoa ja ympäristöä voisi hyödyntää, esim. metsäseikkailua, kesällä rannalla lasten beach party ym.
- Ei kommentteja
- Ei kommentteja
- .
- En osaa sanoa
- Kirjaston aukioloaika ei todellakaan ole Riistavedellä lapsilähtöinen; kirjasto on lomat

kiinni, eikä ole auki ilta-aikaan esimerkiksi perjantaisin, kun lapset ja nuoret pääsevät vaapaalle. "Korkeakulttuuria" ei haja-asutusalueella ole järkevä järjestää, mutta toivoisin että musiikkiesiintyjä kiertäisi täälläkin. Lisäksi toivoisin eri liikuntalajien kerhoja, kun nyt on vain jalkapalloa pojille.

- Lisää kaikkea.
- Monipuolisuutta urheilua ajatellen Monitoimihalli urheilua varten- olisi mahdollista haraastaa sisäurheilua kuten kuntonyrkkeilyä
- .
- .
- Edullisempia lippuhintoja
- Nuorille enemmän toimintaa.
- -
- Kiertäviä esityksiä kouluille, varsinkin myös maaseudulle!
- Korkeakoulutettu taidekasvattaja, suunnitelmallista taidekasvatusta yläkoululaisille kaipaamme, kulttuuripolku on vain pintaraapaisu, kuka kehittää k9-korttia ?
- en osaa sanoa
- enemmän toritapatumija Kuopioon.
- Ok
- -
- Ei ole
- Olen tyytyväinen jo nyt.
- Kysymällä lapsilta mitä haluavat:)
- Tapahtumia enemmän- urheiluun liittyviä.
- T.
- Enemmän kerhotoimintaa kouluihin. Ohjattua liikuntaa enemmän, vaikka koulun jälkeenkin.
- Ei erityistoiveita!
- ei ole ehdotuksia
- teinejä kiinnostavia näkökulmia joka herättää keskustelua
- Teematapahtumia (Keskiaikaiset markkinat). Vierailuvia näytöksiä(esim. planetaario, käärme/ötökkä-näyttely), Stunttiesityksiä, Liikennekilpailu, RC/pienoismalliesityksiä, Kauhunkisota, Kotieläinten hoitoa, Lasten katukirppis, Lasten ajelutusta (porolla, helikopterilla, paloautolla), Esterata kilpailu, Kurpitsan ampuminen katapultilla-kilpailu.
- Lisää kansalaisopiston tai muun vastaavan kursseja eri aloilta.
- ...
- Enemmän kysellä lapsilta mikä heitä kiinnostaa ja ottaa lapsia suunnittelun mukaan
- En osaa sanoa
- En osaa sanoa
- Kiitos
- Tapahtumia teini-ikäisille enemmän
- Esim. Musiikki esityksiä Petosen nuorisotalolle
- Alennuslippuja tapahtumiin
- Puistot ja koulun piha käyttöön. Mäntykampuksen alueen ylisukupolvinen kehittäminen: eri sukupolvien kohtaamispaikka esim. pieni lähikirjasto, taidenäyttelyt, musiikkiluokkien esitykset, käsityö- ja kuvataidepajat lapsille ja vanhuksille yhteiset
- - koululle kokkikerhoja esim. marttojen kanssa yhteistyönä
- - kannustamista, tsemppaamista, mainostamista --> kaikki mukaan!
- Ei erityistoiveits.
- Jep jep
- Konsertteja tms.
- Maksut eivät saisi olla liian korkeat.